THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY

זלמן רייזין היינט „עליות און ירידות אין דער געשיכטע פון אונזער קולטור" זונטאג „אידיש און דער קאמף פון די אידישע מאסן פאר זייער באפרייאונג" דינסטאג טעמע וועט אנאנסירט ווערן אלע אין פרץ זאל אנפאנג 8 אוונט אויפזיכט: אידישע קולטור געזעלשאפט

זון אויפגאנג — 4.26
זון אונטערגאנג — 8.25

די איינציקע אידישע צייטונג
אין מערב קאנאדע
עטאבלירט אין 1910
דערשיינט
יעדן טאג

דאס אידישע וואָרט

THE GATEWAY OF THE WEST

THE ISRAELITE PRESS

The Only Jewish Newspaper in Western Canada Established 1910. Published DAILY

Vol. 20, No. 108. Winnipeg, Fri. May 30, 1930. Published daily except Saturday and Sunday. דערשיינט יעדן טאג חוץ שבת און זונטאג פרייטאג ג׳ סיון, תר״ץ.

קלאנג וועגן רעזיגנאציע פון אגענטור עקזעקוטיווע געלייקנט

מיטגליד פון עקזעקוטיווע דערקלערט, אז עקזעקוטיווע קאן ניט רעזיגנירן, וואו די קערפערשאפט וואס האט זי אויסגעקליבן קומט זיך ניט צוזאמען אנצונעמען די רעזיגנאציע

(ספעציעלע טעלעגראמעס צו „דאס אידישע וואָרט" פון „איטא")

לאנדאן, מאי 29 (איטא). — דער קלאנג אז די עקזעקוטיווע פון דער אי־דישער אגענטור וועט רעזיגנירן צוליב די לעצטע פאליטישע אנטוויקלונגען, באזונדער דער אפשטעלונג פון דער אימיגראציע אין ארץ־ישראל — איז אפגעלייקענט געווארן פון א מיטגליד פון דער עקזעקוטיווע, אין אן אינטערוויו מיט דעם פארשטייער פון דער איטא. דער פארגלייך וואס מען מאכט מיט די פאראדנע רעזיגנאציעס פון א רעגירונג אונטער ענלאכע אומשטענדן — קאן ניט אנגענומען ווערן, — האט דער פירער געזאגט. ווייל וועגן א רעגירונג רעזיגנירט, דערווייל דער פארלאמענט באלד א נייער עס קאביינעט; אבער די עקזעקוטיווע פון דער אגענטור דארף וואַרטן ביז די קערפערשאפטן וואס אויסדרוקן די דורכפיר־רונג פון נייע וואלן, קומען זיך צונויף.

יערנפאלס, איז אזא באשלוס ניט אנ־נעומען געווארן — אין מען האט אפי־לו ניט געדערט וועגן א מעגלאכקייט צו רעזיגנירן שפעטער.

לאנדאן, מאי 29 (איטא). — א דריי־גנדע פארזאמלונג דער האבן אויסגעשטימט, אז קאמיסיע פון דער אידישער אגענטור צו־זאמען מיט דעם פארזיצער פון דער קאָ־מיסיע, לאדד מעלטשעט, — לויט אינ־פארמאציעס וואס דער איטא קארעספאנ־דענט האט אפיציעל באקומען — אום צו דיסקוטירן אלע פראגן וואס זיינען לעצטנס אריינגעשטאנען — אין די נייע לאגע וואס איז געשאפן געווארן אין דעם ציוניזם, — איז פארלאנגט געווארן אויף יוני 23טן.

—(::)—

פארזאמלונג פון שרייבער פאר־אין דעם זונטאג

דער אידישער שרייבער פאראיין וועט אפהאלטן א פארזאמלונג דעם זונטאג, יו־ני 1טן, 3 בייטאג, אין „דאס אידישע וואָרט". אלע מיטגלידער פון פאראיין און די וואס ווילן זיך אנשליסן זיינען געבעטן צו קומען אין צייט.

פארלאמענט דארף היינט אויפגעלייזט ווערן

אטאוואַ, מאי 30. — פרעמיער קינג האט געבטן ווידער ארויסגעוואָרפן פינף בילס וואס האבן ארויסגערופן קעגנערשאפט, מיט׳ן צוועק צו פארענדיקן היינט די זי־צונגען פון׳ם פארלאמענט און דערמעגלא־כן דעם דורכפיר פון די אלגעמיינע וואלן יולי 28טן. זאלן היינט די זיצונגען ניט פארענדיקט ווערן, דאן וועלן די וואלן מוזן אפגעלייגט ווערן ביז ארום מיטן אוגוסט, האט ער געזאגט.

דער פירער פון אפאזיציע, ר. ב. בענעט, קאנסערוואטיוו, און ראָבערט גארדינער, פארמער, ביידע האבן איינגעשטימט, אז די סעסיע דארף היינט געשלאסן ווערן, און דערנאך זיינען די בודזשעט אפשטי־מונגען שנעל דורכגעפירט געווארן כמעט אן דיסקוסיעס.

—(::)—

„לעוון גיט איבער זיין „זיי גע־זונט" צו מערב קאנאדער. אידן

יוסף לעוון, פארטרעטער פון „ביכער", וועלכער האט ערשט פארענדיקט זיין טור איבער קאנאדע אין די אינטערעסן פון׳ם אידישן אלגעמיין, און פארלאזט היינט ווינניפעג אויף זיין וועג צוריק קיין פוילן, בעט אונז איבערגעבן זיין הארציקן דאנק און זיין זייגעזונט צו אלע פריינט און קור־פער פון׳ם אידישן כוף אין ווינניפעג און מערב קאנאדע, וואס האבן אים אזוי פריינטלאך אויפגענומען.

וואסיל בארן איז דערמארדעט געווארן מיט א קויל פון איינענעם רעוואלווער גלייכצייטיג פאליציי

פאליציי זוכט רעוואלווער ווי א שפור צו מיסטעריעזן מארד אויף דער נארט ענד. — פרוי פון דערמארדעטן פארהאלטן ווי א וויכטיקער עדות

די הינע פאליציי, אין איר זוכעניש פון שפור פון דעם מיסטעריעזן מארד פון וואסיל בארן, פארטעגלאכער אוקראיינער, וועלכער איז געפונען געווארן א דערשאָ־סענער אין זיין היים, 477 גארלים סט., מיטוואך ביינאכט, איז געקומען צום באַ־שלוס, אז ער איז גיכער פון אלץ דער־שאסן געווארן פון זיין איינענעם רעוואל־ווער. די קויל וואס מען האט אראָסגענו־מען פון זיין שלייף איז פון זעלבער גרויס און פון זעלבן סארט, ווי די קויל׳ן וואס די פאליציי האט געפונען, נאך א גרינדלאכער זוכעניש, אונטער א ברעט פון׳ם טראטואר אין׳ם הויף פון דעם דערמארדעטן.

דער גאנצער ענין איז דא שרעקלאך פארפלאנטערט. אין הויז איז געווען א רע־וואלווער, — א דערלויבעניש צו האלטן א רעוואלווער איז פון דער פאליציי ארויס־גענומען געווארן. און, ווי עס וויזט זיך ארויס, איז די דערלויבעניש געווען ניט אויף בארן׳ס נאמען, נאר אויפ׳ן נאמען פון זיין פרוי.

אויף וויפל עס איז קלאר פון די באוויין פון דר. יאנקער, וועלכער איז געווען דער ערשטער אאטערצווזוכן דעם דערמארדעטן נאכדעם ווי מרס. בארן האט אנטדעקט דעם מארד און האט אים אויסגערופן פעזן, איז דער מארד באגאנגען געווארן צווישן 10 און 11.30 אוונט. מרס. בארן איז דאן געווען ביי א פארזאמלונג און א קירך, וואו זי איז א פראמינענטע מיט־גלידערן. ווי זי דערציילט, האט זי אנט־דעקט דעם מארד וועגן זי איז געקומען אהיים, און זי האט גלייך אריינגערופן דר. יאנקער, וועלכער איז געווען אויפ׳ן פלאץ 11.40 אויינער, ווי ער זאגט, און לויט זיין מיינונג איז דער מארד באגאנ־גען געווארן אמווייניקסטנס מיט א שעה פריער.

די פאליציי האט דערווייל פארהאלטן מרס. בארן, די אלמנה, ווי א וויכטיקן עדות.

די פאליציי האט געבטן איבערגעקערט דאס הויז און די גאנצע נאכבארשאפט, זוכנדיק דעם רעוואלווער. זי גלייבט, אז דער רעוואלווער וואלט איר געגעבן וויכ־טיקע שפור פאר דער לייזונג פון דער מארד געהיימעניש.

דערמארדעטער האט עפעס געשריבן פארן טויט

עס ווייזט זיך ארויס צו זיין גאנץ זי־כער, אז דער דערמארדעטער האט עפעס געשריבן פאר׳ן טויט, אויפ׳ן טיש אין קוק־ביי וועלכן ער איז געווען, איז געווען טינט און פען, און פאפיר. דאס געשריבענע אבער איז ניטא, און עס איז דערפאר דא א חשד, אז דער מערדער האט עס צוגע־נומען, ווייל דארט איז געווען עטוואס קעגן אים.

די פראגע איז דערפאר, וואס האט ער געשריבן? איז דאס ניט געווען עטוואס פון א דיסקרימינירנדיקן כאראקטער קעגן איינעם, וועלכער האט אפשר דערפאר באַ־גאנגען דעם מארד, כדי צו באשיצן זיך קעגן אומגעוינשטע אנטדעקונגען? האט ער אפשר געשריבן עפעס פאר דער פרע־סע (ער פלעגט שרייבן פאר א אוקראיני־שער צייטונג) פון א פערזענלאכן אדער פארטיאישן כאראקטער. פארוואס אי־מעצער האט אים געוואלט באזייטיקן?

די אלמנה פארזיכערט, אז אין הויז פעלט די סומע פון הונדערט דאלאר, און די ערשטע דערקלערונג פון׳ם מארד איז געווען רויבערייי. די פארשיידענע מיסטע־ריעזע אומשטענדן וואס זיינען אבער שפע־טער אנטדעקט געווארן באווען די פאלי־ציי צו זוכן אנדערע מאטיוון פון׳ם מארד.

צווישן די וואס זיינען געבטן אויסגע־פרעגט געווארן, איז געווען מרס. דזש. סירקא, 649 רעדווארד עוועו., א שוועסטער פון מרס. בארן, און איר מאן. זיי האבן ניט געוואוסט פון׳ם מארד ביז נעבטן פרי, ווען א רעפארטער פון דער הינער „פרי פרעס" איז געקומען צו זיי צו בעטן א בילד פון דעם דערמארדעטן, און זיי זיי־נען געווען דערשטערט צו הערן פון אים די טראגישע נייעס. ווי מרס. סירקא דער־ציילט, איר אלט שוועסטער, מרס. בארן, געווען ביי איר אין הויז 9 אויינער מיט־וואך אונט, אויפ׳ן וועג צו דער קירך פאר־זאמלונג. ווי ער דערציילט, האט מרס. בארן פארלאזן די איקראיינער קירך אויף בארזאס עוועו. עטלאכע מינוט נאך 11.30 ווען די פארזאמלונג איז געשלאסן געווארן.

בארן איז קאנטיק געווען ביים טיש. פארטיפס אין לייענען אדער שרייבן, ווען דער מערדער איז צוגעקומען פון הינטן, ווען ער האט אים א הער געגעבן אויף צוריק. האט ער גלייך געקראגן א קויל אין שלייף און איז געפאלן א טויטער.

וואסיל בארן, א פארמעגלאכער מענש, איז געווען זייער אן אנגעזעענער מיטגליד פון דער הינער אוקראיינער קאלאניע, טע־מיק אין די קולכלאכע קריזיז. ניט לאנג צוריק האט ער געגעבן דריי טויזנט דאלאר פאר דער קירך. ער האט אויך געשטיצט די אוקראיינער פאלקס־הייס אויף בארזאס עוועניו.

מרס. בארן איז אויך א טעטיקע מיט־גלידערן פון דער קירך. זי האט אין עטלא־כע טעג ארום געדארפט פארן ווי א דעלע־גאטקע צו א קירכן קאנפערענץ אין מזרח קאנאדע, אין זי האט שוין געהאט איר באן בילעט צוגעגרייט פאר דער רייזע.

דער דעמארדעטער

וואסיל בארן

מרס. וו. בארן

קלאנג אז קעניג וועט באגנאדיקן צום טויט פאראורטיילטע אין ארץ־ישראל צו זיין געבורטסטאג, יוני 3טן

ירושלים, מאי 29 (איטא). — צו דער געלעגנהייט פון דעם קעניגס געבורטס־טאג, וועט דער הויך־קאמישאנער באנאג־דיקן די צום טויט פארורטיילטע — לויט א קלאנג וועט ווערט פארעפנטלאכט אין דעם „הארץ".

קאמישאנער סיפסאן האט באזוכט פתח־תקוה וואו ער האט געזעגן אז די אינטעגסיווע אנרייקוטערעלע אנטוויק־לונג האט א גינסטיקע ווירקונג אויף די אראבער. דערנאך האט ער באזוכט רחו־בות, ראשון־לציון, וואו ער האט זיך דורכגערעדט מיט סמיאלנסקי און מילער. מיטוואך האט ער באזוכט שכם, דזשע־נין, בית־ש׳ן — וואו ער איז באגלייט געווארן פון א אידישן עקספערט, און ער האט זיך אפגעשטעלט אין עין חדור.

ירושלים, מאי 29 (איטא). — ניט מאר כעדזיק קיינע קאמענטארן איבער דער דערקלערונג פון דער בריטישער רעגירונג צו הע רמאנדאן קאמיסיע „דערפאר וואס די דאזיקע פראגע וועט פארהאנדלט ווערן פון דער אידישער אגענטור, אין לאנדאן און אין זשענעוועא", — האט די פאלעסטינער עקזעקוטיווע אין א קאמיר־ניקאט אויסגעדריקט איר איבעראשונג וועגן דעם וואס דער רעגירונג דערקלערונג שליסט איין די פראגעס פון אימיגראציע אין לאנד, וואס דאס מיז דאס אין א ווירקונג אויף די שלוסן, צו וועלכע די סימפאט׳ס אונטערזוכונג וועט קומען. די פאלעס־טינער עקזעקוטיווע פארעפנטלאכט דעם ברוו, וואס איז צוגעשיקט געווארן צו דער פאלסטינער רעגירונג דעם 27טן אפריל, וואו עס זיינען אפגעלייקנט גע־ווארן די באהויפטונגען פון דער שאו קאמיסיע אז די אויס־דרוויילונג פון אימיגראנטן אונטער דער ארבעטער סכע־מע איז אנפארטרויט געווארן צו דער הסתדרות.

רומענישע רעגענטן פארדאמען אנטי־סעמיטישע עקסצעסן

בוקארעסט, מאי 29 (איטא). — דער אידישער סענאטאר עבנער האט אינטער־פעלירט אין סענאט דעם רומעניש פרעמ־מיער מאניו, וועגן די לעצטע אנטיסעמי־טישע עקסצעסן און ער האט געפאדערט א דערקלערונג.

די רומענישע טעגלאכע צייטונג „אדע־וארול" (דער אמת) דערקלערט אז די אידישע איינוואוינער פון סוקולענטי אין דעם דיסטריקט סאראקא, זיינען אויפגע־פארערט געווארן פון די פויערס צו פאר־לאזן זייערע פלעצער א דאנק די אנטי־סעמיטישע אגיטאציעס.

די רעגענט האט אויפגענומען אויף אן אודיענץ דר. וויליאם פילדרעמאן, דער פרעזידענט פון דעם פאראיין פון רומענ־ישע אידן, וועלכער האט זיי אויבערגעגעבן א מעמאראנדום וועגן דער אידישער לאגע, און דעם רעזולטאט פון די אנטיסעמיטי־שע עקסצעסן. דער רעגענט סעקרעטאר אנו האט אים פארזיכערט אז ער וועט איבן זיין איינפלוס צו גינסטן דער אידי־שער באפעלקערונג, און ער האט אונטער־געשטראכן אז ער באטראכט די אידן ווי א נוצלאכער עלעמענט פאר דעם פאר־טרעלאנד. דער פאטריארך (אויף א רעג־נענט) האט צוגעגעבן אז די ארגאני־זאטארן פון די עקסצעסן זיינען געווים ניט קיין אמת׳ע קריסטן.

—(::)—

גרויסע פאלשע געלט פאבריק אנטדעקט אין ניו־יארק

ניו־יארק, מאי 30. — א ריזיקע פאל־שע געלט פאבריק ניט איינגעריכטעט, מיט א מיליאן דאלאר אין פארטיקע באנקנאטן און מיט מאטעריאלן צו מאכן נאך פיר מיליאן דאלאר, איז דא פון דער פאליציי אנטדעקט געווארן אויף אן אויבערשטן שטאק פון א ברוקלינער אפארטמענט הויז.

צוזאמען מיט די מאשינען, זיינען פארהאלטן געווארן דריי פערזאן, גע־כאפט כמעט ביי דער ארבעט. זיי זיינען א נויצלאכער עלעמענט פאר דעם פאר־

116 קאנדידאטן שוין נאמינירט פאר פראווינציעלע וואלן אין אלבערטא

ערמאנטאן, מאי 30. — 116 קאנדי־דאטן זיינען פון די פארשיידענע פארטייען ביז איצט ערשט נאמינירט געווארן פאר די אנקומענדיקע פראווינציעלע וואלן, יוני 19טן. א צאל פארטיי קאנווענשאנס דארפן נאך אפגעהאלטן ווערן באלד, און אין עטלאכע טעג צייט וועט דער ליסט פון קאנדידאטן שוין זיין פארטיק.

די פארטערס פארטיי האט ביז איצט שוין נאמינירט 41 קאנדידאטן; די ליבע־ראלן 32; די קאנסערוואטיוון, 17, און די ארבעטער 11. עס זיינען ביז איצט שוין אויך נאמינירט געווארן 15 אומאפהייניג־קע פון פארשיידענע שאטירונגען.

יעדער מיטגליד פון פרעמיער בראונ־ליס קאבינעט אין שוין ביז איצט נאמי־נירט געווארן. דער פרעמיער אליין איז א קאנדידאט אין זיין וואל קרייז פון פאנאקא; דזשאנדזש האודלי, אין הייריי־ווער־אוטלוק; דזש. פ. ליטבוירן, אין ער־מאנטאן; ווערנאן וו. סמיט, אין עקסמראוט; ה. נ. רייד, אין ווערמיליאן; א. ל. מעק־פערסאן, אין ליטל־באו, און פערען ביי־קער, אין סיפרעס.

עס קאכט זיך שוין אין דער פראווינץ

זלמן רייזין אנגעקומען היינט; וועט דא האלטן דריי לעקציעס

זלמן רייזען

זלמן רייזען, באוואוסטער אידישער שפראך־פארשער, מחבר פון׳ם אידישן לעקסיקאן (א ברודער פון׳ם דיכטער אברהם רייזען) איז היינט אנדערפרי אנגעקומען קיין ווינניפעג, אויף דער איינ־לאדונג פון דער אידישער קולטור גע־זעלשאפט. ער וועט דא האלטן דריי לעק־ציעס, אלע אין פרץ־זאל.

הייגט, 8.30 אוונט, האלט ער די ערשטע לעקציע אויף דער טעמע „עליות און ירידות אין דער געשיכטע פון אונזער קולטור"; דעם זונטאג, יוני 1טן, 8.30 אוונט, וועט ער ריידן איבער „אידיש און דער קאמף פון די אידישע מאסן פאר זייער באפרייאונג".

די לעצטע לעקציע וועט ער דא האלטן מונטאג דינסטאג אוונט. די טעמע וועט שפעטער אנאנסירט ווערן.

זלמן רייזען איז איינער פון די גרינ־דער און וויכטיקסטע טוער פון׳ם אידי־שען וויסנשאפטלאכן אינסטיטוט אין ווילנע. אויף זיין באזוך דא וועט ער זעגען צו ארגאניזירן דא די לאקאלע אר־בעט פאר׳ן אינסטיטוט.

פאראיינציעלע ווארן אין אלבערטא

הויגער פאליציסט האט א גוטן חוש הריח פאר בראנפן

סעם פאלענטשוק, 298½ דזשארוויס עוועניו, איז מיטוואך פארארטייל־לט גע־ווארן צו $400 שטראף און קאסטן, אדער צו דריי חדשים געפענגעניש, און שולדיק אין דעם איז פאליציסט קלעגהארן, וועל־כער האט א שארפן חוש־הריח פאר בראנ־פען.

ווען די פאליציי האט אומלט באַ־זוכט פאלענטשוקס הויז, האט פאליציסט קלעגהארן גלייך דערפילט דעם ריח פון בראנפן. זיין נאז האט אים דירעקט צו־געפירט צום קעמערל, וואו ער האט דער־טאפט א לויזע פאליצע, וועלכע האט געפירט צו א געהיימער לאך אין וואנט. דארטן האט מען געפונען א נישקשה־דיקן זאפאס פון משקה, וואס האט דער־פירט פאלענטשוק׳ן ביז צום געריכט הויז . . .

פאראיינציעלע טעמע „אידישע קולטור" אין דער אינטערעסן פון אונזערע קינדער

מיט׳ן וואל־קאמפיין, אבער דער קלימאקס וועט דערנייכט ווערן ערשט נאך די אפיציעלע נאמינאציעס.

—(::)—

הויגער פאליציסט האט א גוטן חוש הריח פאר בראנפן

סעם פאלענטשוק, 298½ דזשארוויס עוועניו, איז מיטוואך פארארטייל־לט גע־ווארן צו $400 שטראף און קאסטן, אדער צו דריי חדשים געפענגעניש, און שולדיק אין דעם איז פאליציסט קלעגהארן, וועל־כער האט א שארפן חוש־הריח פאר בראנ־פען.

ווען די פאליציי האט אומלט באַ־זוכט פאלענטשוקס הויז, האט פאליציסט קלעגהארן גלייך דערפילט דעם ריח פון בראנפן. זיין נאז האט אים דירעקט צו־געפירט צום קעמערל, וואו ער האט דער־טאפט א לויזע פאליצע, וועלכע האט געפירט צו א געהיימער לאך אין וואנט. דארטן האט מען געפונען א נישקשה־דיקן זאפאס פון משקה, וואס האט דער־פירט פאלענטשוק׳ן ביז צום געריכט הויז . . .

אנב - אורחא

פון מארק

די תורה און דאס פאלק ישראל

די מעשה דערציילט זיך אזוי:

איז געקומען אן אמעריקאנער איך קיין ארץ־ישראל. נאטירלאך, האט ער, צווישן אנדערע וואונדער, געוואלט דארטן אויך זעען די „האלוצים", — ער גיט דאך עפעס פאר׳ן „קערען האיעזאר", און זיי קאסטן אים געלט, די „האלוצים", וויל ער, הייסטן עס׳ זעען זיין „אינוועסטמענט".

איז ער ארויסגעפארן א שבת נאכמי־טאג אין א חלוצים קאלאניע. האט ער גע־פונען די חלוצים פארטיפט אין א שמועס, אין העברייאיש, וואס ער האט קיין איין וואָרט ניט פארשטאנען.

די „היברו" איז אים זייער געפעלן גע־ווארן. הייסט עס, אז זיין „אינוועסט־מענט" נייט ניט פארלאָרן . . . אבער דא דערזעט ער, ווי עטלאכע פון די חלוצים נעמען ארויס זייערע טאבאק־פושקעס און פארדריכטן פאפיראס. האט אונזער אמעריקאנער אנגעצונען זיך מיט א גרוי־סער רציחה, האט פארקירעוועט דעם דישל און איז אוועקגעפארן צוריק אין שטאט.

און פון דאן אז האט דער איר אויפגע־הערט געבן זיין נדבה פאר׳ן „קערען האיע־זאד": וואס, ער זאל מיט זיין געלט אויסהאלטן מחללי־שבת׳ניקעס אינ׳ם הייר־ליקן לאנד? . .

* * *

איך האב אמאל געזעען אן אויפרוף (אין ענגליש) פון א תלמיד־חוכם טוער אין א מערב קאנאדער שטאט, אין וועלכן ער האט אפעלירט צום עולם צו שטיצן די „הייליקע אינסטיטוציע".

דער אויפרוף איז געווען אנגעשריבן ווי א פאעמע, און האט אויסגעזעען ווי אן אקדמות. אבער אנשטאט דעם „תא" אין אקדמות, האט זיך דארטן יעדער פערז פארענדיקט מיט „דהי האלי טארא".

עס איז געווען, זאג איך אייך, א פאטע־טישער אויפרוף צו די אידן, זיי זאלן אויפהאלטן די הייליקע תורה. דער פאַ־טאס וואלט מסתמא מיך אויך גערירט, ווען איך וויים ניט דעם שרייבער פון׳ם אויפרוף.

און דער דאזיקער שרייבער האט גע־האט אזא שייכות צו דער „האלי טארא", ווי איר מיט מיר צו דער תורה פון קאנ־פוציוס. און אין תלמוד־תורה האט ער זיי־נע איינענע קינדער קיינמאל ניט געשיקט און וועט זיי ניט שיקן, ווייל — ער מאכט א שיין לעבן אז דער תורה און אז דער תלמוד־תורה . . .

אבער דאך האט זיך געפילט אינ׳ם אויפרוף אז אמת׳ער פאטאס. דער איד האט באמת ליב געהאט די תורה און די תלמוד־תורה, און האט באמת געוואלט, אז — די אמיטע אידישע קינדער זאלן דערפון גענייסן . . .

* * *

בקיצור א מעשה׳ דאס איז כאראקטע־ריסטיש פאר אלע אונזערע אידעאלן און באוועגונגען.

מיר האבן ליב תורה, מיר האבן ליב מצוות, מיר האבן ליב אידעאלן.

מיר ארבעטן פאר זיי, מיר גיבן געלט פאר זיי, מיר שרייבן פאטעטישע אויפרופן פאר זיי, מיר ווילן אז זיי זאלן האבן א קיום.

אבער צו אונז פערזענלאך האט דער ענין קיין שייכות ניט. פאר זיך אליין לאזן מיר איבער פון אלע מצוות און מע־שים טובים, די מצוה פון צדקה.

און בעלי־צדקה זיינען מיר גרויסע. מיר דארפן פאר זיך גארנישט, — אלץ דארפן מיר פאר אונזערע ארימע ברידער אויף יענער זייט ים, פאר דעם ארימען ארבע־טער, פאר די ארימע קינדער, פאר דעם נויטבאדערפטיקן חלוץ, און א. וו.— לויט דעם, וועלכן צווייג פון צדקה מיר האבן אנגענומען פאר אונזערן.

נו, נאטירלאך פארלאנגען מיר פון׳ם מקבל פון אונזער צדקה, אז ער זאל זיך לייטיש אויפפירן, כדי אונזער „אינוועסט־מענט" זאל אונז ברייגגען פראצענטן לע־תיד לבא . . .

* * *

אט אזוי זעען מיר ביי אונז:

ארטאדאקסן וואס פארן אליין אום שבת, און וואס ווערן אויפגעקאכט, ווען א חלוץ פארדריכערט א פאפיראס אום שבת;

העבראאיסטן, וואס פארשטייען קיין איינציק ווארט העבראיאיש ניט;

אידישיסטן, וואס ריידן ענגליש מיט זייערע איינענע קינדער;

ציוניסטן, וואס חלומ׳ען אפילו ניט פון צו באוועגן זיך אין ארץ־ישראל;

קאמוניסטן, וואס זיינען אהער אנטלאפן פון׳ם קאמוניסטישן רעזשים אין רוסלאנד;

סאציאליסטן, וואס דערלאזן ניט זייע־רע פאבריק ארבעטער צו ארגאניזירן זיך אין יוניאנס;

אידישע קולטור־יסטן, וואס מאכן מיר שבת׳ס, און דוקא אין פעפערדיקן רוד סייש . . .

* * *

דאס דארף דאך אבער עפעס זיין א שבועות׳דיקער פעליעטאנדל, וועלן מיר עס פארענדיקן אבוסל פריילאכער:

נו, ווי איר זעט, גייט עס אבער פארט א גאנג.

דער וואגן סקריפעט און טרייסלט אויס די ביינער, אבער ער שטופט זיך פארט פאראויס.

אידן עסן בלינטשיקעס שבועות, און מיט מער סמעטענע יעדן יאר, און טרינ־קען בעסערע קאווע וויי ווען פריער; אידי־שיסטן און העבראאיסטן פאטשן זיך שטארקער ווי אלעמאל; רעכטע און לינקע קעמפן מיט אלץ גרעסערער ביטערקייט, און —

מיט איין ווארט: עס באוועגט זיך פארט!

נעזעלשאפטלאכער קאלענדאר

פרייטאג, מאי 30

ליינען קרייז פון אידישע־ריידנדיקער יו־גענט ביי די לינקע פוע״צ, 8.30 אוונט, אין פריי־אינסט.

דאנצערט לטובת ארב. פריזען דעלענא־ציע אין סאוט. פארבאנד, 8.30 אוונט, אין פרייהייט־טעמפל. פלעט פון ווערטפיל ארטיקל.

שבת, מאי 31

רבי הורוויץ: חומש מיט מפרשים, 4.30 בייטאג, אין מושב זקנים שול.

זונטאג, יוני 1

„טעג־טאג" פאר׳ן איקאר.

שפאציר פון יוגנט קריין פאר ארבעטני־דיקן א״י אין קינדראנען פארק, 3 נ. מ., פון פרי־אינסט.

דינסטאג, יוני 3

„סאשל" פון ליידיס אקזיליארי פון ת״ח לכבוד מרס. פינדאמינסקי, 8.30 אוונט, אין ת״ת.

„שוועסטער אוונט" פון ליידיס אקזי. פון כנסת־ישראל שול, 8 אוונט, אין שול (טשארלס און סטעלא).

קאסירונגען פון אינדעפ. פרי לאאן (אנ־שטאט מאנטאג), 8.30 אוונט, אין פרץ־אינסט.

מיטוואך, יוני 4

7טער יערלאכער שוועסטער־אוונט פון כנסת־ישראל סיסטערהוד, 8 אוונט, אין גרייסער ת״ת.

דאנערשטאג, יוני 5

פייערונג פון׳ם 16טן יארצייט נאך שלום־עליכם, 8.30 אוונט, אין קליינעם טעאטער (מיין ביי סעלקירק), אויפזיכט איר. פאלקס ביבליאטעק.

זונטאג, יוני 8

טיי פון ליידיס אקזיליארי פון ת״ח ביי מרס. ווערער, 661 מאנטאבא עוועו.

אנגעפירט פון'ם לערער פארבאנד פון די אידישע וועלטלאכע שולן אין ווייניפעג

טייבעלע די שטילע

פון פרומע שרה

קינדער ,עס גייט א רעגן. לאמיר גיין אין צווייטן צימער, דערציילן זיך מעשיות. — האט פייוזל, א אינגל מיט א מיידל'ס קול, זיך אנגערופן.

— גוט, גוט! — האבן אלע קינדער אויסגעשריען, אין שפרינגנדיק, זינגענדיק ארויס אין צימער אין פייוזל האט אויסגעזעען ווי א נידעריק בייסיק פעסל, א קליין קעפל מיט פראקסענע האר איינגעוואקסן אינ'ם קורצן קערפערל, גרויע אויגן וואס האבן שטענדיק געפינטלט. ער איז געזעסן אנגעפיקעוועט מיט מעשה'לאך אן א שיר. אין פאר נידעריע די קינדער מיט זיי.

— קינדער! — האט פייוזל אויפגעזעגט. — ווער וועט דערציילן די ערשטע מעשה?

— דו וועסט דערציילן דיינע לינגערישע מעשה'ס די ערשטע אין די לעצטע. — האט א אינגל געענטפערט אין אלע האבן זיך צעלאכט.

פייוזל האט זיך געפירט באליידיקט אין מיט שטאלץ זיך אנגערופן:

— היינט דערציל איך ניט קיין מעשה'ס.

— דערציל ניט, דערציל ניט. — האט מוישעלע געזאגט. — ער מיינט, אז נאר ער קען דערציילן מעשה'ס. מיר קאנען אלע דערציילן מעשה'ס.

— זאל מוישע דערציילן דער ערשטער, וואס עפעס איך?

— זאל שרה!

האט פייוזל זיך אפגערופן: — ציט צעטלאך, ווער עס וועט ארויסציען דאס אנגעשריבענע צעטעל, וועט דערציילן די ערשטע מעשה.

יא, יא. — האבן אלע איינגעשטימט. מיר'ן ציען צעטלאך.

ס'איז געווארן א טומל. אלע האבן געשלעפט צעטלאך. דאס אנגעשריבענע צעטעל האט ארויסגעציגן טייבעלע — די שטילע. אזוי האט מען טייבעלען גערופן. זי איז געווען שטיל ווי א טויב. כוואליענדיקע גאלדענע האר, גוטע שווארצע אויגן, א קליין מיידלה. רויטע ליפעלאך, א קורצנאסע גענזל, פול מיט חן. אז טייבעלע האט ארויסגעציגן דאס אנגעשריבענע צעטעלע איז זי איבערראשט געווארן, אבער זי איז ניט אראפגעפאלן ביי זיך

די קינדער האבן געלאכט: — טייבעלע וועט דערציילן די ערשטע!

טייבעלען האט עס ניט געארט, זי האט פארוואורפן אירע'האר אויף א זיים און אנגעהויבן:

— קינדער, כ'וועל אייך דערציילן א מעשה, ניט קיין אויסגעטראכטע. אן אמת'ע מעשה: מיט א צייט צוריק בין איך געשטאנען אויפ'ן גאנעק, איז צוגעקומען א הויכער דארער מאן, אן אפגעריסענער, אפגעשליסענער, מיט א פארוואקסן בלאס פנים. ס'איז געווען קענטיק אז ער האט ניט וואס צו עסן. ער האט מיך ניט באמערקט און זיך טיף איינגעבויגן איבער א מיסט-פעסל, גענומען זוכן, ראיען, ביז ער האט ארויסגעציגן א פאפירן-זעקל מיט אפפאל פון עסן, און גענומען האסטיק שליינגען, ניט קייענדיק. איך בין א פארצייטערטע געווארן, מיינע אויגן האבן זיך אנגעפילט מיט טרערן, אין האלז האט מיר געשטיקט, געוואָרגן. דער פרעמדער האט שנעל איינגעשלונגען דאס עסן און ווידער געזוכט אין מיסט פעסל, ביז ער האט ארויסגעשלעפט צוויי שיך — ניט קיין פאר. ער האט אזוי שטייענדיק ארונטערגעשלעפט זיינע שטארק צעריסענע שיך, און אנגעטאן די. וואס ער געפונען אין מיסט פעסל, א שאקל געטאן זיין קאפ, אויסגלייכנדיק די האר און האט האסטיק גענומען שפאנען. כ'בין די גאנצע צייט געשטאנען און מיר האט געשווינדלט פאר די אויגן. מיין קאפ האט זיך מיר געדרייט. איך האב געוואלט ריידן. פארבעטן אים צו אונז אין שטוב. עפעס עסן, אבער מיין צונג איז געווען ווי געליימט. אז דער פרעמדער איז אוועק בין איך ארונטער די טרעפ, זיך געלאזט נאך אים. ער איז אבער שנעל פארשוואונדן, איך האב אים מער ניט געזעען. איך האב זיך אומגעקערט א טרייעריקע. מיך האט אזוי פארדראסן,למאי איך האב אים ניט געבעטן צו אונז אין הויז עפעס עסן. א גאנצן טאג בין איך ארומגעגאנגען א פארזארגטע, א פארטראכטע, ביי-נאכט, ווען איך בין געלעגן אין בעט, האב איך זיך געוואָרפן, געדרייט אויף אלע זייטן, ניט געקענט איינשלאפן. ס'איז געווארן א שטורעם. בייזע ווינטן האבן געווילדעוועט, אנהודיעס האבן דונערן אין מיינע אויערן. פארבלענדעט האבן בליצן מיינע אויגן, שווערע, גרויסע טראפנס רעגן האבן געשאסן אויפ'ן דאך מיט רעש און געפילדער. מיר האט זיך געדאכט אז איך זע דעם פרעמדן איינגעטוליעט אין זיינע צעריסענע קליידער מיט אן אויפגעשטעלטן קאלנער, שפאנענדיק אין גרויסן שפורעס. איך האב זיך געוואָרפן, געדרייט אויף מיין געלעגער, זעענדיק אלע מינים געשטאלטן פונ'ם פרעמדנס פנים. עס האט שוין גענומען טאגן, איך בין נאך אלץ ניט געשלאפן, איך האב גענומען קושן אין אלע זייטן. די אויגן, דעם קאפ, די נאז, אין האלז — ווו נאר איך האב געקענט, אין דער זעלבער צייט געוויינט און געכליפעט. מיין טאטע האט מיך קוים אפגעריסן פון זיך, און געזאגט: "ווייז ניט. נארעלע, טייבעלע מיינע, איצט ארבעט איך דאך, גיי שלאפן, ס'איז נאך פרי". ער האט מיך צוריק אריינגעוואָרפן אין בעט, געגעבן א שטארקן קוש, גוט איינגעדעקט, און איך בין ווידער איינגעשלאפן.

אט אזוי האט טייבעלע געענדיקט איר מעשה. אלע קינדער זיינען געזעסן שטיל מיט פארוויינטע אויגן, ביז פייוזל האט איבערגעריסן די שטילקייט אויסשרייענדיק: — בראוואָ, טייבעלע, בראוואָ! א שיינע מעשה, און אלע האבן מיטגעשריען: בראוואָ, בראוואָ, בראוואָ!!!

איין אינגל האט אויסגעשריען: — זעט, קינדער, ס'האט אויפגעהערט צו רעגענען, די זון איז ארויס, קומט שפילן אין כאל. ער איז ארויס און אלע נאך אים.

א קוואל וואס שיסט מיט וואַרעם וואסער און ווערט אויסגעטריקנט אויף צענדליקער יאָרן

אויפ'ן שטח פון דער גמינע גאבריער, דעפארטמענט הערא (פראנקרייך) געפינט זיך א מערקווירדיקער אונטערערד-שער קוואל, וואס שטייט אויף תחית-המתים איינמאל אין א צענדליק יאָרן.

אין משך פון די לעצטע 60 יאָר האט דערקוואל "אויפגעלעבט" 5 מאל: אין די יאָרן 1872, 1907, 1921 און איצט היינטיקן יאָר. אין משך פון דער איבעריר-קער צייט איז דער קוואל איינגאנצן טרוקן און קיין טראפן וואסער גיט ער ניט ארויס. בעת ער איז טעטיק גיט ער ארויס פון 5 ביז 10 טויזנט ליטער וואסער אין א מינוט; די טעמפעראטור פון וואסער דערנרייכט ביז 20 גראד וואַרעם; מערקווירדיק איז, וואס דאס וואסער פארמאגט אזעלכע איינגשאפטן אז ווען מען וואַרפט אריין אהין וואס נישט איז פאר א קאנגשאטנד, ווערט עס גלייך פארשטיינערט.

איצט פארן אהין טוריסטן פון דער נאנצער וועלט, כדי צו זעען דעם פרעכטיקן שניי ווייסן וואסער פאל פון וואַרעם מען וואסער, וואס פארוואנדלט אין שטיין אלץ, וואס עס באדט זיך נאר אויס אין אים.

—(:-:)—

רעטענישן

1. מיין פאטער און מוטער קענען איר לעבעריקע געפינען, לעבעריקע קינדער. טו איך געוויינען, פון צוויי פארבן בין איך געבוירן, נאך אין געבארן בלייב איך טויט.
2. פון גאנץ ווייט קום איך אהער, פון פייער און וואסער באקום איך קאלער, איך האב א שונא. ווען איך זע אים ניט בין איך רויט, ווען איך זע אים בי זאך איך טויט.
3. א פעסעלע אראפגעפאלן און האט זיך צעבראָכן; קיין שום באנדער קען עס ניט פארריכטן.
4. אין איין פעסל זיינען פאראן צוויי ערליי ווייגען.
5. אויבן שמאל, אונטן ברייט, דורך און דורך וויסקיים, אין א ווייס העמדל אין א בלוי קליידל.
6. צוויימאָעס האבן צו פינף קינדער, אלע קינדער הייסן מיט איין נאמען.

א בוך וואס איז געבונדן אין דער הויט פון א מענשן

אין באסטאנער מוזיי געפינט זיך איינע פון די מערקווירדיקסטע ביכער אויף דער וועלט; דאס איז א בוך וואס איז געבונדן אין דער הויט פון א מענשן. אנשטאט ליי-ווענט אדער לעדער, האט מען געברויכט מענשלאכע הויט פאר די טאָוולען.

דער אינהאלט פון בוך איז אויך זייער אן אינטערעסאנטער. דאס איז די לעבנס-באשרייבונג פון א באנדיט, וועלכער איז באגאנגען פיל ריבעריין אין די יאָרן פון 1825 ביז 1835. ער איז געשטארבן אין טורכע אין 1837, נאכדעם ווי ער האט אנגעשריבן זיינע זכרונות.

דער ריבער, דזשיימס עלען, האט געהאט טעראָריזירט גאנץ ניי-ענגלאנד. צען יאָר נאכאנאנד האט ער געלויערט אויף פארבייפארער און הענדלער אין ניי-ענגלאנד אין מ'האט אים ניט געקאנט כאפן. ענדלאך איז ער אבער אריינגעפאלן און מען האט אים פארשפארט אין תפיסה. דאָ האט ער געלעבט בלויז צוויי יאָר, אבער אין פארלויף פון דער צייט האט ער אנגעשריבן זיין בוך וועלכעס איז אפגעדרוקט געווארן נאך זיין טויט. אין זיין צואה האט ער געבעטן, אז מען זאל צוויי בענדער איינבינדן אין זיין איינענער הויט. און אזוי האט מען געטאָן. איינער פון די בענדער איז פארשוואונדן געווארן, אבער דער צווייטער געפינט זיך אין מוזיאום פון באסטאנער אטענאום.

—(:-:)—

לידער

אליהו הנביא

חיים קרול

אליהו הנביא אין מיטן פון דער וועלט
אין האלט ס'טעלערל פון הימל —
אבער ניט ,יעדעס קינד
האט עס די זכיה צו באקומען.

* * *

אליהו ווינט זיך
אויף דער ווינ-שטול פון דער וועלט
און ארום אים, צופוסנס, שפילן זיך
די צוועלף מזלות.
שיקט ער פאנאנדער
א געבענשט יאָר
צו פויערים.
א געווונט יאָר
צו קינדער
און א גוט יאָר
צו טאטע-מאמע.

ב אָ ב

פון ס. טשעסטער

דער אלטער וועסטפאל האט געזאגט:

— באב וועט וואקסן אומעטום,
וואו מ'זאל עס ניט פארזייען —
בארג-ארויף צי אויף דער פלאך,
צעשלאג נאר די ערד און מאך זי ווייך
באטש מיין טאטע, זאל בשלום רוען
אין זיין רו,
האט שטענדיק אין לאכטשינקעלע
דעם באב פארזייט

יע, אין לאכטשינקעלע.
אבער וואקסן וועט עס אומעטום.
און דו מיין פריינט:

דו האסט געדארפט פארבינדן דיינע צאמען כ'האב עס דיר א פאר מאל שוין דערמאנט די שעפסן דיינע קריכן אין מיין גארטן, פרעסן אפ דעם רובארב פון די ווארצל. אט האבן דיינע שעפסן מיך באעולה'ט, ארומגעשיילט די קארע פון דער בירקע, פאר'מיאוס'ט אויף דאס ארט פון מיינע טויטע אבות.

דו ווייסט ניט ווי דאס ארט אין מיר טייער ס'רוען דארט מיין טאט עאון מיין זיידע, אויך מיין הערלה ליגט דארט באגראבן— א יונג פון פיר-און-צוואנציק יאָר.

מיין ווייב האט שוין פון לאנג

צו מיר געזאגט:

"טאם, מאך דאָ א סוף צו אט די אלע זאכן! פארנעם צו דיר אין שטאל דעם

אידנס שעפסן,
וועט ער זיינע צאמען באלד פארריכטן;
ווען זיי ניט קריכן אין אונזער גארטן,
אפפרעסן דעם רובארב פון די ווארצל
און די בירקע קארע אויף הערלדס קבר".

האב איך איר געענטפערט:

— מיטער!

מיין זוודע און מיין טאטע זיינען דאָ געזעסן
אפגעלעבט זייערע יאָרן,
זיך מיט קיינעם ניט געברוגזט.
און מיר, מענשן עלטערע, אן קינדער,
און אונזער הערלה ליגט באגראבן,
זאל גאט געבן אויף זיין קבר זאל
כאטש די בירקע ניט פארדארן.

זאגט זי:

"יע!

אבער ער... ער איז א ניי-געקומענער.
ער האט דיין טאטן, דיין זיידן ניט געקאנט
און ווייס אויך ניט ווער ער איז".

—און דעם [illegible] שכן, איז דאָך טאטע אזוי
אבער שכנים זיינען מיר
און מיט א שכן וויל איך זיך ניט קריגן.

"סאלאדא" טיי

דער זעלבער פלייוואר

די זעלבע קוואליטעט

70 סענט א פונט

בראון לייבל

אין אלע גראָסערי סטאָרס

כריוו אין רעדאקציע

דאנקט פאר שטיצן דעם נאצ. פאנד

געערטער רעדאקטאר: —

אין נאָמען פון אונזער נאציאנאל-פאנד קאמיטעט בעט איך פלאץ אין אייער צייטונג אויסצודריקן אונזער מזל-טוב און דאנק צו אונזער מוטער מאנעל פאר אייניי געבויערן אייניקל און דערפאר וואס זי האט אראנזשירט מיט דעם שרייבער פון די שורות צו פלאנצן 9 בוימער אין יער הערצל.

דערלויבט מיר אויך אויסצודריקן דאס זעלבע צו אונזער פרעזידענט פון שול מר. און מרס. קליימאן, ביי וועמען עס זיינען איצט צו געסט זייער טאכטער מיט זייער ניי-געבוירן אייניקל. און ווען מיר האבן לעצטן שבת ביים קידוש גערעדט וועגן די לעצטע אימיגראציע נייעס קיין ארץ-ישראל, האבן זיי געענטפערט אונזערע שונאים מיט פלאנצן 25 בוימער אין יער הערצעל אויף דעם נאמען פון זייער אייניקל.

איך ווינש דעם זיידן און די באבעס, וועלכע העלפן בויען ארץ-ישראל, אז זיי זאלן האבן נחת פון זייערע קינדער און זיי זאלן דערלעבן דעם טאג ווען מיר וועלן קאנען זאגן 'ובני ישראל יוצאים ביד רמה'.

מיט ציון-גרוס,

מ. טשערטאקאוו, סאסק.

—(::)—

ליידים אקזילערי פון מושב זקנים דערווייל באאמטע

מיטוואך אוונט, דעם 7טן מאי, זיינען פארנעקומען די וואלן פון די ליידים אקזילערי פון מושב זקנים. מרס סילבערט, די פרעזידענטן, האט אין איר באריכט באטאנט, אז ניט קוקנדיק וואס זייער טעטיקייט איז באגרעניצט, ווייל דער מושב זקנים איז געשטיצט פון דעם בודזשעט, דאך האבן זיי שוין געשאפן א באדייטנדע סומע. אויך האט די פרעזידענטן געמעלדעט, אז דער פאראיין פארמאגט 700 מעמבערס. מרס. סילבערט האט באדאנקט אלע פרויען פאר זייער גוטער ארבעט, און האט אויך באדאנקט מרס. ליזאק, אלס סאשעל טשערליידי, און מרס. ווערייר אלס פובליסיטי טשערליידי. זי האט אפעלירט צו די פרויען זיי זאלן באאיינפלוסן אנדערע צו צושטיין צו דער אקזילערי אום צו שאפן דעם נויטיקן פאנד פאר א נייער געביידע, וואו מען זאל קאנען געבן א היים פאר די אומגליקלאכע זקנים און זקנות. די פארזאמלונג האט גוטגעהייסן דעם באריכט.

מרס. אליניק, די סעקרעטארן, האט אויך אפגעגעבן א פינאנציעלן באריכט, וועלכער איז גוטגעהייסן געווארן פון די אנוועזנדע.

מרס. א. זלאבינסקי איז דערווייל געווארן אלס פארזיצערן פון דעם אוונט, און דער רעזולטאט פון די וואלן איז פאלגענדער:

מרס. ל. סילבערט, 416 אבערדין, פרעזידענטן (ביי אקלאמיישאן).

וויס-פרעזידענטנס: מרס. ווערייר, מחס. גוטמאן, מרס. סלאווסקי און מרס. מייל.

טרעזשורער: מרס. מ. דארפמאן (ביי אקלאמיישאן); ערן-סעקרעטאר: מרס. אלעניק; קארעספאנדירנג סעקרעטאר: מיס פליישמאן;

פאלגנדע זיינען דערווייל געווארן אין דער עזקעקוטיווע: מרס. שילער, פינגע, רוט, סלייטער, זלאבינסקי, ראזנבלאט; מאסטענסקי, יאפע, נאזשיק, אווערבוך, בייטמאן, גרינבערג, קאסטעל, ליזאק, שטיינטעלמאן, ווייזמאן, רייז, פליישמאן, מארשאק, אלטמאן און קופער.

—(:-:)—

פעלער אויסבעסערונג

אינ'ם וואלן באריכט פון דער פרויען ביקור הולים סאסייטי וואס איז געווען געדרוקט לעצטן פרייטאג, דעם 23טן מאי, איז על-פי טעות דורכגעלאזט געווארן דער נאמען פון מרס. סימקין, ערן-פרעזידענטן און מרס. בוכהאלטער פרעזידענטן פון גמילת חסדים פאראיין.

ווען א קינד איז פיבעריש, בייז, אומרואיק

קאליק, נעז, זויער גרעבצען, אפטער בריעגן, פיבעריש, אין ביביס און קינדער, ציינס אין אלגעמיין אז די שפיין ווערט זויער אין דעם קליינעס פארדריאונגס קאנאל.

ווען די דאוזיק סיפמאטען דערשיינען, ניט דער ביבי א מיילעפעל פיליפס מילק אף מאגנעזיא. עס וועט אזו אויך אויפהעלפן אין א גלאט ערשטער פלעשל שפייז אין פריסארען. עקסטרע קינדער דארף מען נעמען א טיש-לעפל אין א גלאז וואסער. דאס וועט מאכן באקוועמלאר דעם קינדמאכן זיין מאגן און ערגערס לייבס. אין פינף מינוט פילט ער זיך באקוועם, פריילאך. עס וועט אפרייניגן די ערגערס פרייס פון זויערקייט, אומפארדייולאכער שפייז. עס עפנט די באוועלס אין פארשטאפונג, פארקילונגען, קינדערשע קראנקהייטן. קינדער נעמען עס גערן ווייל עס איז גענעם שמאק, אנגענעם, באמעס'ם.

שטודירט אירע פילע נוצן פאר דער מוטער און קינד. שרייבט פאר דעם אינפארמעשאנס בוך, "ווזפול אינפארמעשיאן". אדרעסירט צו

The Chas. H. Phillips Chemical Co.
Windsor, Ont.

עס וועט געשיקט ווערן פריי.

קויפנדיק, זייט זיכער צו באקומען די ריכטיקע פילופס מילק צף מאגנעזיא. דאקטוירס האבן עס צוגעשריבן פאר איבער 50 יאָר.

געזונט קומט צו ערשט

איר קאנט זיין זיכער אז דעם געזונט פון אייער פאמיליע איז געגעבן געווארן דער ערשטער און לעצטער אנבאטראכט ווען איר קלייבט אויס

סיטי מילך

—אלס אייער טעגלאכער מילך זאפאס.

ווייל פעסטעריזירונג גאראנטירט דאס ריינקייט פון יעדער פלעשל פון סיטי מילך.

City Dairy Limited

Phone 87 647

Reliance Ink

100 פראצענט קענעריען
די טינט אויף וועלכער איר קענט זיך פארלאזן.

ניי מאשינען

אויף זייער קליינע אויסצאלונגען קאנט איר קריגן ביי מיר. 15 יאָר דערפאר רונג. דער עלטסטער אידישער אגענט. איך קאן אויך פארריכטן אייער מאשין. טעלעפאנירט 52 501

JOS. LITMAN
465 Dufferin Ave. Phone 52 501

ל. לודוויג

דזשענעראל קארפענטער, קאנטראקטאר און בילדער
אלע סארטן אלטערישאנס
סטאר פראנטס און פיקסטשורס
480 באיד עווע. טעל. 51 431

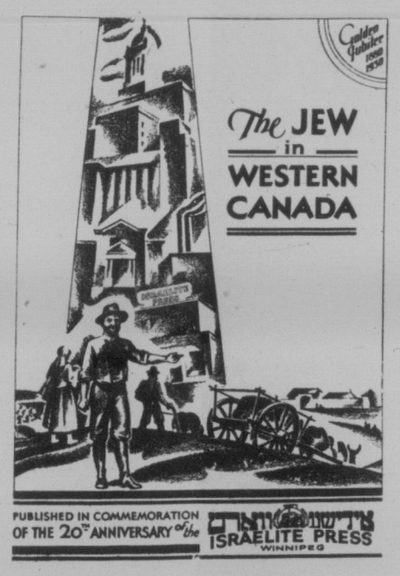

פופציק יאָר אידישער ישוב אין ווייניפעג און מערב קאנאדע

— און —

20 יאָר "דאס אידישע וואָרט"

פופציק יאָר אין לעבן פון א פאלק איז ניט באדייטנד און ווייניק וויכטיק, און אויב פופציק יאָר איז שוין עפעס וויכטיק, זיינען די ערשטע פופציק יאָר די וויכטיקסטע, ווייל זיי לייגן דעם פונדאמענט פאר די שפעטערדיקע דורות. און א ווערטפולן שטיין האט אויך "דאס אידישע וואָרט" בייגעשטייערט מיט זיינע צוואנציק יאָר עקזיסטענץ. זאָל דערפאר אין אונזער יובילי בוך ניט פעלן קיין איין שטיין פון דעם פופציק יאָריקן אידישן בנין פון ווייניפעג און מערב קאנאדע.

שיקט אונז צו אייערע דאקומענטאלע מאנוסקריפטן פון יעדן געשיכטלאכן ווערט מיט וועלכע מיר זאָלן זיך קאנען באנוצן פאר דעם יובילי בוך וואס וועט דערשיינען לכבוד דעם צוואנציק יאָריקן יובל פון "דאס אידישע וואָרט".

בלוטיקע טעג

ראמאן פון אידישן לעבן אין דער צייט פון די ערשטע יאהרן פון דער וועלט מלחמה

פון י. נארמאן

S-2

(פארטזעצונג)

— האט איר דארטן געהערט פון דער פאמיליע פרידלאנדער? — האט ראנא־ווין אים איבערגעשלאגן.

— דו פרעגסט דאך אויף שמואל פרידלאנדערס טאכטער, — האט בלוי־שטיין געזאגט שטיל, אזוי ווי ער וואלט געוואלט אז זיין פריינט זאל אים ניט דערהערן, — דו פרעגסט דאך אויף דיין שיינער רחל — זי איז ניטא! דו וועסט איר מער ניט זעען!

א ווײַלע איז שלמה ראנאוויץ געשטאנען אן אן ווערטער אזוי ווי פארשטיינערט, דאן איז ער צוגעשפרונגען צו בלוישטיין, אין כאפניק אים ביי דיא לאנט פון זיין ראק, האט ער אים אנגעהויבן שטארק מריישלען, ווערנד ער האט מיט פארצווייפ לונג אויסגעשריען:

— וואס מיינסטו — זי איז ניטא? זי איז דאך געפאר־ן א היים צו אירע עלטערן! איך האב דאך פון איר געקראגען א בריוו פון לאווין!

ראנאוויץ'ס אויפרעגונג האט איצט שטארק פאראינטערעסירט די קליינע גע־זעלשאפט עקספראפריאטארס, יעדער פון זיי האט געפילט אז ער וועט דא הערן פון א גרויסער און שודערלאכער דראמע און אלע האבן זיי איצט נייגעריק ארומ־גערינגלט די יונגעלייט.

— איך זאג דיר דאך, אז זי איז ני־טא, — האט בלוישטיין געענטפערט דומף, — די גאנצע פרידלאנדער פאר־מיליע איז ניטא. דען דער אלטער שמואל איז אוועקגעפירט געווארן ערגעץ קיין דייטשלאנד אלס א משכן צוזאמען מיט דעם לאוויגער רב; די מוטער איז אנט־לאפן פון שטעטל צוזאמען מיט אנדערע אידן. עס איז גאר ניטא מער קיין לא־ווין, גאר עס איז געבליבן א גרויסע דייטשע שטראף אנשטאלט פאר די עט־לאכע אידישע פאמיליעס וועלכע זיינען דארט פארבליבן.

— און רחל? — האט שלמה ראנא־ווין געשריען אויסער זיך.

— פרעג הערמאנ'ען, ער איז איר ברודער, זאל ער דיר זאגן, — האט בלוי־שטיין געענטפערט און ער האט אפגע־קערט דעם קאפ־ווי עס וואלט פאר אים שווער געווען איבערצוגעבן די שלעכטע בשורה.

די לעזער ווייסן שוין פון פריער וואס רחל'ס ברודער האט איבערגעגעבן ראנ־נאוויץ'ען וועגן רחל'ען.

— אלזא, מיר גייען האט שלמה ראנ־נאוויץ אויסגערופן.

די קליינע געזעלשאפט האט זיך דורכ־געשלאגן א וועג דורך דעם גרויסן בארעד נאך בײַ צו דער פארשטעט פון וואק־נא.

— איר וועט דא אויפוואַרטן, — האט ראנאוויץ געזאגט צו זיינע פריינט, — רחל איז מיין געליבטע און צו מיר זאל לעמיקע זיין פאר איר פון ראנאנטוואַרטלאך. איך וועל אים שוין אויסגעפינען.

ער איז פארזיכטיק צוגעקומען צו דער הויז, וואו עס האט זיך געפונען דאס דייטשע הויפט קוואַרטיר פון לאווין, און ווען זיך אוועקגעשטעלט וואַרטן, דא האט זיך אים גערעכט, אז אין דעם פענסטער פון דע באויבערשטן שטאק האט ער דערזעען א יונגע פרוי אין די אָרעמס פון א מאן.

— ווער ווייס, פילייכט איז עס מיין אומגליקלאכע רחל, — האט דער יונגער־מאן געמורמלט אן פלינק ווי א קאץ האט ער אויסגעקלעטערט ביז צו דעם פענ־סטער און האט צוגעפרעסט זיין געזיכט צו די שויבן.

און וואס ער האט דערזעען האט אים נעפאכט ציטערן ווי אין פיבער — און דאס בלוט האט אים אריינגעשפארט אין קאפ.

ער האט געזעען רחל פרידלאנדער, זיין דחל'ען, זיין געליבטע לינדזיק אויף א דרוואן בלאט, באוועגונגסלאָז, הארב אנ־מעכטיק, ווערנד דער דייטשער אפיצער לעמקע איז געשטאנען איבער איר און א טייפלשער שמייכל האט געשוועבט אויף זיינע ליפן.

— פארוואס שרייט זי ניט, — האט א בליץ געטאן אין ראנאוויצס געדאנקען.

— האט ער איר באטויבט? האט ער איר באטרוגען? טוען עס די דייטשע אפיצערן צו די אידישע מיידלאך אין אלע אקופירטע געגנטן?

אבער שלמה ראנאוויץ איז געווען אזוי גלייכגילטיג אויף דער פוס, אלסערס פאר פאנאטן. דאקטוירים האבן ניט געקאנט אויסהייל. נאכדעם האט "סוטהא־סאל־וואַ"זיי אויסגעהיילט אין עטלאכע טעג". דזשוקעס סימארך. "סוטהא - סאלווא" הייל וואונדן, אלסערס, געשווירן, ברע־נגען, בריאונגען, עקזעמא, ווי דורך כישוף. ביי אלע דראגיסטן.

Zam-Buk

איז אומפארגלייכבאר פאר

עקזעמא - אַלסערס

טשילבליינס, פארקיולונג שמערצן שניטן, ברענונגען, בריאונגען

ריגגוואָרם - פיילס

עבסעסעס, פארזיפטעטע וואונדן.

אפענע וואונדן

געהיילט אין שנעלסטער צייט וואס איז באוואוסט

"וואנגהן אויף דער פוס, אלסערס פאר פאנאטן. דאקטוירים האבן ניט געקאנט אויסהייל. נאכדעם האט "סוטהא־סאל־וואַ"זיי אויסגעהיילט אין עטלאכע טעג". דזשוקעס סימארך. "סוטהא - סאלווא" הייל וואונדן, אלסערס, געשווירן, ברע־נגען, בריאונגען, עקזעמא, ווי דורך כישוף. ביי אלע דראגיסטן.

גוואלדיק אויפגערעגט, דאס ער האט פאר געבן יעדע פארזיכטיקייט און ער האט ארויסגעשטויסן א ווילדן געשריי ווי א פארוואונדעטע חיה.

דער דייטשער אפיצער אין זיין ליבעס ציטער האט דערהערט דעם געשריי, ער איז צוגעלאפן צום פענסטער — און דער־ווייל דאס געזיכט פון א שטארקן געלעקטריש קנאפ אין מיט א שטארקן גערויש האט זיך אראפגעלאזן פון פענס־טער א שווערע אייזערנע טיר, וואס האט פארשטעלט פאר ראנאוויץ'ען דאס גאנצע צימער.

און איידער די שווערע אייזערנע טיר האט זיך אונגאנצן פארהאקט, האט ער נאך געהערט לעמקע'ס געלעכטער, וועל־כער האט צו אים גערופן מיט שפאט:

— נו, קום אריין, אויב דו פאנסט, רא־טעווע איר, אויב דו ביזט אזא העלד!

היינגערדיק צווישן הימל און ערד פון דעם פארהאלטענעם פענסטער, האט שלמה ראנאוויץ געטראכט ווי אזוי ער קאן כאטש לאזן וויסן רחל'ען, אז ער איז לעבן איר, ער וועט איר רעטן און זאל זי איר מוט ניט פארלירן און זיך ניט ואנטערגעבן צו דעם לומפ. ער האט אבער קיין מיטל ניט געקאנט געפינען און אונטערדעסן האט אויפגעלויכטן א בליץ אין עס האט געקראכט א דונער. עס איז געווען קלאר, אז באלד וועט אויסברעכן א גרויסער שטורם.

און אזוי איז עס טאקע געווען. דער שטורם האט אויסגעבראכן מיט זיין גאנ־צען טומל. שווארצע וואלקנס האבן געד־ציקט געל־בלויע בליצן באגלייט פון קראַ־כענדע דונערן. עס האט אויסגעוויזן אזוי ווי די וועלט גייט אונטער.

און דאן האט שלמה ראנאוויץ דערפילט, ווי דאס שטיקל הארץ אין וועלכן ער האט זיך אנגעהאלטן האט אנגעתיבן זיך ברעקלען. ער האט שנעל געמוזט אפלאזן עס אין ארא־אפגעשפארטגען אויף א שטיינערנער סטאטוע, וואס האט ארויס־געשטעקט פון דער וואנט.

אין דעם דאזיקן אויגנבליק זיינען זיי־נע אויגן שיר פארבלעדעט געווארן פון א באזונדערן שטארקן בליץ און עס האט געגעבן א קראך, אז דאס גאנצע הויז האט אנגעהויבן ציטערן. עס האט ניט געראכט זיין קיין־צווייפל, אז דער בליץ האט זיך אנגעשלאגן אין דער הויז וואו זיין רחל ווערט געהאלטן אלס געפאנגענע.

ער איז אראפגעשפרונגען פון מויער און האט זיך געלאזט. לויפן דורכ'ן הויף, וואס איז געווען גאנץ פארלאזן, דען די דיינער האבן צוליב דעם שטורם זיך צו־ריקגעצויגן אין זייערע צימערן.

אזוי האט ראנאוויץ דערגרייכט די טרעפ איבער וועלכע ער איז איצט גע־גאנגען מיט פעסטע טריט, דען דאס קראַ־כען פון די דונערן האבן פארטויבט יעדן אנדערן געריש. דער פארליבטער יונגער־מאן איז געווען זיכער אז ער וועט דער־גרייכן צו דעם צימער וואו רחל געפינט זיך.

אין דער דאזיקער צייט האט די אומ־גליקלאכע רחל מיט איר גאנצער פאר־צווייפלונג זיך געראנגלט קעגן דעם ברוד־טאלן דייטשן אפיצער אום צו ראטעווען איר ערע.

— — — — — — — — — — — —

ווען זי איז אין יענער נאכט פון יום־כפור אנטלאפן פון לאווין, אום זיך צו ראטעווען פון דער ליבע פון פאן בושעווי־סקי, האט זי געהאפט, אז עס וועלן זיך געפינען אויפ'ן וועג גוטע מענשן, וועלכע וועלן איר העלפן צו דערגרייכן ווילנא, וואו זי האט געהאפט צו טרעפן איר גע־ליבטן, שלמה ראנאוויץ; אבער אויסגעלאַ־זען האט זיך גאנץ אנדערש.

אויפ'ן וועג האט מען איר ניט אריינ־געלאזן אין קיין הויז, די מאסן אידישע פליטלינגע, וועלכע זיינען אנטלאפן פון די דייטשן, האבן אזוי איבערפילט די דערפער, דאס די פוילישע, וועלכע זיינען אין די גוטע צייטן אויך ניט באזונדערס פרייגנטלאך געווען צו אידן, האבן אויצט פארהאקט טיר און טויער און האבן קיין אידן, אפילו קיין פרוי און קינד, ניט ארויפגעלאזן צו זיך אויפ'ן שוועל.

די אומגליקלאכע ניטל האט אויך גע־מוזט וואנדערן די גאנצע נאכט און דעם גאנצן טאג יום־כפור ביז זי האט מיד און שיר פארהונגערט צוזאמענגעבראכן פאר דער הויז אין דער פארשטעט פון וואקנא, וואס האט געהערט צו א רייכן פוילישן פרינץ פאן קישקעווין.

דער פרינץ מיט זיין פאמיליע זיינען אין דער היים ניט געווען. זיי האבן מער־טעגס פארבראכט אין פארין. די דינער האבן רחמנות געהאט מיט דער שיינער און אנמעכטיקער רחל און האבן איר ארייגגענומען אין הויז, אין דא איז עס געווען, וואו דער אפיצער לעמקע, וועל־כער האט געהאט אלס וועגווייזער אייניקע פאליאקן פון לאווין, האט איר געפונען.

— עס וועט דיר ניט העלפן, מיין טייר־בעלע. — האט לעמקע געלאכט אלס די דערשראקענע רחל האט אים איצט מיט איר גאנצן כוח אפגעשטויסן פון זיך. — עס וועט דיר ניט העלפן, דו וועסט דאך זיין מיינע. מיר, דייטשן, זיינען ניט געוואוינט איבערצולאזן פאר אנדערע וואס אונז געפעלט.

— איך האב קיינעם ניט אויסער מיי־נע עלטערן, — האט רחל געדרעט מיט בלאסע ליפן אזוי ווי צו זיך אליין, — איך בין עלנט.

— דו זאגסט לוגן, מיין שיינע, — האט לעמקע געלאכט, — יעדע מיידל געהערט צו א מאן, פריער אדער שפע־טער. און א שיינע מיידל ווי דו איז גע־וויס ניט עלנט, דו האסט מסתמא א חתן, אבער איך וועל ניט אוועקגעבן אן אנ־דערן וואס מיר געפעלט.

און ער האט א רוים געטאן פון איר די דעקע, אזוי, דאס איר פרעכטיקער כור זיס איז געבליבן אפן פון אונטער די שפיצן פון איר העמד.

מיט א שנעלער באוועגונג האט זי ווידער איבערגעצויגן איבער זיך די דינע דעקע, ווערנד איר געזיכט האט זיך באר־גאסן מיט א טיפער רויטקייט פון שאנ־דע.

(ווייטערעס קומט)

דער שפאלער זיידע וויל ניט מקבל זיין די תורה

(שלום פון זייט 7)

איז אויך געווען חר בגיגית, איך גע־דייגק ווי דער בארג סיני האט זיך אויפ־געהויבן און געוואלט פארדעקן די אידנס קעפ. אבער איצט האב איך נישט קיין מורא. איידער ס'זאל חלילה פארגאסן ווערן אידיש בלוט, וויל איך בעסער נישט לעבן און זאל דער דאך פון בית המדרש אראפפאלן אן מיך פארדעקן.

די תלמידים זיינען פארשטערט געווא־רען און זיי האבן זיך באהאלטן אונטער די ביינק. דער סופיט האט זיך אראפגע־לאזט אלץ ניידריקער און נידריקער. אט, האט עס שיר ניט דערגרייכט די קאפ פון דעם שפאליער

דער שפאליער זיידע איז געשטאנען גלייך, אן א באוועגונג, און ווען דער סו־פיט האט זיך שוין געהאט אונטערגעברא־כען און ער האט זיך אנגעלענט אויפ'ן שפאליער'ס קאפ, האט דער שפאליער א געשריי געטאן: — לא תרצח!

— זיי זשע מקבל די תורה — האט א קול געדונערט איבער'ן גאנצן בית המדרש.

— איך וויל נישט. אויב דו רבונו־של־עולם ביזט עובר אויף דיין תורה, האב איך א ברירה נישט אנצונעמען ד־ — האט זיך דער שפאליער איינגעשפארט

—ווי איז דאס מעגלאך, אז קודשא ברוך הוא זאל עובר זיין אויף זיין הייר־ליקער תורה? — האט דאס קול גע־פרעגט.

— דער סופיט איז אן עדות, ער וויל מיך ממית'ן, אט־אט פאלט ער אראפ אי־בער מיין קאפ. היינט פרעג איך, צי קען דאס דערלאזט ווערן. ס'טייטש, לא תרצח, עס שטייט דאך בפירוש געשריבן אזי די לוחות, היינט, ביי קבלת התורה, איז עס דאך געווארן געווארן — האט דער שפאליעשער מרעיש "עולמות געווען.

— זיי מקבל די תורה, וועט דער סו־פיט נישט אראפפאלן.

— איך וועל נישט מקבל זיין די תורה, סיידן מ'וועט מבטל זיין די גזי־רה.

—דו וועסט יא מקבל זיין די תורה!

— כ'על נישט מקבל זיין די תורה!

— דו וועסט יא!

— איך וועל נישט!

די וועגן פון בית המדרש האבן אנ־געהויבן קנאקן און האבן אנגעהויבן איינפאלן. אין אלע עקן האבן זיך אראפ־גערייסן שטיקער פון סופיט, און ס'האט שטורם ווינטן.

דער שפאליער זיידע האט געווען אז די סכנה איז גרויס, האט ער מכון געווען אלע שמות הקדושים, מצרף געווען און צעגייפענגנומען אלע הייליקע רעזולטן און מיט'ן גאנצן כוח האט ער א געשריי גע־טאן, ווי א צערייצטער לייב — גוואלד, איך וועל שרייען איבער אלע וועלטן, הימלען און ימים — קומט מיר צו הילף, גוואלד — לא־תרצח!

אויפ'ן הימל איז געווארן א רעש און אלע האבן מסכים געווען: — אודאי, ער איז דאך גערעכט, דער שפאליער, א בפירוש'דיקער דין אין דער תורה! — לא־תרצח . . .

דער שפאליער זיידע האט זיך אליין דערשראקן פאר זיין הילכיקן געשריי און ער האט געלאזט א טרער. אויף די מלא־כים האבן מיטגעוויינט און פון אלע טרערן איז געווארן א שטרומדיקער נאס דעגן. מיט דונערן און בליצן, אז די זיילן פון דער וועלט האבן זיך געטריי־סעלט. דער שפאליער איז געשטאנען אין א פלאם פייער אין די קולות וברקים זיי־נען געווען אין לשער. דאס האט לאנג נישט אנגעהאלטן און דער הימל האט זיך באלד אויסגעלייטערט מיט גון־נאל־דענע שטראלן און מיליאסן קולות האבן אויסגעשאלט מיט א הילליש מתיקות־דיקן אויסגעזאנג. מלאכים מיט שרפים האבן אויסגעזונגען "אקדמות".

דאס געזאנג האט מרמז געווען, אז די גזירה איז בטל געווארן און אז דער שפא־ליער זיידע האט מנצח געווען.

קויפט אפ דראג סטאר

מר. מ. גאלדבערג

מר. מ. גאלדבערג, צוזאמען מיט זיין ברודער ס. גאלדבערג, האבן איבערגענומען די ביזנעס פון מיורס דראג סטאר, אויף 962 סעלקירק עווע., און ווען געפירט ווערן אונטער דעם נאמען "סערוויס דראג סטאר.

מר. מ. גאלדבערג איז א גראדואירטער מיט "האנארס" פון דער מאניטאבא אונ־ווערסיטעט און האט געארבעט אין דער עקאנאמי דראג סטאר.

באריכט פון גאנץ פאנד זאמ־לונגען

דער וועסטערן דיווזשיאן אפיס פון דער ציוניסטישער אראגניזאציע האט באקומען די פאלגנדיקע נאציאנאל פאנד זאמלונגען פאר מאנאט מאי:

סאסקעטשעוואן: בעטון (א. אברא־מאוויטש) 1.00 דאלאר, הומבאלד, (סי. ברוזער) $5.90; פריסווייל, $2.00; סוויפט קורענט, $4.00; סטינען, $1.88; דיי־זארט, $19.00; גראוועלבורג (ערעס), 4.30; קעמסאק, $12.76; פרינדאלבערט, $22.00; מוס־דזשאו, $10.86; לידער, $10.00; נארט בעטלפארד, $3.00, און יארקטאן $20.09.

אלבערטא: קארבאן (גוטמאן), 3.58; מאניטאבא: די־פעס, $4.45; ברענ־דאן, $17.44;

אנטעריא: פארט־ווילאם, $43.70.

Grant's

BEST PROCURABLE

Scotch Whisky

BOTTLED & GUARANTEED BY

William Grant & Sons Ltd.

DISTILLERIES. THE GLENFIDDICH AND BALVENIE - GLENLIVET, DUFFTOWN SCOTLAND

TRADE MARK

דאס איז דער ארינגעלער לייבל אויף יעדער פלעשל פון ג ר ע נ ט ס "בעסט פראקיוריבל" סקאטש וויסקי. ניט אכטונג אויף דעם ביי די פאר־קויפער און פארלאנגט צו באקומען דאס.

ניד ע ר י ק ע פ ע י ר ס

אין עטלאכע וואכן ארום וועט איך קאנען האבן פארגעניגן פון א וואקאציע מיט א טריזנס "טרילס" אין דעם וואונדערלאנד פון די קאנאדער ראקיס, פאסיפיק קאוסט, אלאסקא, וועסט קאוסט וואנקאווער איי־לאנד, איסטערן קאנאדע, אדער אפילו אויף יענער זייט ים.

CANADIAN PACIFIC RAILWAY LINES WORLD'S GREATEST TRAVEL SYSTEM

טעגלאך ביז סעפט. 30

פאָרן אין פלעצער און זעען זאכן

פאסיפיק קאוסט

אויסוואל פון דריי בילדרייכע וועגן דורך די ראקיס.

שטעלט זיך אפ אין באוואוסטע רעזארטן

קיין קאסטארע זייטיקע טריפס ניט נויטיק. האטעלס זיינען אויף דער לייז, און אין מיטן פון צויבערהאפטער קעגענאריע.

אלאסקא

באזוכט דעם מיסטישן נארטלאנד אויף א פאלאַ־צען פרינצעס ליינער. פון וואנקאווער און צוריק.

$90

איסטערן קאנאדע

טיקעטס קאן מען באשטעלן דורך די גרייט לייקס

באצאלנדיק נאר $10.00 אפ נערנער און פאלצייטן

דריי טריינס טעגלאך

די דעלוקס טראנסקאנאדע לימיטער

די אימפעריאל די דאמיניאן

וועסט קאוסט וואנקאווער אייזלאנד

א רייזע היסטאריש אינ־טערעסאנט און עקסטרעם אנגענעם

פון וויקטאריא און צוריק.

$39

גידעריקע פעירס צו **יונייטעד סטייטס**

רעטוירן לימיט אקט. 31, 1930

טעגלאך ביז סעפטעמבער 30

זאל אייך דער קענעדיען פאסיפיק אייזרזשענט נעבן פולע איינצעלהייטן

סיטי אפיס טעלעפאן 12, 13, 843 211 — ריפא אפיס 17—843 216

Canadian Pacific

שיפסקארטן פון אזן צו אייראפייאישע לענדער.

אַנאָנס

מר. מ. גאָלדבערג

(פריער פון דער עקאנאמי דראג סטאר)

וועלכער איז פאראייניקט מיט מר. ס. גאלדבערג, אנאנסירט אז ער האט אי־ערגענומען די ביזנעס פון

מיור דראג סטאר

און וועט געפירט ווערן אונטער דעם נאמען

די סערוויס דראג סטאר

962 מיין סטריט — טעלעפאן 55 354

מיר בעטן העפלאכסט אייער פאטראניזירונג. דער דראג סטאר איז פולשטענ־דיק באוואפנט מיט אלץ וואס נויטיק, אויך א מאדערנע, סאניטארישע פאונטן. לייכטע לאנטשעס ווערן סערווירט. טעלעפאנירט

The SERVICE DRUG-for service

מיר דעליווערן שנעל

פארגעסט ניט צו טעלעפאנירן 55 345

דזשעק רובינס דעליקאטעסן

אנאנסירט צו זיינע פילע פריינט און קאסטאמערס, אז ער געפינט זיך איצט אויף דעם נייעם פלאץ

דאנאלד סטריט און עליס

וואו ער וועט אנפירן א

כשר דעליקאטעסן און לאנטש רום

דער נייער פלאץ איז איינגעריכטעט אין דעם מאדערנסטן סטיל מיט א לאונטש קאונטער און באקוועמע "בוטס", און וועט סערווירן:

—לייכטע לאנטשעס, סענדוויטשעס און אלערליי דעליקאטעסן

שטענדיק געשמאק און פריש.

געדיינקט, ווען איר געפינט זיך אין דעם געגנט, קומט אריין צו

JACK RUBIN'S DELICATESSEN

DONALD & ELLICE PHONE 25 513

בעסער!

יא, דאס איז דאס וואָרט וואס איר דארפט נוצן פאר אונזערע מילך פראָ־דוקטן.

די צאל קאסטומער אונזערע איז געוואקסן דערפאר וואס אונזער מילך איז בעסער און אנדער בארגונג איז בעסער

St. Andrews Dairies Cream Line — Other Dairies Cream Line — St. Andrews Dairies Vanilla Winnipeg — OTHER DAIRIES

מילך און קרים

פולקאם פאסטערייזירטע. אויף דעם לעצטן אופן, און מאדערנע פאבריק אין אייער איינענער קאמוניטי.

"האלט אים געזונט — און מאכט אים גליקלאך"

St. Andrews Dairies

שטעלט אפ אונזער דרייווער אדער טעלעפאנירט 53 693

164 SMITHFIELD AVE. PHONE 53 693

אונזערע וואגנס אויף יעדער גאס פון נארט ווינניפעג

באַנקראָט סייל

פון

בערנאַרדס לטד. דעפּאַרטמענט סטאָר

טויזנטער מענשן האבן איינגעקויפט אין אונזער סטאר זייט דער עפענונג — און אזוי ווי מיר פירן דורך דעם אויספארקויף בלויז פאר 30 טעג צייט, וואלטן מיר אייך גערארן איר זאלט קומען וואס פריער און אפשפארן אייער חלק פון דעם $50.000 באנקראט סייל.

זיידענע דרעסעס

שיינע פראקס אין זומערדיקע סטיילס. פראקס אזעלכע וואס איר זאלט קאנען טראגן ביי אלע געלע־גענהייטן — אין לעבעדיקע זומער־דיקע רויטע, גרינע, בעיזדזש און בלויע קאלירן. געמאכט פון פריי־טעד סילקס, קענטאן און פלעט קרעפס. אייניקע מיט פלעריזינג סקוירטס און לאנגע סלייוס. רעג. $15.00 אין $20.00 באנקראט ספעשל __ **$3.95**

קאָרסעלעטס

— לאנגעליין פון שטארקע בראַ־קעיר, אלץ רעאינפארסד, אייניקע מיט אינערלאכע בעלטס. סייזעס 32 ביז 44 אין דער גרופע באנקראט ספעשל _____ **95c**

ליידיס פעטנט אָקספאָרדס

שווארצע אדער ברוינע. אין אלער־ליי סייזעס. צווישן זיי ברייטע. — קובאן און נידעריקע קנאפל. רעג. $3.50. באנקראט ספעשל _____ **$1.49**

טויזנטער אנדערע בארגענס. קומט וואס פריער — ווייל דער אויס־פארקויף וועט לאנג ניט דויערן.

פראָקס פאר פרויען

רייכע קאלירן און זעלטענע מאטע־ריעס—צווישן זיי: דזשארדזשעטס שיפאנס, מאנאטאן זוידן. אלע נייע און מעשמאקפולע. די נייעסטע צור־געפאסטע סטיילס. רעג. $25 ביז $29.50. באנקראט ספעשל __ **$6.95**

זיידענע זאָקן פאר פרויען

געמאכט פון פיין געפלאכטענע זייד נעט צוזאמענגענייט. ווייסלאזע פיס. סייזעס 8½ ביז 10. פינף זומערדיקע קאלירן. 9 אויינער ספעשל. א פאר _____ **19c**

בלומערס, טעדיס, וועסטס

האנט־ארבעט. רעיאן אונטערוועש אין אלע קאלירן. קומט וואס פריער באנקראט ספעשל _____ **49c**

200 העמדער פאר מענער

געמאכט פון פראמינענטע מאנא־דער פאבריקאנטן. אלע סייזעס. א גוטער אויסוואל פון קאלירן. און פעעערנס. מיט אדער אן קעלנער. באנקראט ספעשל _____ **39c**

Bernard's Ltd. Department Store

SALE CONDUCTED BY CANADIAN JOBBING CO.

365 Portage פריערדיקע קענדאל שוך סטאר באלד ארום קארלטאן

קאָמערשל כשר דעליקאטעסן

אָפן פאר אייך

(ב. א. שמעלניצקי, איינגנטימער)

346 געריי סטריט (קאר. עלים און געריי)

וואו די בעסטע מאלציימן ווערן סערווירט

יעדן טאג אנדערע מאכלים — פריש, ריין און געשמאק

מיר האלטן בלויז די בעסטע דעליקאטעסן פון דער שיקאגא כשר וואורשט אין ווינניפעג, און שיקאגא ווינערס און ווארשט פון שיקאגא

מיר זיינען גרייט אנצונעמען חתונות און פארטיס

און מיר פארזיכערן צו געבן די בעסטע צופרידנהייט און מעסיקסטע פרייזן

די קאָמערשל כשר דעליקאטעסן סטאָר

איז אין דעם סאמע מיטן פון ביזנעס צענטער אין שטאט, וואו איר קאנט זיך טרעפן מיט אנגעזעענע געשעפטסלייט.

איר קאנט אדערן אייער מאלציימן פאר זונטאגס סערווירט פון 2 ביז 9 אוונט, פאר קליינע און גרויסע פאמיליעס.

ספעציעל פאר שבועות

יום־טוב'דיקע פליישיקע און מילכיקע מאכלים צו אייער בעסטער צופרידנהייט

קומט און איבערצייגט זיך!—אונזערע קאסטאמערס זיינען אונזערע אדווערטייזערס — פרעגט ביי זיי!

טעלעפאָנירט 25 935

פאר אייערע מאלציימן און דעליקאטעסן — מיר וועלן עס דעליווערן

COMMERCIAL KOSHER DELICATESSEN

(B. A. CHMELNITSKY, Prop.)

346 GARRY STREET PHONE 25 935

קומט צו

סטאָנס רעסטאָראַן

פאר א געשמאקן שבועות מאלציים ספעציעלע מילכיקע מאכלים שטענדיק פרישע

סטריקטלי כשר

אונטער דער השגחה פון רבי כהנאוויץ מאלציימן ארויסגעשיקט לויטן פארלאנג

מיר אונטערנעמען צו גרייטן פאר חתונות, באנקעטן, ברמצוה און פארטיס און א. וו.

שיינע געפיירנישטע רומס צו זייער בילליקע פרייזן

שרייבט אדער קומט אראנזשירן פאר רעזערוואציעס

STONES KOSHER RESTAURANT

66 LILY ST. PHONE 25 444

WINNIPEG

טראוולט אין אויסלאנד?

א לעטער אף קרעדיט פון דער באנק וועט גיך ערט ווערן פון אונזערע בענקינג קארעספאנדענטן אין אלע טיילן פון דער וועלט. אין וועט פאר אייך קריגן א סך קליינע העפלאכקייטן פאר וואס א גאסט אין א פרעמד לאנד אין אזוי דאנקבאר.

IMPERIAL BANK OF CANADA

HEAD OFFICE - TORONTO

WINNIPEG (Main Office)	A. D. DUNCAN, Manager J. F. MacKAY, Asst. Manager
ARLINGTON and WESTMINSTER	R. S. McCLAY, Manager
NORTH END BRANCH	W. M. PORTER, Manager
ST. VITAL, Man.	R. MAVOR, Manager
RIVERTON and GIMLI, Man.	H. M. SAMPSON, Manager

מזומן געלט ווען איר דארפט

דער בעסטער וועג צו מאכען זיכער אז איר וועט האבען נרייט געלט אויף די הענט ווען איר וועט עס דארפען נויטיג האבען, איז אנצופאנגען גלייך א סייווינגס אקאונט אין דער דאזיגער באנק.

קליינע סומען דעפאזיטעט רעגעלמעסיג אזוי לאנג ווי איר קאנט זיי אפ שפארען, וועלען זיך שנעל אקומולירען צו א באדייטענדיגער סומע. וועלכע איר וועט דארפען נויטיג האבען.

איין דאלאר עפענט א סייווינגס אקאונט אין יערען איינעם פון אונזערע כרענטשעס.

THE DOMINION BANK

North End Branch, 678 Main St., Winnipeg, Man.
Main St. and Redwood Ave., Winnipeg, Man.
King and McNab Streets, Hamilton, Ont.
City Hall Branch, Toronto, Ont.
Bleury and St. Catherine Streets, Montreal, Que.

THE TRADERS TRUST COMPANY

אפיציעלע אסיינים, עקזעקיוטארס, אדמיניסטראטארס.
פינאנציעלע אגענטן
4טער פלאר, יוניאן טראסט בילדינג טעלעפאן 26 892

העלפט אייערע פריינט אין דער אלטער היים

שיקט זיי געלט

מיר קאנען פאר אייך שיקן געלט צו אייערע קרובים און פריינט אין אלע לענדער, ווי

רוסלאנד, פוילן, רומעניע און פאלעסטינע

און אויסצאלן זיי אין

פאקטישע אמעריקאנער דאלארן

ביי מעיל, קייבל אדער ראדיא

זיכערקייט — באדינונג — צופרידנהייט

Alloway & Champion Limited

BANKERS AND STEAMSHIP AGENTS
געגרינדעט אין 1879
667 MAIN STREET WINNIPEG

זאגט אז קאנאדער זאלן פאהרן אויף זייערע וואקאציעס אין קאנאדע

סצענאריעס אין בריטיש קאלומביא זיינען שענער אין מער ווי אין שווייצאריע

דושאו מ. האפרעי, פארזיצער פון דער "לעדיז מיינס עקס־פלאריישאן, ליטיטער" פון וואנקאווער אין דורעקטאר פון "בריטיש קאלאמביא טשעמבערס אף מיינס" האט ביי א פאר זאמלונג פון וויניפעגער ברענטש פון "קע־נעדיען אינסטיטוט אף מיינינג," דער־קלערט, אז ווען די קאנאדער איינוואוינער פארן ארויס אויף זייער זומער וואקאציע זאלן זיי זיך בעסער פריער באקאנען מיט דער פראווינץ וואו זיי וואוינען און נאכ־דעם זאלן זיי זיך בעסער באקאנען מיט קאנאדע, איידער פארן פאר זייערע וואקא־ציעס ערגעץ אנדערש וואו.

מר. האמפרעי האט זיך אויסגעדריקט, אז עס איז כמעט א פארברעכן פון קאנא־דער איינוואוינער צו פארן אויף זייערע וואקאציעס קיין פלאריד אדער קאליפאר־ניע. ווען די קאנאדער איינוואוינער וואלטן געראט א באנריף וועגן די פראכטפולע סצענאריעס וואס געפינען זיך אין קאנא־דע, וואלטן זיי געווען די גרעסטע און איי־בערגעגעבנסטע "ביסטערס" פון דעם לאנד.

"עס איז נים נויטיק פאר קאנאדער צו פארן קיין שווייצאריע צו זעהן יענע בערג" — האט ער געזאגט. "בריטיש קאלאמביא פארמאגט אין זיך פיר און צוואנציק מאל אזויפיל בערג, ווי שווייצאריע."

ריידנדיק וועגן די מינען אין בריטיש קאלאמביא, האט מר. האמפרעי געזאגט אז אין פארלויף פון לעצטן יאר איז אין יענע מינען פראדוצירט געווארן רויער סיי־נעראל אויף זיבעציק מיליאן דאלאר, פון וועלכע צוועלף מיליאן דאלאר זיינען אויס־געצאלט געווארן אין דיווידענטן.

מר. האמפרעי האט דערקלערט, אז אין די מינען אין בריטיש קאלאמביא געפינען זיך זיבעציק פארשיידנארטיקע מינעראלן.

בריטיש קאלאמביא איז איינע פון די ריינסטע פראווינצן אין קאנאדע. אויסער ארע רייכע מינען, איז די פראווינץ אומ־געהויער רייך אין וועלדערייען און פאר־שיידענע אין בעסטע סארטן. בריטיש קא־לאמביא איז רייך אין פרוכטן, און זי פאר־מאגט א גרויסע פיש אינדוסטריע, דער האפן אין בריטיש קאלאמביא שפילט א גרויסע ראל און איז פון גרויס וויכטיקייט פאר מערב קאנאדע. חוץ דעם האט זיך אין בריטיש קאלאמביא אנטוויקלט א גרוי־סע אלגעמיינע אינדוסטריע וואס האלט אין בליען און וואקסן אין עשפריים זיך אויף גאר א גרויסן מאסשטאב וואס וועט אין דער צוקונפט שפילן גאר א גרויסע ראל אין דער אלגעמיינער קאנאדער אינ־דוסטריע.

—(::)—

דערפאלגרייכע לופט־טראנספארטאציע אין קאנאדע

די וואקסנדיקע פאפולאריטעט פון עראפלאנען צווישן קאנאדער אלס א מיטל פון טראנספארטאציע, ווערט באייכנט אין א באריכט פון ציווילער אוויאציע גע־מאכט פון דעם קאנאדער דעפארטמענט פון נאציאנאלער פארטיידיקונג.

124 טויזנט און 751 פאסאזשירן זיינען לעצטן יאר געפירט געווארן אין עראפלאר־נען אין קאנאדע. פון וועלכער צאל 86 טויזנט און 224 זיינען געווען באצאלטע פאסאזשירן. איבער דריי מיליאן און 903 טויזנט פונט פראכט אין לעצטן יאר גע־פירט געווארן אין דער לופט, דאס איז א פארגרעסערונג אויף איין מיליאן און 500 טויזנט פונט אין פארגלייך מיט'ן יאר 1928.

די לענג פון די לופט־פאסט וועגן, איצט אפגעפירט אונטער דעם קאנטראקט מיט דעם קאנאדער פאסט־אפיס דעפארטמענט איז 5 טויזנט און 139 מייל.

פון 2.344 לופט רייזעס לעצטן יאר זיי־נען 2.152 פוליטעכנדיק דערפאלגרייך, און 430 טויזנט און 636 פונט "מעיל" זיינען געפירט געווארן אונטער זיי.

כעמישע שטאפן אויף איבער 168 מיליאן דאָ־לאר פראדוצירט לעצטן יאר אין קאנאדע

כעמישע פראדוקטן אויף 40 מיליאן, 131 טויזנט און 178 דאלאר, און איר עקספארט פון כעמישע פראדוקטן האט באטראפן 21 מיליאן, 623 טויזנט און 55 דאלאר. ביידע, דער עקספארט און אימפארט אין לעצטן יאר געשטיגן.

אין פארלויף פון לעצטן יאר האט קא־נאדע פארנוצט כעמישע שטאפן אויף 186 מיליאן, 902 טויזנט און 374 דאלאר, דאס איז אויף 21 מיליאן און 300 טויזנט דאָ־לאר מער ווי זי האט פארנוצט אין יאר 1928.

—(::)—

די קופער סיטואציע

לויט די לעצטע באריכטן פון נייריארק האט זיך דער פארקויף פון קופער שטארק פארגרעסערט אין חודש מאי א דאנק די רעדוצירטע פרייזן. אין די ערשטע צוויי וואכן פון מאי זיינען פארקויפט געווארן צו אינערלאכע און אויסלענדישע קאנסו־מערס 550,000,000 פונט, פון וועלכע 410,000,000 פונט זיינען פאר אינער־לאכן געברויך, און 140,000,000 פונט פאר אויסלאנד.

דאס איז דער גרעסטער רעקארד פון סיילס פאר א משך פון א לאנגער צייט. און ס'מיינט, אז די גרויסע זאפאסן פון קופער וואס האבן זיך אנגעזאמלט ווערן איצט אויסגעליידיקט, ווייל די פראדוק־ציע איז ווייט ניט אזוי גרויס ווי דער איצטיקער פארלאנג. אין חודש אפריל האט די וועלט פראדוקציע פון קופער באַ־טראפן ארום 288,000,000 פונט, און די פראדוקציע איז געווען באשרענקט געווארן זינט די פרייזן זיינען געפאלן.

ס'הערשן פארשיידענע מיינונגען אין באזוג צו די אויסזיכטן אויף וויטער. אנ־דערע זיינען מיט דער מיינונג אז דער איצטיקער גרויסער פארלאנג אויף קופער וועט לאנג ניט אנהאלטן, ווייל ס'ווערט פארברויכט, און פארגלאך איז שווער צו דערוואַרטן א גינסטיקע ענדערונג אין די פרייזן פון קופער.

אן אנדער מיינונג איז, אז דער פאר־ברויך פון קופער ווערט אלץ גרעסער, און אז ס'ווערט איצט געקויפט ניט מער פון וויפיל ס'איז נויטיק.

אין עטלאכע וואכן ארום דערוואַרטעט מען, אז דער פארקויף פון קופער וועט זיך אויסגלייכן מיט דעם געברויך, און דאן — אויב דער פארלאנג וועט זיין א באדייטענדער ווי היינט, וועלן די פרייזן זיך ווידער הויבן. אויב דער פארקויף וועט זיך אפשוואכן, וועלן די פרייזן, ווארשיינ־לאך, בלייבן ווי זיי זיינען איצט.

אוטאמאביל פראדוק־ציע שטיינט אין קאנאדע

לויט אן איבערבליק פון ס. ה. לאנאן, דזשענעראל מענעדזשער פון דער קענעדיען בענק אף קאמערס אובער דעם נעשעפט צושטאנד אין קאנאדע, האט זיך די פראַ־דוקציע אויף אוטאמאביל און טראקס כמעט פארצווייפאכט אין קאנאדע, זינט יאנוואר מאנאט. די פראדוקציע אויף צוי־טונגס פאפיר האט זיך אויך פארגרעסערט. די שטאל פראדוקציע איז עטוואס קלענער.

אין די ערשטע דריי וואכן פון אפריל מאנאט האט דער קאנאדער ווייץ עקס־פארט עטוואס איבערשטיגן דעם עקס־פארט פון ארגענטינע, און איז געווען צוויי מאל אזויפיל ווי דער עקספארט פון די פאראייניקטע שטאטן און אוסטראליע.

ריידנדיק וועגן דער בוי פראגראם האט מר. לאנאן געזאגט, אז דער געבוי אויף הייזער איז אין די ערשטע מאנאטן פון היינטיקן יאר כמעט אזוי גרויס ווי אין 1929. ביזנעס געביידעס ווערן דערווייל ווייניקער געבויט ווי אין 1929 און 1928, אבער מער ווי אין 1927.

עס ווערט פארשטאנען, אז היינטיקס יאר וועט אויסגעגעבן ווערן פערציק מיליאן דאלאר אויף אינדוסטריעלע צוועקן, אויף געביידעס ווי אויך אויף מאשינען.

אין דעם איבערזיכט ווערט געזאגט, אז אין פארלויף פון די ערשטע פיר מאנאטן פון דעם לויפנדן יאר זיינען אויסגעגעבן געווארן קאנטראקטן אויף 139 מיליאן און 35 טויזנט דאלאר, אין פארגלייך מיט 140 מיליאן, 842 טויזנט דאלאר פאר דעם זעלבן פעריאד אין 1929.

—(::)—

פרייזן אויף שפייז אין קאנאדע רעדוצירט אין אפריל מאנאט

לעבנסמיטלען אין קאנאדע, באזירט אויף די־ריטייל פרייזן אויף שפייז, באהיי־צינג, רענט, קליידער און פארשיידענע אנ־דערע ארטיקלען, זיינען געווען נידעריקער אין אפריל מאנאט ווי אין וועלכן עס־איז אנדער מאנאט פון די פארגאנגענע זעקס חדשים, כאטש די פרייזן זיינען פארבליבן עטוואס העכער ווי זיי זיינען געווען אין פרילינג פון 1929.

א באריכט פון דער קאנאדער סטאטיס־טישער ביורא ווייזט אז, אז די פרייזן אין אפריל מאנאט פון היינטיקן יאר, זיינען געפאלן אויף ארום צוויי פראצענט זינט יאנוואר מאנאט.

די פרייזן אויף קליידער, לויט דעם באַ־ריכט זיינען היינט נידעריקער ווי זיי זיי־נען געווען אין יאר 1919, דערפאר אבער איז רענט איצט העכער ווי וועהן עס איז פריער. די אויספארשונג באוויזט, אז 46 שפייז ארטיקלען זיינען היינט ביליקער ווי זיי זיינען געווען אין וועלכן עס איז מאנאט זינט סעפטעמבער און דער קאסט פון באהייצונג איז נידעריקער זינט נאָ־וועמבער מאנאט.

די רעדוקציע אויף לעבנס מיטלען איז פארדעניסטרירט געווארן אין די פארגאנ־גענע 2 מאנאטן איבער דער גאנצער וועלט לויט א באריכט פון א צאל לענדער.

דערפאלגרייכע לופט־טראנספארטאציע אין קאנאדע

די וואקסנדיקע פאפולאריטעט פון עראפלאנען צווישן קאנאדער אלס א מיטל פון טראנספארטאציע, ווערט באייכנט אין א באריכט פון ציווילער אוויאציע גע־מאכט פון דעם קאנאדער דעפארטמענט פון נאציאנאלער פארטיידיקונג.

124 טויזנט און 751 פאסאזשירן זיינען לעצטן יאר געפירט געווארן אין עראפלאר־נען אין קאנאדע. פון וועלכער צאל 86 טויזנט און 224 זיינען געווען באצאלטע פאסאזשירן. איבער דריי מיליאן און 903 טויזנט פונט פראכט אין לעצטן יאר גע־פירט געווארן אין דער לופט, דאס איז א פארגרעסערונג אויף איין מיליאן און 500 טויזנט פונט אין פארגלייך מיט'ן יאר 1928.

די לענג פון די לופט־פאסט וועגן, איצט אפגעפירט אונטער דעם קאנטראקט מיט דעם קאנאדער פאסט־אפיס דעפארטמענט איז 5 טויזנט און 139 מייל.

פון 2.344 לופט רייזעס לעצטן יאר זיי־נען 2.152 פוליטעכנדיק דערפאלגרייך, און 430 טויזנט און 636 פונט "מעיל" זיינען געפירט געווארן אונטער זיי.

כעמישע שטאפן אויף איבער 168 מיליאן דאָ־לאר פראדוצירט לעצטן יאר אין קאנאדע

כעמישע פראדוקטן אויף 40 מיליאן, 131 טויזנט און 178 דאלאר, און איר עקספארט פון כעמישע פראדוקטן האט באטראפן 21 מיליאן, 623 טויזנט און 55 דאלאר. ביידע, דער עקספארט און אימפארט אין לעצטן יאר געשטיגן.

אין פארלויף פון לעצטן יאר האט קא־נאדע פארנוצט כעמישע שטאפן אויף 186 מיליאן, 902 טויזנט און 374 דאלאר, דאס איז אויף 21 מיליאן און 300 טויזנט דאָ־לאר מער ווי זי האט פארנוצט אין יאר 1928.

—(::)—

די קופער סיטואציע

לויט די לעצטע באריכטן פון נייריארק האט זיך דער פארקויף פון קופער שטארק פארגרעסערט אין חודש מאי א דאנק די רעדוצירטע פרייזן. אין די ערשטע צוויי וואכן פון מאי זיינען פארקויפט געווארן צו אינערלאכע און אויסלענדישע קאנסו־מערס 550,000,000 פונט, פון וועלכע 410,000,000 פונט זיינען פאר אינער־לאכן געברויך, און 140,000,000 פונט פאר אויסלאנד.

דאס איז דער גרעסטער רעקארד פון סיילס פאר א משך פון א לאנגער צייט. און ס'מיינט, אז די גרויסע זאפאסן פון קופער וואס האבן זיך אנגעזאמלט ווערן איצט אויסגעליידיקט, ווייל די פראדוק־ציע איז ווייט ניט אזוי גרויס ווי דער איצטיקער פארלאנג. אין חודש אפריל האט די וועלט פראדוקציע פון קופער באַ־טראפן ארום 288,000,000 פונט, און די פראדוקציע איז געווען באשרענקט געווארן זינט די פרייזן זיינען געפאלן.

ס'הערשן פארשיידענע מיינונגען אין באזוג צו די אויסזיכטן אויף וויטער. אנ־דערע זיינען מיט דער מיינונג אז דער איצטיקער גרויסער פארלאנג אויף קופער וועט לאנג ניט אנהאלטן, ווייל ס'ווערט פארברויכט, און פארגלאך איז שווער צו דערוואַרטן א גינסטיקע ענדערונג אין די פרייזן פון קופער.

אן אנדער מיינונג איז, אז דער פאר־ברויך פון קופער ווערט אלץ גרעסער, און אז ס'ווערט איצט געקויפט ניט מער פון וויפיל ס'איז נויטיק.

אין עטלאכע וואכן ארום דערוואַרטעט מען, אז דער פארקויף פון קופער וועט זיך אויסגלייכן מיט דעם געברויך, און דאן — אויב דער פארלאנג וועט זיין א באדייטענדער ווי היינט, וועלן די פרייזן זיך ווידער הויבן. אויב דער פארקויף וועט זיך אפשוואכן, וועלן די פרייזן, ווארשיינ־לאך, בלייבן ווי זיי זיינען איצט.

מאטאריסטן וואס נוצן טייערס פון נידערי־קען סארט געפינען אויס אויסערגעוויינלא־כען זוערט אין די לאנגע פריי־פון־טראבל מיילן וואס זיי קריגן ארויס פון די שטארקע שווער געבויטע

DUNLOP

דאָנלאָפּ אימפיריאל טייערס

א נידעריק געפרייזטער, קוואליטעט טייער פארקויפט בלויז פון **דאָנלאָפּ** דילערס

D.I.T.-1

איך בין דער איינציקער אידישער עקסקלוזיוו דאָנלאָפּ דילער. איר קאנט ביי מיר קריגן אלע דאָנלאָפּ טייערס, נייע אדער פארריכטן די אלטע טייערס. געז, אויל און אלעס פאר אייער קאר

ALFRED SUPER SERVICE STATION

מאיר ב. זיפורסקי

S. W. COR. MAIN AND ALFRED PHONE 57 921

Gum-Dipped

פאר עקסטרא קראפט און מיילן

יעדער פארים אינסולירט מיט ראבער

אונטער די שארפסטע זיכערע טריט פון שטארקסטע ראבער, האט פיירסטאָן טייערס די שטארקסטע, סאמע דויערהאפ־טע קארד קאנסטרוקציע וואס איז ווען עס איז געווען באוואוסט, לעיער אויף א לע־ער פון קארדס זיינען וויסנשאפטלאך גע־פלאכטן פאר גרעסטער קראפט און עלאס־טישקייט — נאך דעם געטונקען אין ריי־נעם ראבער וואס באשיצט יעדער פארים קעגן אינערלאכער היץ און רייבונג.

נאס־דיפינג פארצווייפאכט דאס לעבן פון בוינזאמקייט און ניט צו טויזנטער עקס־טרא מיילן פון זעלבסטשטענדיקער, פריי־פון טראבל באנינונג. בלויז פיירסטאָן טייערס זיינען נאס־דיפד — קיין אנדער טייער האט ניט אירע דערגרייכונגען. צו־ליב דעם דאזיקן עקסטרא פראצעס, האל־טען פיירסטאָן טייערס, אלע וועלט רע־קארדס פאר מיילן און דויערהאפטקייט.

זעט אייער נאענטסטן פיירסטאָן דילער.

Firestone
GUM-DIPPED TIRES

פארקינג ספייס, ריפעירס, געז, אויל, וואשינג און גריזינג

זייער באקוועם פארנדיק און קומענדיק פון ראיאל אלעקס. האטעל פארטיס.

פונקט ביים קארנער, אנטקעגן ראש פינה שול

HENRY AVE. SERVICE STATION

HENRY AND AUSTIN STS.

אויפמערקזאם!

מיר פיקסן אלערליי פוירניטשור.
מיר גאראנטירן פאר דער ריפעיירונג

N. H. UPHOLSTERING SHOP
& all kinds of furniture repairing
219 Selkirk Ave. Natan Heller, prop
Phone 52 116

HOLLAND AMERICA LINE

שיפסקארטען

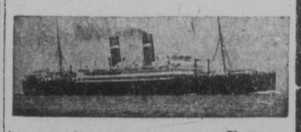

האָלאנד-אמעריקא ליין

דירעקטער פאסאזשיר פארקער צווישן

ראָטערדאם און האליפאקס

גלענצענדע באדינונג, גוטע באַ־קוועמלאכקייטן און א כשר'ע קיך. מיר וועלן אייך ארויסהעלפן אין באקומען די נויטיקע קאנאדער דערלויבניש. אפיסעס און אגענטו־רען אין אלע גרויסע שטעט.

פאר אינפארמאציע ווענדעט זיך צום לאקאלן אגענט אדער צו

HOLLAND-AMERICA LINE
673 Main Street
WINNIPEG, MAN.

ללאיד וועכנטלאכע פאסאזשירן באדינונג

צווישן

קאָנאָדע

אין

אייראָפּע

ברעמען

באראט זיך מיט אונז וועגן אייער רייזע צו דער אלטער היים.

לאזט אונז אויך אראנזשירן די טראנספארטאציע פון אייערע פריינט און קרובים פון אייראפע. מיר וועלן אייך ארויסהעלפן צו באקומען די נויטיקע דאקומענטן.

אויך רעגולעמעסיקע וועכנט־לאכע עקספרעס באדינונג פון נין יארק אויף די שנעל־סטע שיפן.

געלט איבערגעשיקט איבע־ראל און אויסגעצאלט אין אלע געלטן.

פאר אינפארמאציע זיך ווענ־דען צום לאקאלן אגענט אדער צו דער

NORTH GERMAN LLOYD

654 MAIN STREET
WINNIPEG, MAN.
Regina - Edmonton
Vancouver
Montreal - Halifax
Calgary

CANADIAN NATIONAL EXPRESS

ווייסט איר?

אז ווען איר שיקט געלט

דורך דער

קענעדיען נעשאנאל עקספרעס

צו אייערע קרובים אין סאוועט רוסלאנד, אוקראינע, פוילן אדער רומעניע, ברייננט מען אייך צוריק אן אונטערשריפט פון דער פער־זאן צו וועמען דאס געלט איז אדרעסירט געווארן. איר זאלט זיך איבערצייגן אז די ריכטיקע פערזאן האט באקומען דאס געלט. וואס קאן נאר זיין זיכערער?

פאר ווייטערע איינצעלהייטן שרייבט

Canadian National Express
355 McGill St., Montreal

אדער דער נאענטסטער צו אייך סטיישאן אגענט קאן דאס געלט שיקן.

ווען איר שיקט פעקלאך, פרעגט שטענדיק פאר קענעדיען נעשאנאל עקספרעס

אוטאָמאָביל איינגנטימער

ביים קלענסטן טראבל נעמט אייער קאר צו

פרעד'ס גאראדזש

259 באָיד עוועניו — קאָרנער באָיד און מיין

אוטא ריפעיר ספעציאליסטן. מעסיקע פרייזן. עקספערטע מעכאניקער
גרייזינג, אויילינג, וואשינג, פאליש־ינג א. א. וו.

טעלעפאָן 53 032

נעזאלין און אויל

און אלץ וואס איר דארפט פאר אייער קאר
ביי אייער גוט באקאנטן
דוד גלושאן (גאלסקי)

Daves Service Station

וואשינג, גריזינג, בייטן אויל און טייער ריפעירינג
עטיל גאזאלין, 33 סענט
רעד סיל גאזאלין, 31 סענט
ווהייט ראז גאזאלין, 33 סענט
קומט און איבערצייגט זיך

Main and Flora Ph. 57 901

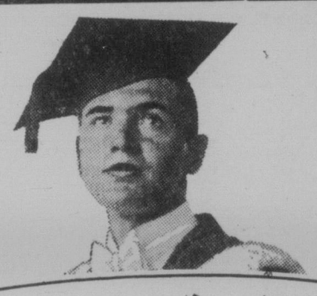

פארלאנגט — א מיליאן קאלעדזש גראדואירטע!

"דר בעסטע פאזישאנס אין אינדוסטריע ביי היינטיקן טאג גייען צו די אוניווערסיטעט טרעינירטע מע־נער". האט פרעזידענט הואווער לעצטנס געזאגט. "אין די קומענדע צען יאר וועט קאנאדע און די פאראייניקטע שטאטן דארפן האבן א מיליאן קאלעדזש גראדואירטע".

וואס איז ווען איר באַ? באשליסט איצט צו געבן אים די פרייזלאזע געלעגענהייט פון א קאלעדזש טרעינינג — די קענטעניש, קולטור און געוויסן וואס וועט פארזיכערן אויסגע־צייכנטקייט פאר אים אין ביזנעס און אין געזעלשאפטלאכע ענינים.

THE GREAT-WEST EDUCATIONAL POLICY

אין דער זיכערסטער און סאמע עקאנאמישסטער מיטל צו פאר־זיכערן א דערפאלגרייכע קאריערע פאר אייער זון אדער טאכ־טער. צום ביישפיל: איר טוט דעפאזיטן א געוויסע סומע יעדן יאר מיט דער קאמפאני. ווען די צייט קומט, קומט צינזן דאס געלט פאר א פולשטענדיקן אוניווערסיטעט קורס. טאמער שטארבט איר אין פארלויף פון דער צייט אדער איר ווערט אומ־פעאיק (ווי אנגעוויזן אין דער פאליסי), וועט די קאמפאני באַ־צאלן אלע פארבליבענע פרעמיעס. אויב אייער קינד שטארבט פאר עלף יאר, וועט דאס געלט צו אייך צוריקגעקערט ווערן מיט 5 פראצענט קאמפאונד אינטערעסט. טאמער שטארבט ער נאך דעם עלטער פון עלף יאר, וועט די גאנצע סומע פון דער פאליסי — פלוס באדייטנדע פראפיטן — אויסגעצאלט ווערן צו אייך אלס ארדינארי אינשורענס.

The Great-West Life Assurance Company
HEAD OFFICE - WINNIPEG
Branch Office: 1-2 Home Investment Building
WINNIPEG

באשיצונג מיט פראפיט

גרייט־וועסט לייף צופלים פארדינסטן זיינען שטענ־דיק געווען אויסערגע־וויינלאך גרויס — מיט דעם רעזולטאט וואס פאר ליסי האלדערס האבן אין מער גענאסן גרויסע פראַ־פיטן. די דאזיקע פראפי־טען, איבערגעלאזט מיט דער קאמפאני, פארדינען אינטערעסט גאראנטירט קיינמאל ניט צו זיין ווייניקער פון 3½ פראצענט. פאקטיש צאלט די גרייט־וועסט לייף 5½ פראצ.

Protection with Profit

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY

אויף פרעמדע וועגן

א שפאנענדער ראמאן פון די ליידן און קאמף פון דעם אידישן וואנדערער

פון דר. ל. ב—ן

(פארטזעצונג)

— ווער פארלאנגט פון איר עפעס ? וואס רעדסטו נארישקייטן ? . . . האט ער געענטפערט — נו, זאל זי גיין אר־בעטן צו אבראשא'ן, אויב זי וויל, זאל זי גיין ! . . .

ער איז אנשווינן געווארן און גענומען גיין אויפגערעגט איבער'ן צימער. פלוצ־לונג האט ער זיך אפגעשטעלט.

— ווארט אויס, אהרן — האט ער ארויסגערעדט צעטראגן — איך גיי אויף מיט דיר ! . . .

ער איז ארויסגעלאפן פון קיך און האט זיך באלד צוריקגעקערט אין אן אלטן פר־טער און אין א הויכער קראקאוער־הוט.

— דו געדיינקסט מיין גוטן פוטער, אהרן ? — האט ער זיך געווענדעט צו אים, גלייך ווי ער איז צוריק אריין.

— צי איך געדיינק, אייער גוטן פו־טער ? וואו איז ער ? . . .

— דארט וואו אונזערע אלעמענס טייע־רע קליידער און צירונג איז געבליבן — ביי די כוליגאנעס ! . . . קום, אהרן ! . . .

— וואוהין גייסטו, בארים ? — האט אניוטא געפרעגט.

— צו וואלאדיא'ן וועגן געשעפט — האט ער געענטפערט — איך וועל באלד זיין צוריק.

און ער איז אוועק מיט אהרן'ען.

געבליבן אליין, האט אניוטא א קוק געטאן אויף ליובא מיט א ביטערן שמייכל און געזאגט :

— געשעפט ! . . . אים חלומ'ט זיך שוין עפעס ווידער ! . . . צען מאל אין טאג ווייזט זיך אים אויס, אז ער איז שוין אין הימל, אז ער איז שוין ווי־דער דער אמאליקער בארים עטינבערג, און אזוי פיל מאל אין טאג — אז ער איז שוין פארלאָרן אויף אייביק . . . ער איז ווי דער וועטער אין ניו־יארק, אט זון און אט וואלקן . . . אט שניי און אט רעגן ! . . .

— עס איז א גרויסער רחמנות אויף אים, מאמע ! — האט ליובא ארויסגע־רעדט מיט ווייטאג אין קול — ער וועט קיינמאל ניט פארגעסן, וואס ער איז אמאל געווען . . . ער קאן ניט פארגעסן... מיט אלע זיינע פעלערן איז דער פאפא א רייכער און שטאלצע נאטור . . . א גע־באָרענער אדלער איז ער . . . זיין פלאץ איז ניט צו זיין פארשפארט אין אן אייג־נער שטייג . . . ער וועט זיך אימער רייסן ארויף צום הימל . . .

— און וואס העכער ער רייסט זיך ארויף, אלץ נידעריקער, אלץ טיפער פאלט ער ! — האט אניוטא ארויסגע־שעפטשעט און זי האט זיך צעוויינט.

— מאמעניו ! — האט זיך ליובא א וואָרף געטאן צו איר און איר ארומגע־נומען — מאמעניו, עס וועט נאך אלץ זיין גוט ! . . . זיי ניט פארצווייפלט, מאמעניו ! . . .

און זי האט זיך א כאפ געטאן מיט היץ קושן אניוטא'ן און זי האט איר גע־קושט הילכיק און ליידנשאפטלאך, אויס־בוינדיק זיך מיט איר גאנצן יונגן און שלאנקן קערפער.

מען האט א קלאפ געטאן אין טיר.

ליובא איז אפגעשפרונגען פון איר מיר־טער און זי האט זיך א כאפ געטאן מיט אימפעט צו דער טיר. האט זי אויסגערופן מיט איר העלן און הילכענדיקן קול :

— אריין ! . . .

5

די טיר האט זי געעפנט און אין צי־מער איז אריין דאקטער עפשטיין, אדער ווי עטינבערג האט אים גערופן — וואָ־לאָדיא.

אוין דערזעענדיק אים, האט ליובא'ן א קלאפ געטאן אין הארצן און א צע־מישטער שמייכל האט זיך צעגאנען איבער איך יונגן און חנ'עוודיקן פנים. וועלכע האט מיט אמאל אויפגעפלאמט מיט 2 ברענענדיקע ראגן אויף ביידע באקן.

— העלא — האט דאקטער עפשטיין געזאגט מיט אן אנגענעמענער ברוסט־שטימע, און אויף זיין לאנגלאנקן פנים מיט די קארע, קלוגע אויגן, מיט זיין שאוורצער און שפ'ציקער בערדל אלא־פראנסקא, איז ווי פארגליווערט געווען א פריינטאלכער שמייכל.

— העלא ! — האט אים אניוטא אויפגענומען פריינדלאך — א גאסט . . . נארנים דערווארטעט.

ליובא האט נארנישט ניט געגאנט, זי האט נאר א מאך געטאן צו אים מיט'ן קאפ און זי האט אים דערלאנגט די האנט און זי איז גלייך ארויס פון קיך מיט דעם צעמישטן שמייכל אויף איר צע־פלאמטן פנים און אין די שאווערצע ברע־נענדיקע אויגן.

— וואוהין גייסטו, ליובא ? — האט אניוטא געפרעגט.

— אט גלייך קום איך ! — האט ליו־בא געענטפערט שוין פון צווייטן צימער עפעס נערוועז.

— זי איז מסתמא אוועק אויפראמען דעם צווייטן צימער — האט אניוטא א טראכט געטאן אין, וועגדענדיק זיך דאק־טאר עפשטיין, האט זי געזאגט :

— נו, וואס שטייט איר, דאקטאר ? — זעצט זיך צו. טוט אויס אייער דאק . . .

— איך מוז באלד גיין — האט ער געענטפערט, ווענדיק זיך : — איך בין דא ניט ווייט געווען ביי מיינעם א פאר־ציענט, בין איך שוין אריין צו אייך.

ליובא איז צוריק ארייגגעקומען און זי האט איינגעלאדן דעם דאקטאר אין פראנט צימער.

„ווי נאר זיי זיינען אריין אין פראנט צימער, אזוי גלייך האט זיך דאקטאר עפ־שטיין דערפילט פרייער. ער האט אוועק־געלייגט זיין הוט אויפ'ן טישל, און, אנ־קוקנדיק ליובא'ן מיט פריילאכע אויגן, האט ער זיך אנידערגעזעצט אויף א שטול לעבן טישל און ער האט מיט א באזונ־דערן קלוגן און אנגענעמענער שמייכל האט ער ארויסגעזויגן זיינע קלארע און ווייסע ציין :

— נו, דערציילט, וואס הערט זיך עפעס ביי אייך נוטעס, מיס עטינבערג.

— א, זייער פיל נוטעס, דאקטאר, זיי־ער פיל ! — האט זי געענטפערט און חנ'עוודיק געשמייכלט.

— און ווי אלע מאל — אין דער לעצטער צייט, ווען זי פלעגט זיין מיט אים אויג אויף אויג, האט זי זיך איצט אויף פלוצ־לונג דערפילט פריילאך מיט אים. אינ־ערצ שווארצע אויגן האבן העלער געפינקלט און, זי האט איינגענומען אויפגעשטראלט, זי האט אויסגעזעען שענער, חנ'עוודיקער און רייצנדיקער, ווי א בלום אונטער די ווארימע לאסקעס פון־דער זון . . .

— צום ביישפיל, וואס פאר א נוטעס? אנו, דערציילט אקארשט ! — האט ער געזאגט מיט א שטיפערישן טאן און ביי דעם זיך געקוויקט פון איר חנ'עוודיקער שיינקייט, פון איר בלייענדיקער פרישקייט און כישוף'דיקער יוגנטלאכקייט.

— איך האב געהאט די ערע צו באַ־קענען זיך מיט אונזער אן אלטן לאנדס־מאן — האט זי געזאגט.

— מיט וועמען ?

— געדיינקט איר אבראשא'ן ? . . .

— א, יא . . . מען זאגט אז ער איז זייער רייך . . . מיט יאָרן צוריק האב איך איינמאל אים געטראפן אויף גדעד סטריט . . . דאן האט ער נאך געפעדלט...

— אין איצט איז ער א רייכער מאַ־נופעקטשורער און איך בין צו אים אנ־געקומען ארבעטן — האט ליובא געזאגט מיט א טרויעריקן שמייכל.

— וואס רעדט איר ! — האט דאק־טאר עפשטיין אויסגעשריען און פון זיין פנים איז פאלשוואונדן געווארן דער שמייכל און זיינע קארע אויגן האבן גע־נומען קוקן ערנסט.

— יא ! — האט ליובא ארויסגע־רעדט לייכט אויפגערעגט און, פארלייגנ־דיק ביידע הענט אהינטער דעם נאקן, האט זי זיך א צי געטאן מיט איר גאנ־צען יונגן און שלאנקן קערפער און איר רויטע בלוזע האט זיך בשעת דעם נאך שטייפער אנגעצויגן אויף איר הויכער און פרעכטיקער ברוסט, וואס איז ארויס־געטראטן שארף, רונד און רייצנד; — יא ! איר מעגט זיך ווי דעמאקראטיש רייגקען, אבער צו ארבעטן ביי א מענשן, וועלכער איז אמאל געווען אייער פאטערס יונג, באליידיקט א ביסעלע . . .

דאקטאר עפשטיין האט געקוקט אויף איר מיט אויגן, אין וועלכע עס האבן זיך אפגעטונקט אי ליבע אי רחמנות. אויף א מאמענט האט אויסגעלעבט פאר זיי־נע אויגן עטינבערגס רייכער זאל אין קי־עוו, פארנאסן מיט ברילאנטענער ליכט... פון יעדן ווינקעלע האט דארטן געגלאנצט און געפינקלט דאס רייכטום, עס האט געווונגען דאס וואוילטאג און עס האט געשטראלט דאס פרייד . . . געסט זיינען ארויף, אז ווען זי וואלט ניט געווען אזוי שיין און רייצנד, וואלט ער אפשר גאר אינגאנצן ניט געטראכט פון רחמנות צו איר, צו דער טאכטער פון זיין אמאליקן שטרייענגן דעספאטישן באלעבאס; אז אפ־שר וואלט ער דאמאלסט זיך גאר גע־טראכט : גוט, זאל זי אין אויף די איבע־ריקע פון איר סארט, אויך פארזוכן דעם טעם פון נויט און רחמנות, פון פייזישע און מאראלישע ליידן . . .

איצט אבער, און אלע מאל, זינט ער האט דערפילט דעם כישוף פון איר שיינקייט, האָ טער געוואלט פילן רחמנות צו איר.

ער האט זיך געוואלט אויפהויבן פון ארט און, מיט אן אויסדרוק פון מיטלע־פיל אויף זיין פנים און מיט זיינע קארע אויגן, איז ער צוגעגאנגען צו איר און גע־זאגט מיט א ווייכן און שטילן קול :

— מיס עטינבערג, איך מוזט אינגאנ־צען אויפגעבן די ארבעט אין פאבריק... זי איז ניט פאר אייך . . .

זי האט אַ לאך געטאן.

— און עסן, הער דאקטאר ? . .

— איר קרינט זיך בעסער עטלאכע לעסאנס אויף דער פיאנאָ און סטארעט זיך אריינצוטרעטן אין אן אונזווערס־טעט.

זי האט זיך נאך העכער צעלאכט.

— אפשר, דאקטאר, זאל איך שוין אפגעבן קאנצערטן אויף דער פיאנאָ אויף ? — האט זי געזאגט, שמייכלענ־דיק פריילאך און רייצנד.

— איך מיין ערנסט, מיס עטינבערג, איר וואלט דאָ געקאנט קרינען עטלאכע לע־סאנס — האט ער געזאגט, פילנדיק אזא ווארימע ליכטיקייט אויף דער נשמה פון איר פריילאכן און העלן שמייכל.

— דאס איז עכט אמעריקאניש. — ליבער הער דאקטאר — האט זי געענט־פערט האלב אין שפאס און האלב אין ערנסט — דאס הייסט איינפאך אפנאר דעם נאר עולם . . . ניין, אזוי ווייט אמעריקאניזירט בין איך נאך ניט . . . ווען איך וויים, אז איך דארף זיך נאך אליין א לאנגע צייט לערנען שפילן אויף דער פיאנאָ, אום צו קאנען ריכטיק, וועל איך זיך ניט נעמען לערנען דעם צווייטן...

אבער די מערסטע פיאנאָ לערער און לערערנס קאנען דאָך נאך ווייניקער פון אייך — האט ער באמערקט מיט א שמיר־כעל.

(פארטזעצונג קומט)

וויריקאס אלסערס, רינגערע וואונד', עקזעמא און אלע אנדערע הויט קראנק הייטן געהיילט ווייל איר אדרעס לייכטע זעלבסט היים באהאנדלונג. נע־נומען מיט אויסגעפרובירטן דערפאלג פאר א סך יאָרן וואו אלע אנדערע רפואות האבן ניט געהאלפן. א סך באשעטיקונגען. שרייבט צו :

NURSE DENCKER
610½ Portage Ave.
WINNIPEG

מרס. מסאָ, ביעלר, מאנ., שרייבט: „אייער סערזיגן האט געטאן וואונדער פאר מיר. דער אלסער האט זיך געבעסערט נאכדן ערשט טאָג אנווענדונג דעם אינסטרומענט איך קאן אויף טאָג אויסזיכל ניט אויסדריקן מיין דאנקבארקייט א.ג.ו.

וועזן

איהר ווילט עפעס געהמען אין מויל פארן שלאפען געהן, עסט א שיסע־לע קעללאגג'ס קארן פלייקס. קרוק־לע, געשמאק, זעהר לייכט צו פאר־דייען — וואונדערבאר ווען איהר ווילט כאפען א ביס שפעט ביינאכט אדער צו אירגענד וועלכער צייט ווען איהר זייט

הונגעריג

קעללאגג'ס קארן פלייקס זיינען אנסאָ לום כשר אונטער דער השגחה פון אגודת הרבנים פון מאנטרעאל

Kellogg's
CORN FLAKES

★ מחיה'דיג מיט האניג אדער מיט געקענטע פיעטשעס

Pacific Coast
EXCURSIONS

נידעריקע פעירס איך צו קאליפארניע

וואנקאווער ווינטאריא סעאטל

טעגלאכע עקסקורסיעס, מאי 15 ביז סעפטעמבער 30

פארט דורך פרינץ רופערט איין וועג

אויסוואל פון וועגן — הורכאויס מיט דער באן אדער דורך דער באן און וואסער.

פאר דעם צוריקקער

דזשאספער

דזשאספער פארק לאדזש אפן מאי 21טן ביז סעפט. 30טן.

"קאנטינענטאל לימיטעד"
אדער די
"קאנפעדעריישאן"
דע ליקס באנען צום קאוסט.

פארגנ נאר דעם קלאנדייק טרייל צו

אלאסקאָ

אונזער פארנעסערטער אלאסקא פלאט באס אן וואונדערבארע באדי נונג פון פרינץ רופערט אדער וואנ־קאווער. שטעלט זיך אפ אין קעטש־קאן, וראנגעל, דזשונו און סקאגוועי.

Travel Canadian National way

W-88

די רעד ראָז טיי גאראנטיע מיינט וואָס עס זאָגט. אויב ניטצופרי־נגשטעלנד, קערט צוריק דעם ניט. געלנוצטן טייל אין דעם פעקעדזש און דער גראָסערי מאן וועט אייך צוריקקערן אייער געלט.

RED ROSE TEA "is good tea"

רעד ראָז אָרענדזש פיקא איז עקסטרא גוט

אינ'ם בעסטן פעקעדזש—ריין, גלאנציקער אלומינום

72

אידישע סטודענטן אין אייראָפּע נויטיקן זיך אין הילף

די היגע־אידישע סטודענטן־ליגע (ביי דער קולטור געזעלשאפט) האט נאר וואס אנגעפאנגען א קאמפיין פאר די אידישע סטודענטן אין מזרח אייראָפּע, וואס לייד דען אומבאשרייבלאכע נויט. אין פארביי־דונג מיט דעם פארעפנטלאכן מיר דעם פאלגנדיקן אויסצוג פון דער וועגרונג, גע־שריבן פון דר. ביכאווסקי, באשומעטסיק־טער פון די אידישע סטודענטנגרופּעס אין מזרח־אייראָפּע :

" . . . לעצטנס בין איך געפאָרן קיין פראג אויף א וויסנשאפטלאכן היגענישן קאנגרעס. כ'האב אויך געוואלט אנקוקן די אלטע פארשטיינערטע אידישע רעשטלאך, וואס פראג איז אזוי שטאלץ אויף זיי : די אלטע מיזנכן־סיאגיקע שול, דעם אלטן בית עולם מיט'ן קבר פון מהר"ל, דער באַ־שאפער פון "גולם", אלטע פרוכט'ן און ה. ג. צופעליק האב איך געטראפן א יונ־גען סטודענט, וואס האט מיר געוויזן נאר אן אנדער וועלט אין פראג, א לעבעדיקע, א צאפ'לידיקע, א אידישע. און נאך וואס פאר א אידישע ! ער האט מיך פארפירט צו אידישע סטודענטן, אלע קרבנות פון דעם "נומערוס קלאזוס", וואס ריידן און דיסקוטירן איבער אקטועלע קולטור־פראגעס אין אזא זאפ־טיקן מחיה'דיקן אידיש.

אין פראג זיינען פאראן 15 הונדערט אידישע סטודענטן. דער גרעסטער טייל זיי גייט ארום הונגערק. זיי האָ־בען א קיך. א מיטאג קאסט דארט פיר טשעכישע קראָנען, ה. 12 אין א האלב סענט. א העלפט פון די 15 הונ־דערט סטודענטן קאן אפילו דאס אויך ניט באצאלן; זיי האבן ניט קיין ביכער צו לער־נען (רייטשע לערן ביכער זיינען זייער טייר ער). פון קויפן גלאט ביכער צו לייענען איז אפגערעדט. זיי גייען שרעקלאך ארים אנ־געטאן, וואס מאכט פאר זיי אזא צי די טירן פון דער פראגער זעזעלשאפט. איך בין אומישטע געבליבן מיט עטלאכע טעג מער אין פראג צו שטודירן זייער לאנג גרינט־לאך.

ביי אייך אין אמעריקע זיינען אויך דא טויזנטער און טויזנטער אידישע סטודענ־טען, וואס האבן יא ביכער צו לערנען אין —עסן מסתמא בעסערס ווי מען קרינט אין פראגער סטודענטן קיך. איר דארפט אויפ־וועזן דאס קאלעגיאלע געפיל פון די אמע־ריקאנער אידישע סטודענטן צו זייערע חב־רים אין פראג וואס געפינען זיך דארט בלויז דערפאר, וואס די אוניווערסיטעטן פון פוילן, ליטע, רומעניע, אונגארן און אנדערע לענדער זיינען פארמאכט פאר זיי און זיי זיינען געצוואונגען צו לערנען אין דער פרעמד.

העלפן מאטעריעל די דאזיקע סטודענטן איז ניט קיין פיליאנטראָפּיע, נאר אן אמת'ע קאנסטרוקטיווע ארבעט. דאס איז אן אק־ציע פאר אונזער יוגנט, פאר אונזער צור קונפט. איך וועל פארשטייען דעם נאנצן טיפן אינהאלט פון מיין נסיעה קיין פראג. ווען ס'וועט מיך געלייגנען דורך אייך אויפ־צואוועקן אן אָרגאניזאציע אין אמעריקע לטובת אונזערע "נומערוס קלאזוס" קרב־נות, די אומגליקלאכע אידישע סטודענט־שאפט פון פוילן, אונגארן, ליטע, רומעניע — די אידישע יוגנט, וואס מוז אפריכטן גלות כדי צו זיצן אויף דער אוניווערסיטעט באנק."

אייערער מיטן נאנצן הארצן,

דר. ז. ביכאווסקי

צו דעם בריוו איז אויך געווען צוגע־לייגט א בקשה פון דעם אמעריקאנער אי־דישן שריפטשטעלער, ברוך גלאזמאן, וועלכער געפינט זיך איצט אין פאריז, צו דער אי־ד. קולטור געזעלשאפט, אז זי זאל גלייך אנהויבן די אקציע, ווייל די פראגער אידי־שע סטודענטן ליידן בכשטעלאך פון הונ־גער. די קולטור געזעלשאפט האפט, אז אלע חברים וועלן גלייך ענטפערן אויף דעם רוף און דורכפירן די ארבעט אויפ'ן שנעל־סטען און בעסטן אופן.

ה. שולמאן

אדוואקאט און נאטארי
נעלט צו לייען אויף 6½ פראצענט
אפיס: 592 מיין סטריט
H. SCHULMAN, B.A., LL.B.
לאו אפיס
Ste. 11, 592 MAIN STREET
צווישן לאנאן און אלעקסאנדער
טעלעפאן 88 462

דייווידסאן און ראטנער

Davidson & Ratner

באריסטערס, סאליסיטארס און א. וו.
Barristers, Solicitors, etc.
Office: 406-7 Avenue Bldg. Ph. 26 080
265 Portage Ave. Winnipeg

מ. אווערבאך

באריסטער, סאליסיטאר, נאטארי א.א.וו.
824—8 ראיאל בענק בלדג.
טעלעפאן 86 200
רעז. 435 אבערדין עווענוי. טעל 53 354

היימאן און העסטרין

באריסטערס, סאליסיטארס און א. וו.
216 — מעקאינטייר בלאק — 216
טעלעפאן 21 627
מר. העסטרינס וואוינונג:
306 סט. דזשאנס עווע., טעל. 53 133

שינביין, מאָראָזניק און ראָבלין

Shinbane, Morosnick & Roblin
Barristers, Solicitors and Notaries
באריסטערס, סאליסיטארס, נאטאריוס
Office: 207-8 Confederation Life Bldg.
457 Main St. Opposite City Hall
טעלעפאן 21 345—6

טשערניאק, קאפשטיין און ספיוואק

Barristers, Solicitors, Etc.
אפיס: 671 מיין סטריט
טעלעפאן: 24 591 און 24 666

א. ע. קאנטאר

אדוואקאט און נאטאר
A. E. CANTOR
אפיס 111 באן אקארד בלק. 645 מיין סט.
טעלעפאן 89 223
רעזידענס:
103 בענערמאן עווע. טעל. 51 353

די פאלגנדע רולס מאכן דאס שניידן פון ציינדלאך לייכטער

זייט פארזיכטיק מיט דער ביביס דיע־טע ווען אירע ציינדלאך שניידן זיך. האָ־דעוועט איר ניט איבער. ניט אכטונג אויף איר מאגן און שטול־גאנג און ביים ערשטן צייכן פון אומפארדייאונג, זען אַ־ער פאר־שטאפונג, ניט איר עטלאכע טראפנס פון אומשעדלאכער, אנגענעם ־ בא'טעם'טער פלעטשער'ס קאסטאריא. די דאזיקע איינ־פאכע רעגולאציעס מאכן דאס שניידן פון ציינדלאך לייכטער פאר מיליאנען ביביס — און מוטערס, אויך, פאר איבער דריי־סיק יאָר האבן מוטערס צוטרוי צו קאס־טאריא. עס לאשטשעט אומרואיקע, אויס־גערעגטע קינדער צו איינשלאפן לייכט און שנעל — און עס איז פון ריינע־גרינצייג און איר קאנט עס געבן אזוי אפט ווי נוי־טיק. עס טוט די ארבעט פון קאסטאר אויל בעסער און צארטער. פאר אייער בא־שיצונג, געפינט זיך שטענדיק אויף דער פלעשל די פלעטשער אונטערשריפט.

צוליב אייער געזונט

ווען איר דארפט מעדיצינען, קומט אדער שיקט צו אונז. מיר האבן א פולשטענדיקן סטאק פון פרישע דראגס און מעדיצינישע מיטלען צו מע־סיקע פרייזן. מיר האלטן אויך א פולשטענדיקן סטאק פון פעטענט מעדיצינען און אלע נויטיקע ארטיקלען וואס פאדערן זיך פאר קראנקע. מיר ספעציאליזירן אין דאקטארס פרעסקריפּשאנס.

שיינעם דראג סטאר

842 MAIN STREET PHONE 56 213 קארנער דאפערין
קאנטרי ארדערס פינקטלאך אטענדעט

DODD'S KIDNEY PILLS
FOR ALL KIDNEY DISEASES
BACKACHE
BLADDER TROUBLES
RHEUMATISM
4087 THE PROPRIETOR

פאר איבער א דריטל יארהונדערט זיינען דאדס קידני פילס אנערקענט געווארן ווי א רפואה פאר רוקן־ברעכע־ניש, רומאטיזם, פענבער טראבלס און אלע אנדערע קראנקהייטן פאראור־זאכט פון פעלערהאפטע נירן. צו באַ־קומען ביי אלע דילערס פאר 50 ס. א באקס, אדער 6 באקסעס פאר $2.50, אדער דירעקט, ווען איר שיקט צו דעם פרייז, פון

THE DODDS MEDICINE CO. LTD.
Toronto 2, Ont.

Doctors' Directory דאקטוירים

IN ALPHABETICAL ORDER

Office	Residence	
53 578	51 250	דר. ס. דזש. בערמאק, 834 מיין סטריט אפיס שטונדן פון 2—4 און 7—8 DR. J. C. BERMACK
54 107	54 107	דר. דזש. ברענער, 367 סעלקירק עווענוי אפיס שטונדן: 3—5, 7.30—8.30 DR. H. D. ISAACS & DR. J. BRENER
26 947	58 422	דר. א. גוטמאן, 5—304 עווענוי בלאק 265 פארטערזש עווענוי אפיס שטונדן: 10—12, 2—6 און ביי אפאינטמענטס DR. A. GUTTMAN
22 717	54 429	דר. ס. דזשאוויש, 404 באיד בלדג. שטונדן: 11—12 און 3—6 און ביי אפאינטמענטס DR. SIMON JAUVOISH
23 272—59 473		דר. ל. הענעל, 652½ מיין סט. (צווישן הענרי און לאנאן) X-ray אפיס שטונדן 11—12, 2—6 און ביי אפאינטמענטס DR. L. HENNELL, L.R.C.P. (London) M.R.C.S. (England)
26 600	28 153	דר. ווי. הערשפילד, 576 מיין סט. קאר. אלעקסאנדער עוו. אפיס שטונדן 11—1, 2—5 און 7—9 DR. H. HERSHFIELD
52 744	51 772	דר. ב. א. וויקטאר, קאר. סעלקירק און סאלטער (איבער דער באנק) אפיס שטונדן פון 3—5 און 7—8 DR. B. A. VICTOR
52 571		דר. ה. יאפע, ב.א. ב.ס.סי. ל.מ.סי.סי (דר. דשו. פ. דזשארדזש און דר. ה. יאפע) אפיס: 739 סעלקירק עווענוי. שטונדן 2—5.30 און 6.30—8 DR. J. P. GEORGE & DR. H. JAFFE
53 720	52 278	דר. א. מאיס, סט. דזשאנס בלאק, פריטשארד און מיין אפיס שטונדן פון 2—4.30 און 7—9 DR. A. MOYSE
	52 376	דר. דזשא. כי. מעקטעוויש, שטונדן 2—5 און 7—9 פרויען און קינדער קראנקהייטן 500 קאלעדזש עווע., רעז. 504 קאלעדזש עווע. DR. GEO. B. McTAVISH
53 181	53 181	דר. י. פערלמאן, 291 בארום עווע., קאר. טשארלס אפיס שטונדן פון 3—5 און 7—8 DR. I. PEARLMAN
54 866	51 968	דר. ס. קאברינסקי, סוויט 2 קראמפ בלאק (מיין און דאפערין עווע.) אפיס שטונדן פון 3—5 און 6.30—8 DR. S. KOBRINSKY
24 480	49 763	דר. מעקס ריידי (עקס רעי) 283 פארטערזש, קאר. ספנס (100 טאראנטא דזשענ. טראסט בלדג.), לעבן אינטאנס שטונדן: פון 2—6 אונטס און ביי אפאינטמענטס DR. MAX RADY
53 915	52 614	דר. סעם ראדין, ראיאל בענק בילדינג (מיין און סעלקירק) אפיס שטונדן פון 3—4 און 6—8 DR. SAM RODIN
88 916	59 473	דר. א. ל. שובין, אפיס שטונדן 11—12 און 2—6 אפיס: בענק אף קאמערס בלדג., מיין און אלעקסאנדער רעזידענס: 414 סטעלא עווע. DR. A. L. SHUBIN
55 111	54 917	דר. פ. סעדזיאק, שטונדן: 3—6 און ביי אפאינטמענט. אפיס 962½ מיין סט. רעז. 434 סאלטער סט. DR. F. SEDZIAK
		אוינז, אויערן, נאז און האלז
28 281	51 848	דר. י. ה. בעקמאן, 800 באיד בילדינג DR. J. H. BECKMAN
24 465	51 359	דר. ד. מ. דזשענאף, 830-2 סאמערסעט בלאק DR. D. M. GENOFF

Dentists Directory דענטיסטען

IN ALPHABETICAL ORDER

Office	Residence	
51 560	41 652	דר. י. בן עזרא, ב.א. 962½ מיין סט. קאר. סעלקירק DR. I. BEN EZRA, B.A.
53 720		דר. מ. א. ברענמאן, סוויט 1 סט. דזשאנס בלק., 984 מיין סט. DR. M. A. BREGMAN
86 115		דר. ס. אי. גרינבערג, 414 באיד בילדינג. DR. S. E. GREENBERG.
52 744	39 829	דר. א. גארדנער, 409 סעלקירק עווע., קאר. סאלטער. (איבער דער ראיאל באנק) DR. A. GARDNER
56 056		דר. ס. טשורטשיל, סוויט 1, טריק בלאק, 972 מיין סטריט. DR. S. H. CHURCHILL

THE ISRAELITE PRESS
The only Jewish Newspaper in Western Canada.
אידישע וואָרט
Office and Place of Business: New Israelite Press Bldg., 165 Selkirk Ave. East
Published daily except Saturday and Sunday
ENTERED AS SECOND-CLASS MAIL MATTER AT OTTAWA
Subscription: $6.00 per year
Est. 1910 Phones: 55 409—52 213
Winnipeg — Manitoba

"היינט ביסטו געוואָרן א פאָלק"

"היום נהיית העם".—"היינט ביסטו געוואָרן א פאָלק".— אזוי האָט משה דערקלערט צו די אידן, לויט דער טראַדיציע, אין דעם טאָג וואָס ער האָט זיי געגעבן די תורה.

די אידן האָבן זיך ערשט באפרייט פון דער מצר'ישער שקלאַפעריי, און האָבן ארומגעוואַנדערט איבערן' מדבר. דאָס פארשפּראָכענע לאַנד איז נאָך געווען זייער ווייט פון זיי. עס איז געווען די תורה, וואָס האָט די וואַנדערנדיקע מאַסע פון ערשט באפרייטע שקלאַפן פארוואַנדלט אין א פאָלק.

דאָס אידישע פאָלק האָט בלויז א קליינעם טייל פון זיין געשיכטע דורכגעמאַכט אויף זיין אייגענעם באָדן, — אין דאָס זיינען אויך ניט געווען מיט קליינע אויסנאַמען. קיין באַזונדערס גלוקלאַכע יאָרן. אַמביסנס זיינען זיי געווען געדריקט פון די מעכטיקע שכנים, און זיינען געווען פאַליטיש זעלבסטשטענדיק בלויז פאר איינעקע קורצע פעריאָדן אין זייער גאַנצן שיכטע.

אין איצט איז שוין דאָס אידישע פאָלק באלד צוויי טויזנט יאָר אָן א מאַטעריעלן באָדן אינטער זיי פיס. צעזייט אין צעשפּרייט איבער אלע לענדער פון דער ערד. אָבער דאָס האָט ניט געפירט צום אינטערנאַציאָנאַלן דיש פאָלק. — ווייל דער יסוד פון זיין עקזיסטענץ איז געלייגט געוואָרן נאָך דאָרטן אין מדבר: א יסוד, וואָס האָט ניט צו טאָן מיט טעריטאָריעלע גרעניצן; א יסוד, וואָס דאָס וואַנדערנדיקע פאָלק טראָגט מיט זיך אימעטום, וואוהין דער גורל פאַראוואַרפט אים.

די תורה, די אידישע קולטור אין מאָדערנע טערמינען, האָט תמיד באַלייט דאָס אידישע פאָלק אויף אלע זיינע וואַנדערונגען. דאָס איז געווען זיין ירושלים של מעלה, ווען עס האָט ניט געהאַט קיין ירושלים של מטה.

שבועות, דער יום־טוב פארבונדן אין דער טראַדיציע מיט מתן־תורה, איז דער יום־טוב פון'ם געבוירט פון'ם אידישן פאָלק. דעם טאָג, וואָס עס איז געלייגט געוואָרן דער שטאַרקסטער יסוד פאר זיין קיום.

די אלבערטער פּראָווינציעלע וואַלן

אין דריי וואָכן אַרום, — יוני דעם 19טן, — וועלן די בירגער פון אלבערטא גיין צום שטים־קאַסטן צו דערוויילן א נייעם פּראָווינציעלן פּארלאַמענט.

דער וואַל קאַמפּיין וועט אָנגעפירט, ווי עס זעט פון דאַנען אויס, אין באַזונדער היץ און אָן באַזונדער לייַדנשאַפט. עס זיינען ניטאָ קיין באַזונדערע אייסנאַמען, ווייל דאָס זאָלן ארויסרופן באַזונדערע שארפקייטן צווישן די באַזונדערע פּארטייען. אין, ווי עס זעט אויס, זיינען דאָ וויניק האָפענונגען פאר די אָפּאָזיציאָנעלע פּארטייען צו קאָנען ארויסשטויסן די איצטיקע פארמער רעגירונג פון פּרעמיער בראַנלי פון מאַנטאָ. — כאָטש, נאַטירלאַך, קיינער קאָן אין אזעלכע פאַלן קיין נביא ניט זיין.

מר. בראַונלים רעגירונג איז געווען פעסט אין זאַטל, ווען זי האָט אויפגעגלייזט די לעצטע רעגיסלאַטור א יאָר איידער איר טערמין האָט זיך געענדיקט. זי האָט געהאַט אין דער לעגיסלאַטור 43 מיטגלידער פון א סך־הכל פון 60. ווי אלע פּארלאַמענטאַרישע רעגירונגען וואָס זיצן פעסט אויף זייערע ביינקלאַך, האָט זי אָבער אויסגעקליבן בעסער צו ריסקירן איצט מיט ניי וואַלן, איידער לאָזן די לעגיסלאַטור צו שמאַרבן מיט איר נאַטירלאַכן טויט. — דאָס געהאַט דעם געהעריקן אויסרייד פאר דעם איצט, א דאַנק דעם, וואָס די פּראָווינץ האָט ערשט איבערגענומען אירע נאַטירלאַכע רייכ־טימער. און זי, די רעגירונג, גיט דערמיט א געלעגנהייט די ווייליער צו באַשטימען, ווער עס זאָל די דאָזיקע רייכטימער פארוואַלטן.

די ליבעראַלע און קאָנסערוואַטיווע אָפּאָזיציעס אין הויז האָבן ביידע לעצטנס פארלאָרן זייערע פירער, וואָס האָבן זיך צוריקגעצויגן צו זייערע פּריוואַטע געשעפטן. דאָס זיינען פאר זיי זיכער געווען שווערע פארלוסטן, אָבער זייערע נייע פירער, דוש. וו. מאַקדאָנאַלד, קיי. סי., ביי די ליבעראַלן, און ד. מ. דאַנאַן, ביי די קאָנסערוואַטיוון, זיינען פעאיקע מענשן. די ביידע פּארטייען, אויב אפילו זיי האָבן וויניק האָפענונגען צו געווינען די מאַכט, דערוואַרטן אָבער צו פארשטאַרקן זייערע פּאָזיציעס אין'ם נייעם הויז.

די ארבעטער פּארטיי, וועלכע איז א פאַקטאָר אין די גרעסערע שטעט פון דער פּראָווינץ, ארבעט אין פארבינדונג מיט דער פארמער רעגירונג. דאָס גיט דער רעגירונג א געלעגנהייט צו קריגן אויף שטיצע אין די שטעט, וואָס זי האָט געקאָנט וויניק דערוואַרטן מיט דירעקטע פארמער קאַנדידאַטן.

די צאָל לעגיסלאַטאָרן אין די איצטיקע וואַלן איז פארגרעסערט גע־וואָרן צו 63. קאָלגאַרי און עדמאָנטאָן זיינען אויסקלייבן צו 6 דעפּוטאַטן יע־דע אנשטאַט פינף אין דער לעצטער לעגיסלאַטור. אין ביידע שטעט איז איינ־געפירט געוואָרן דער פּראָפּאָרציאָנעלער סיסטעם פון וואַלן.

דער אידישער וויסנשאַפטלאַכער אינסטיטוט

— מיט פינף יאָר צוריק איז אין דער פארהונגערטער, אָרימער ווילנע געגרינדעט געוואָרן דער אידישער וויסנשאַפטלאַכער אינסטיטוט. א דאַנק דער איבערגעבנהייט פון דער קליינער גרופּע וואָס האָט זי ארבעט אָנגע־פאַנגען, און א דאַנק דער תורה טראַדיציע פון ירושלים דליטא, איז פון דער באַשיידענער התחלה ארויסגעוואַקסן א אינסטיטוציע פון נאַציאָנאַלער באַ־דייטונג, וואָס האָט געוואונען די אנערקענונג פון דער אידישער געלערנטער וועלט און די וואַרימסטע סימפּאַטיעס פון די ברייט־סטע קרייזן פון דער אידישער געזעלשאַפט.

דער אינסטיטוט ראַטעווט די מאַנומענטן פון דער אידישער פאַר־גאַנגענהייט און די פערלען פון אידישן פאָלקס שאַפן פון פארפאָלגניש און פארגעסעניש. ער פארשט די אידישע געשיכטע, די אידישע שפּראַך און לי־טעראַטור. ער זאַמלט און באַארבעט מאַטעריאַלן וועגן דער עקאָנאָמישער לאַגע פון די אידישע קיבוצים. ער פארשט די אייגנאַרטיקע פּסיכיק פון אי־דישן קינד. אין די אלע ארבעטן קריגט ער די פולסטע מיטארבעטערשאַפט פון אָנגעזעענע אידישע געלערנטע און וויסנשאַפטלער.

דער אינסטיטוט נוטיצירט זיך פאר זיין ארבעט אין מיטלען, וועלכע ניט ווילנע אליין און ניט די אנדערע אָפּטיילונגען אין פיילן זיינען בכח צו צושטעלן. די ארבעט פון'ם אינסטיטוט איז אָבער ניט קיין לאָקאַלע. נאָר א נאַציאָנאַלע, און ס'איז דער חוב פון די אַמעריקאַנער אידן בייצוטראָגן זייער חלק צו דער גרויסער אונטערנעמונג. — סיי אין געלט, און סיי אין מאַטעריאַלן.

מיט דעם צוועק צו דערמאָנען אונז וועגן אונזער חוב, קומט איצט אהער זלמן רייזען, אָנגעזעענער אידישער שפּראַך־און־ליטעראַטור פארשער און וויכטיקער מיטגליד פון דעם אינסטיטוט. מיר האָפן, אז ווייניפּעג וועט וואָרים ענטפערן אויף זיין רוף און וועט דערפילן איר חלק פון'ם חוב פאר דעם וויסנשאַפטלאַכן אינסטיטוט.

זלמן רייזין און דער אידישער וויסנשאַפטלאַכער אינסטיטוט

(וצו רייזין'ס נאָענטן באַזוך אין קאַנאַדע)

פון נתן סטאָלניץ

זייער ענג פארבונדן איז דער נאָמען פון זלמן רייזין מיט דער ברייט פאַר־צווייגטער וויכטיקער טעטיקייט פון אַר־יישן וויסנשאַפטלאַכן אינסטיטוט פון אַר־שטען טאָג אָן פון זיין עקזיסטענץ. זלמן רייזין איז ניט נאָר א מיטגליד פון אויס־פיר־ביוראָ פון "ייוואָ", זונט איר באַרימ־טער אַקטאַבער־קאַנפערענץ און ווילנע, נאָר איז פאַקטיש אויך איינער פון די ערשטע הויפּט זיילן אלס איינער פון די פיר מיטגלידער פון דער אָרגאַניזיר־קאָמי־טע, וועלכע האָט אָפּגעראַלטן איר ערשטע וויצונג מכח דעם געפּלאַנטן אינסטיטוט דעם 24טן מאַרט, 1925, (די אַנדערע דריי אָרגאַניזאַטאָרן זיינען, ווי שוין פאַר פיל באַוואוסט, דר. מאַקס ווייַנרייך, א. טשעריקאָווער און נ. שטיף).

זלמן רייזין איז אָבער אויך איינער פון יענע חשב'ע יחידים וואָס האָבן שוין פון א סך פריער צוגעגרייט דעם באָדן פאַר דעם איצט שוין לייכטנדן טורעם פון דער אידישער וויסנשאַפט. אין ערך שוין צוויי צענדליק יאָר, ווי איך קאָן זלמן רייז־זין אלס אומדערמידלאַכער און טרייער קעמפער פאַר דעם וואוקס פון דער אידי־שער קולטור און אין משך פון די נאָענטע צוויי יאָר־צענדליק וואָס איך וויים, איז ז. רייזין אויף קיין איין ווילע ניט אָפּגע־טראָטן פון זיין גינסטיקער און סטראַטע־גישער אידיש־קולטורעלע פּאָזיציע — דאָס דיש "עיר ואם בישראל". ווילנע, וועלכע איז אלע מאָל געווען אן אומאויסשעפּלאַכער קוואַל פון תורה, חכמה והשכלה, אין דער צייט ווען פיל אנדערע שרייבער־קאָלעגן זיינען זיך ביים אויסברוך פון דער וועלט־מלחמה, אדער טייַלווייז אין די שפּעטערע גרויזאַמע שרעכטע צייטן פון די אקופּאַציע יאָרן און ביים אנהויב פון דער פּוילישער מעשלה אָפּעלאָן, אויסגעוואַנדערט און פאַרשיידענע וועלט־טייל זיך צו זוכן בכ־סערע עקאָנאָמישע מעגלאַכקייטן האָט אָבער זלמן רייזין ווי א טרייער זעלנער געהיט זיין פּאָזיציע, מיט א גוואַלדיקער קאַמפּסלוסטיקייט. אין פּשוט'ן מסירת־נפש איז ער געשטאַנען אויף זיין ערן־וואַך דורכאויס ביז ער האָט דערגרייכט זיין געגאַרטן נצחון. זיין גאַנצע יוגנט ענערגיע האָט ז. רייזין פאַרוועגדעט אום אויסצוהיטן די חשיב'ע אידישע מאַטע־שטאָב ווילנע אויף אלס זעלטענעם מוס־טער פאַר דער גאַנצער אידישער וועלט מיט איר פּרוכטבאַרן מקור אויף פאַרן מאָדערנעם אידישן וויסן. און דערפאַר איז זלמן רייזין איצט כשר אין עולאַך דער־הויבן וואָרן, ווי געוואָנט, צו דער מדרגה פון גענעראַל פּירערשאַפט פון דער איצט שוין רייך פאַרצווייגטער און קאָלאָסאַלער אלוועלטלאַכער רמיי פון מוסטערהאַפטער אידישע קולטור־עסקנים און ביי די גרויסע אידישע קולטור־רימים־טובים, וואָס ווערן שוין איצט געפייערט אין פאַרשיידענע לענדער וועלט ז. רייזין פאַרבעטן איבערל אלס דער ערן־גאַסט.

ערשט מיט א יאָר צוריק, ווען דאָס רו־מענישע אינטעלעקטועלע אידנטום האָט געפייערט איר גרויסן קולטור יום־טוב מיט איר אידישער קולטור קאָנפערענץ און טשערנאָוויץ איז אויך דאָרט זלמן רייזין געווען דער ערן־גאַסט און זיך לייַכטיקייטיק פאַרבונדן מיט די אלע גרופּעס אידישע קולטור־טוער און באַאפּעסטיק אויך מיט רומעניע די אקציע פאַר'ן "ייוואָ". איצט, ווען דאָס אמעריקאַנער אידנטום האָט שוין זוכה געווען צו פייערן זיין ערשטן גרויסן אידישן קולטור יום־טוב איז ווידער זלמן רייזין פאַרבעטן געוואָרן אלס דער ערן־גאַסט פון אייראָפּייאישן אידנטום און עס איז קיין צווייפל ניט, אז דעם זעלבן בייַ־שפּיל וועלן אויך נאָכפאָלגן אין דער גאָר נאָענטער צוקונפט א רייע אנדערע לענ־דער.

ביי זיין באַזוך אין רוסלאַנד מיט געוויע צוויי יאָר צוריק האָט זלמן רייזין אויך ביים דאָרטיקן אידנטום געלאָזן א טיפע השפּעה און געוואונען גלייכצייטיק א טיפע וואַרימסטע סימפּאַטיע און ברייטע מיט־הילף אויף פון די רוסישע אידן לטובת דעם "ייוואָ".

אויף זיין וועג קיין אמעריקע איז זלמן רייזין איבערא'ל באַגעגנט געוואָרן מיט א האַרציקן־וואַרימען קבלת פּנים פון די "ייוואָ" געזעלשאַפטן אין וואַרשע, בערלין, פּאַריז, וואו זלמן רייזין האָט זיך אָפּגע־שטעלט דורכפאַרנדיק און די פאַרוואַלטונ־גען האָבן אָפּגעהאַלטן מיט אים בראַאטונ־גען. אין בערלין איז אויך פאָרגעקומען א באַנקעט.

איבעראַל האָט דער גרויס־קעמפער־רישער ז. רייזין געפונען שפּורן פון זיין ווייט־וואַר־פענדע קולטור־פיילן וואָס זיינען צוגע־גרייט און געשליידערט געוואָרן פון דער יאָרן לאַנג באַשעפטיקטער אידישער קול־טור־פּאָליציע — ווילנע. און באַוואַפנט פול מיט שמחה און ענטוזיאַזם צוזעענדיק די געוויינשטע וואונדערפול גוטע רעזולטאַ־טען פון דער אָנגעשטריינגטער טעטיקייט אין דער דאָזיקער קולטור־טרעגער קומע־דיק אויף דער זייט ים בלויז אויף א קורץ צייט זיך ווידער מיט נייעם בראַן אויסערגעוויינלאַכן פאַטאָס א וואָרף געטאָן זיך אין זיין ענערגישער קולטורע־לער אַרבעט צווישן די אידן אין אמעריקע און קאַנאַדע, וואו עס האָט זיך לעצטנס צעבליט און צעוואַקסן אזא שיין אידיש־קולטורעל לעבן און אויסצואיבן זיין גרויסן איינפלוס פאַר א פיל מער פאַרשטאַרקטער קולטור־טעטיקייט פאַר ווייטער.

* * *

ביים איצטיקן פייערלאַכן באַזוך פון ז. רייזין אין אמעריקע און קאַנאַדע דער־מאָנט עס מיר אָבער אין יענער ניט גאָר לאַנג פאַרגעסענער צייט, ווען דער עלבער ז. רייזין איז אין זיין אנפירונדיקן עקשנות'דיקן קאַמף פאַר דער אידישער שפּראַך און אידישן שול־וועזן איז פון א סך באַטראַכט געוואָרן פאַר א פאַנאַטיקער אדער פון אנדערע געשטעמפּלט געוואָרן אלס פּראָוואָקיער און פּוסטער טרוימער. מען דאַרף ניט פאַרגעסן, אז א יעגער צייט איז ווילנע אויך געווען איינער פון די גרויסע אלטע העברייאישטישע לאַגערן און א סך פון דעם דאָזיקן לאַגער וועלכע האָבן זיך נאָר אלץ שטרייַנגער געהאַלטן פאַר דעם לאָזונג "עברית און רוסית" האָבן נאָך אלץ געקוקט מיט מיסטרוי און מיט בטול אויף דעם וואוקס פון דער אידישער שפּראַך און קולטור. קורצזיכטיק קורצזיכטיק דורך זיי־ערע טונקעלע בריל האָבן זיי געהאַלטן אין איין שוואַרץ־בראַוואַ־נאַנעיש וועגן א נאָ־הענטן אבסאָלוטן אינטערגאַנג פון אידיש. טייַלווייז נאָך איך געפּראַוואַט דורך דאָס אין טאָט צו וועלן שטערן דעם ברייטן ציטרוי און גראַנדיעזן וואוקס פון'ם מאָ־דערנעם אידיש קולטורעלן וועזן. אָבער דער ווילן פון די ברייטע פאָלקס־שיכטן איז געווען פיל שטאַרקער איידער די טאַקט־לאָזע מער לאָזן קיין יסוד פאַר די אלטע קאַנט מער לאָזן קיין יסוד פאַר די אלטע אויסגעדראַשענע טענות. דער ברייטער באַוואוסטזיין פאַר דער אידעאַלער שטרע־בונג פון א מאָדערנער אידישער קולטור־באַוואוסטזיין, וואָס זאָל זיין צענעראַלער אידישער קולטור־רוח פון דער צייט אין דעם ווילן פון'ם פאָלק איז זיך צעוואַקסן צווישן די אלגע־מיינע אידישע מאַסן אין א רעזולטאַט־טעמפּאַ, אז שפּעטער האָבן שוין פיל פונם אלטן לאַגער זייער ווילן און עקשנות גע־מוזט בוינן פאַר דעם רוף פון דער נייער צייט. נאָכמער, די גרעסטע טייל פון זיי האָבן זאָנאַר אליין שוין זיך אָנגעשלאָסן האָבן אין האַנט מיט די אלע מער צעוואַק־סענע רייען פון די ענערגישע עטער און פריינטן פון דער מאָדערנער אידישער קול־טור.

דאָס מאַכט מיר איצט אויך גוט צו דער־מאָנען זיך דו דיערטער (וועלכע קלינ־גען אויך ווי א מין וידוי), וואָס האָט זיך ניט לאַנג צוריק אויסגעדריקט דער באַ־קאַנטער העברייאישן־אידישער שריפט־שטעלער יעקב פישמאַן אין זייערער מיט־ערשטן אָפּגעשריבענעם אַרטיקל אין אַרטיקל נאָך אויך געפּראַוואַט אין אַ קוואַל פון אידישער געשיכטע" און באַשרייבנדיק אויף דעם דאָרטיקן אומעגדלאַכן דלות און שפּל'דיקע עקאָנאָמישע לאַגע פון'ם אלגעמיינעם ווילנער אידנטום קומט דער שרייבער צו דער אויסערגעוויינלאַכער באַגייסטערונג צו דער דערמאָנונג פון וועלכער אידישן וויסנ־שאַפטלאַכן אינסטיטוט:

"אָט ווערט איצט אין ווילנע געבויט אן אייגענער בנין פאַר דעם אידישן וויסנ־שאַפטלאַכן אינסטיטוט מיט מיטל איבער־ראַשט געוואָרן פון דער גרויסער קולטורע־לער אַרבעט, וואָס ווערט געטאָן. אין אָט דער קריטיש־עקאָנאָמישער צייט וואָס איז דער לעבן דורך אין פּויזן, אין אזא צייט ווען די דחקות און נויט שרייט אַרויס פון יעדן ווינקעלע פון אידישן לעבן, זאָל קאָ־נען אויסבעבויט ווערן אַ איינענער בנין פאַר'ן וויסנשאַפטלאַכן אינסטיטוט. אזא ענלאַכן פאַל קאָנען מיר נאָר טרעפן אין דער געשיכטע ווען וַיַּחֲנוּ בן זכאי האָט גע־בעטן דיי דערלויבעניש אויף א ישיבה אין יבנה און אזא פאַל קאָן נאָר טרעפן ניט אין קיין אנדער שטאָט ווי אין ווילנע, וועלכע האַלט נאָך אויף א אַזאַ אמאָליקער גרויסקייט א דאַנק די עקשנות פון אייניקע יחידים."

און ווען מיר דערמאָנען די דאָזיקע ווילנ־ער עקשנות'דיקע יחידים איז א ספק ז. רייזין אויפ'ן ערשטן פּלאַץ.

אין אַן אַרטיקל "ווען מעשים רייַדן . . ." וועגן דעם דערשיינענעם באַריכט פון דער קאָנפערענץ פון אידישן וויסנשאַפטלאַכן אינסטיטוט דריקט זיך אויך אויס דר. מוקדוני:

"דער וויסנשאַפטלאַכער אינסטיטוט איז די שענ־סטע מתנה פון די אינג־סטע קענער פון אידישן פאָלק. קיין גאַנצע פינף יאָר איז נאָך דער דאָזיקער אינסטיטוט ניט אלט און שוין אויסגעוואַקסן אזוי, אז ער איז איצט איינער פון די סאַמע וויכטיקסטע קולטור אינסטיטוציעס אונזערע."

אויך דער באַקאַנטער זשורנאַליסט און עקאָנאָמיסט יעקב לעשצינסקי וועגן ער באַ־שרייבט אין זיינעם א גרעסערן אַרטיקל אין "פאָרווערטס" די גרויס־הערשנדע אָרימקייט פון דער אידישער ווילנע, וועל־כע איז איצט א טויטע שטאָט געוואָרן באַטאָטן אַר אבער זייער שטאַרק, אז "די גרויסע און ליבע צובילדונג און וויסנשאַפט אין דער שטאָלץ און די איינציקע טרייסט ביי די ווילנער."

"אָבער פאַר ווילנע איז ניט געשריבן דער פּסוק אַט אין קמח, אין תורה, — אַן ברויט איז ניטאָ קיין תורה. די פאַר־אָרמטע ווילנע האָלט אין אין לערנען. אין ווייל א איד אמת הנאה האָבן בון אי־רישן שאַפן, פון אידישן גייסט און אידישע באַגריפן פון אידישן סטיל, פון אמת'ער אינטשיער האַרמאָנישער באַהעפטונג צווי־שען אלטן און נייעם דור אידן, צווישן בעסטן און שענסטן פון די אמאָליקע אירן און דעם פּראָגרעס פון דעם נייעם דור, סטיטוט.

"דער ייוואָ איז דאָס גע־ראַטענסטע קינד פאַר די לעצטע יאָרן" און דאַרויבער איז גאָר קיין וואונדער ניט, וואָס דער אינטע־רעס און סימפּאַטיע אַרום דעם אידישן וויסנשאַפטלאַכן אינסטיטוט איז זיך מיט דער טיפסטער אַנערקענונג אזוי ברייט צע־וואַקסן פון ווילנע ביז ריגאַ דע ישאַנעריאַ, פון וולאַצלאַוועק ביז יאַהאַניסבורג, פון קוטנא ביז תל־אָביב, — ווי עס האָט זיך ווענן ייוואָ אויסגעדריקט אין זיינעם אַן ארטיקל דער זשורנאַליסט נחמן מייזעל, נאָך זיין אַנטייל נעמונג אין דער אָקטאָבער־קאָנפערענץ.

צו היינטיקן טאָג צייטלן שוין דער ייוואָ א באַרייטנדע צאָל צווייג־אָרגאַניזאַציעס אין 19 פאַרשיידענע לענדער מיט דאָס אייַ־גענטלאַך דערמוטיקט אין א נאָך פיל מע־רער מאָס די איבערגעגעבענע טוער פון ייוואָ צו פאַרמעסטן זיך מיט א נאָך פיל מער פאַרשטאַרקטער טעטיקייט אויף ווייַ־טער.

זלמן רייזען מעג זיכער איצט פאַררע־כענט ווערן צו יענער געצייטלטער קליינער גרופּע און מיטקסטע אידישע קולטור אָרכיטעקטאָרן וואָס האָבן זיך פאַרמאַסטן צו לייגן דעם רייזיקן גרויסן גייסטיקן בריק צווישן דעם אינטעלעקטועלן אידנטום פון די אלט איינגעזעסענע אַמאָפּאַקטע אידישע קבוצים פון יענער זייט ים און צווישן די נייַ בלייענדע אידישע קולטור צענטערן אין די נייע באַוועגטע וועלט־טייַלן.

אין דער זעלבער צייט ווען די אלגע־מיינע אייראָפּייאישע פּאָליטישע פירער־שאַפט (מיט בריאַן בראַאש) פּאַלעט ווענן א נעגאַטיוויקן פערעראַטיוון פּאָליטישן, אדער אפשר בעסער געזאָגט, — ווענן א גרויס געשלאַפענעם אַלאַיראַפּייאישן מיליטעריי־שען פראָנט, קלערט אָבער אונזער גרויסער אידישער קולטור־שטאַב אין אייראָפּע ווע־גען אַן אַלוועלטלאַכן צענטער פאַר דער אידישער קולטור, פון וועלכן פּלאַן זלמן

(שלוס אויף זייט 7)

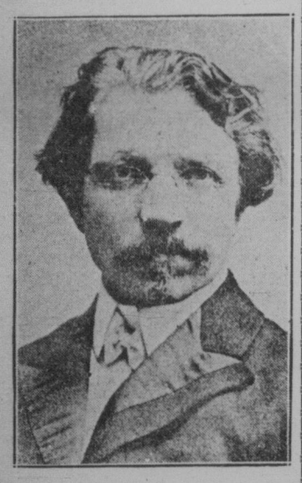

גרויסע פאָלקס פייערונג
צום
16טן יאָרצייט פון
שלום עליכם
דאָנערשטאָג דעם 5טן יוני
8.30 אוונט
אין ליטל טעאַטער
(מיין און סעלקירק)
עס וועט אויפגעפירט ווערן
"דאָס גרויסע געזוינס"
דראַמע אין 4 אַקטן
ערשטע ליטעראַרישע
אונטערנעמונג פון סעזאָן
אויפזיכט, פאָלקס ביבליאָטעק

וואָס בעט מען פאַרט בעת עס שפּאַלטן זיך די הימלען?

(לכבוד שבועות)

פון מ. אינדריטץ

ווען איך האָב אָנגעהויבן גיין אין חדר, געדריינק אויף, און האָב זיך דאָרט דער־וואוסט אז יערן שבועות נאָכט שפּאַלט זיך דער הימל און מען קען דאַן אויסבעטן וואָס נאָר מען ווינשט זיך דאַן, האָב איך עטלאַכע שבועות'ן נאָכאַנאַנד ניט גע־וואָלט גיין שלאָפן, נאָר געזעסן און אַרויס־געקוקט דורכ'ן פענסטער און געווארט, אפשר וועל איך זען ווי דער הימל שפּאַלט זיך. אַזוי ווי איך האָב שוין גע־וואוסט, אז דאָס שפּאַלטן זיך פון הימל דויערט נאָר רגע כמו־מירא, פלעג איך עט־לאַכע וואָכן פאַרדעם זיך צוגרייטן וואָס איך זאָל בעטן אין יענער רגע. גענוי, וואָס איך האָב דאַן זיך צוגעגרייט צו בעטן, גע־דיינק איך שוין יעצט ניט. אָבער מסתמא האָבן דאָס געמוזט זיין אזעלכע זאַכן, וואָס האָבן א שייכות צו א קליין קינד.

ווען איך בין אביסל עלטער געוואָרן און האָב זיך דערוואוסט, אז ניט יעדער מענש איז זוכה צו זען ווי די הימלען שפּאַלטן זיך, מען דאַרף נאָר זיין פאַר דעם א גרויסער צדיק צו קענען עס זען, האָב איך שוין מיט צווייפל געוואָרט שבועות ביינאַכט אויף דעם גרויסן נס, ווייל איך בין ניט געווען זיכער, אז איך בין אַן אנוג צדיק . . . דערפאַר אָבער געדיינק איך, האָב איך שוין געוואוסט, וואָס צו בעטן, אין פאַל איך וועל יא דערזעען, ווי די הימלען שפּאַלטן זיך. געוויינלאַך זיינען עס געווען וואונשן וואָס זיינען נוגע צו מיר פערזענלאַך . . . א איינעלע פון זיבן אַכט יאָר האָט נאָך ניט קיין געפיל פאַר'ן כלל.

יעצט אָבער בין איך זיך מודה ומתו־ר־ת, אז שבועות ביינאַכט קוק איך שוין מער ניט אַרויס דורכ'ן פענסטער אום צו מע־נען זעען ווי דער הימל שפּאַלט זיך . . . און טוען, טו איך דאָס ניט דערפאַר, וואָס איך בין איבערצייגט, אז עס שפּאַלט זיך ניט דער הימל — ווער קען עס אין אזעל־כע זאַכן זיין איבערצייגט? איבערצייגונג און גלויבן גראַמען זיך ניט. גלויבן איז למעלה מן השכל . . . — נאָר דערפאַר, וואָס איך ווייס פּשוט ניט וואָס צו בעטן, ווען איך זאָל דערזעען זיי דער הימל שפּאַלט זיך . . .

און באַמת, זאָגט איר אליין, וואָס הויבט מען אָן פריער צו בעטן? ווי קען מען אין אין וואָרט אויסדריקן, דאָס וואָס מ'דאַרף היינטיקע יאָרן האָבן. אריכט־ימים איז היינטיקע יאָרן ניט אלעמאָל קיין גלוק, אויב מען האָט דערצו ניט אויף אנדערע זאַכן . . . וויפל מאָל א שטיינער הערן מיר פון אלטע לייט, וואָס באַווייזנען זייערע יאָרן און ספּעציעל זייער עלטער? הייַ־ליקע יאָרן, ווען מען קוקט זיך צו צום לעבן מיט אָפענע אויגן זעט מען, אז עלי־טער ווערט ווייט, ווייַס ניט מער העספּעק־טירט . . . מען פייפט אויף דער עלטער... "חי איז אן אלד מען" — מיינען בטול, מאַכן פון יענעם א נאַר, זאָגן, אז יענער ווייסט ניט מאי דקאַמרי רבי'ען, אז מען דאַרף זיך צו זיין מיינונג ניט מער צוהערן. און — ניט טרעפן זאָל עס ווי עס טרעפט — מען דאַרף אים פאַרשיקן אין א משב־זקנים . . .

בעטן דאָס וואָרט גליק? איז פאַר א מענטש מיט אביסל מאַרך אין קאָפּ א פּוסטער וואונש, ווייל "גליק" אליין איז א אויסגעטראַכטע מעשה, וואָס מען קען נאָר געפינען אין מעשה ביכלאַך אדער אין א וועדטער־בוך . . . אין לעבן געפינט מען עס ניט . . .

זעט איר געלט — דאָס איז שוין אַנ־דערש. פאַר געלט וועלן מאַנכע מענשן טאָן אלעס אויף דער וועלט . . . פונדעסטוועגן וועלן מען וויל עפּעס אויסבעטן פון די הימלען, איז נאַריש צו בעטן געלט אליין, ווייַל מיר ווייסן שוין פון מענשן, וואָס האָבן זיי געבאַך, קיין געלט ניט, ווייל זיי האָבן קיין שליטה ניט אויף זייער געלט . . . זיי זיינען בלויז באַנקירן פאַר דעם רבונו של עולם. זיי היטן עס אָפּ מיט אלע כחות און פאַרגינען זיך ניט אפילו אָפּצוזען, ווער רעדט געבן א נדבה אדער העלפן דורכפירן געזעלשאַפטלאַכע אונטערנעמונ־גען . . . איידער אזא רייעכר צו זיין, איז שוין בעסער גאָרנישט . . .

און בכלל, ווי קען מען דאָס זיי אזוי גאַנאַיסטיש און בעטן אין אזא הייליקער רגע בלויז פאַר זיך . . . א מענש, וואָס שטעלט זיך בעטן בלויז פאַר זיך, איז ניט ווערט געהערט צו ווערן . . . און בעטן פאַר'ן כלל, איז נאָך שווערער ווי פאַר זיך . . . וואַרום, רבותי, איר מוזט וויסן זיין, אז לויט די יעטציקע אומשטענדן איז דער כלל נאָך אין אַן ערגערן מצב ווי דער יחיד. היינט דאַרפט איר ניט פרעגן וואָס פעלט דעם כלל, היינט דאַרפט איר פרעגן, וואָס האָט דער כלל? היינטיקע יאָרן אין אַלגעמיין, אויב מען האָט דערצו ניט אויף אנדערע זאַכן . . . וויפל מאָל א שטיינער הערן מיר פון אלטע לייט, וואָס באַווייזנען זייערע יאָרן און ספּעציעל זייער עלטער? הייַ־ליקע יאָרן, ווען מען קוקט זיך צו צום לעבן מיט אָפענע אויגן זעט מען, אז עלי־טער ווערט ווייט, ווייַס ניט מער העספּעק־טירט . . . מען פייפט אויף דער עלטער... "חי איז אן אלד מען" — מיינען בטול, מאַכן פון יענעם א נאַר, זאָגן, אז יענער ווייַסט ניט מאי דקאַמרי רבי'ען, אז מען דאַרף זיך צו זיין מיינונג ניט מער צוהערן. און — ניט טרעפן זאָל עס ווי עס טרעפט — מען דאַרף אים פאַרשיקן אין א משב־זקנים . . .

בעטן דאָס וואָרט גליק? איז פאַר א מענשן מיט אביסל מאַרך אין קאָפּ א פּוסטער וואונש, ווייל "גליק" אליין איז א אויסגעטראַכטע מעשה, וואָס מען קען נאָר געפינען אין מעשה ביכלאַך אדער אין א וועדטער־בוך . . . אין לעבן געפינט מען עס ניט . . .

זעט איר געלט — דאָס איז שוין אַנ־דערש. פאַר געלט וועלן מאַנכע מענשן טאָן אלעס אויף דער וועלט . . . פונדעסטוועגן וועלן מען וויל עפּעס אויסבעטן פון די הימלען, איז נאַריש צו בעטן געלט אליין, ווייַל מיר ווייסן שוין פון מענשן, וואָס האָבן זיי געבאַך, קיין געלט ניט, ווייל זיי האָבן קיין שליטה ניט אויף זייער געלט . . . זיי זיינען בלויז באַנקירן פאַר דעם רבונו של עולם. זיי היטן עס אָפּ מיט אלע כחות און פאַרגינען זיך ניט אפילו אָפּצוזען, ווער רעדט געבן א נדבה אדער העלפן דורכפירן געזעלשאַפטלאַכע אונטערנעמונ־גען . . . איידער אזא רייעכר צו זיין, איז שוין בעסער גאָרנישט . . .

אין בכלל, ווי קען מען דאָס זיי אזוי גאַנאַיסטיש און בעטן אין אזא הייליקער רגע בלויז פאַר זיך . . . א מענש, וואָס שטעלט זיך בעטן בלויז פאַר זיך, איז ניט ווערט געהערט צו ווערן . . . און בעטן פאַר'ן כלל, איז נאָך שווערער ווי פאַר זיך . . . וואַרום, רבותי, איר מוזט וויסן זיין, אז לויט די יעטציקע אומשטענדן איז דער כלל נאָך אין אַן ערגערן מצב ווי דער יחיד. היינט דאַרפט איר ניט פרעגן וואָס פעלט דעם כלל, היינט דאַרפט איר פרעגן, וואָס האָט דער כלל? היינטיקע יאָרן טראַכט יעדער בלויז פאַר זיך און פאַר־לאָזט דעם כלל אויף גאָט בראַאט . . . היינט ווייל קיינער ניט אריינשטעקן קיין האַנט אין קאָלטע וואַסער פאַר'ן כלל, טאָ פון וואַנען, איך בעט אייך, זאָל דער כלל עפּעס גוטעס האָבן? פונוואַנען? א פריץ האָט פאַרלאָרן? אָט פאַרוואָס עס הערשט אזוי פיל הפקירות, אָט פאַרוואָס עס איז אזא גרויסער כאַאָס אין עפנטלאַכן לעבן? אָט פאַרוואָס קיין אונטערגענומענע כלל־זאַך איז ניט קיין דערפאָלג! . . . דעם כלל פעלט אזוי פיל, אז ניט מיט איין וואָרט נאָר מיט א גאַנצער "כהיים טעלעגראַמע" וועט איר עס ניט קענען אויסרייַדן . . .

היינט פרעג איך אייך, ווי אזוי קען מען זיך נעמען אין וואָרט, נאָר מיט א ביי־נאַכט, ווען איר ווייסט ניט פון וואַנען אַנצוהויבן אין סתם זיך אויסשטעלן פאַר א נאַר, פאַר די הימלען וויל זיך אויף ניט . . . ווער, איך בעט אייך, וויל

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY

וואָס הערט זיך אין מאַנטרעאַל?

פון אברהם-דוד כרפּס

דער זונטאג פון 18טן מאי איז אין מאנ־טרעאל געווען זייער א "ביזי" טאג: עס איז דאמאלט אפגעהאלטן געווארן די קאנ־ווענשאן פון אידישן נאציאנאלן ארבעטער פארבאנד, דער יערלאכער מיטינג פון דער פערערישאן און דער יערלאכער מיטינג פון אידישן אימיגראנטן חילפס פאראין פון קאנאדע.

איך וועל ניט שרייבן קיין סך וועגן דער קאנווענשאן: די לעזער פון "אידישן וואָרט" האבן שוין געהאט ליינגערע באַ־ריכטן וועגן איר אין בכלל וועט נאך נאך גע־שריבן ווערן וועגן איר פאר לאנגע וואכן. א פאָר ווערטער זאל מיר דערלויבט ווערן דא צו זאגן, אז די דאזיקע קאנווענשאן וועט בלייבן אויף לאנג אין זכרון פון די מאנטרעאלער אידן בכלל. און די קולטור און געזעלשאפטלאכע טוער בפרט. מיר האבן זייער א סך געלערנט אויף דער קאנ־ווענשאן. עס זיינען אויף איר באהאנדלט געווארן פראגן פון ערשט־קלאסיקער וויכ־טיקייט אין פארשיידענע פאזן פון אידישן נאציאנאלן, קולטורעלן און עקאנאמישן לעבן.

קיין סך שרייבן וועגן דער פערעריישאן וועל איך ניט. וואס וועט איר האבן אז איר וועט שוין וויסן אז מיר זיינען הינ־טערשטעליק אין קנאפע הונדערט טויזנט דאלאר פאר דעם היינטיקן יאר? האב איך דאריבער באשלאסן צו ווידמען דעם היינ־טיקן ברויו צו דעם מיטינג פון אידישן אי־מיגראנטן חילפס פאראין: קודם איז דער א. א. ה. פ. ניט בלויז א מאנטרעאלער ארגאניזאציע, נאר די ארגאניזאציע פונ'ם גאנצן קאנאדער אידנטום, איז דאך דאָרי־בער ניט מער ווי יושר'דיק אז אויך איר, ווינישפעגער אידן, זאלט וויסן וואס עס גייט אן אין אייער ארגאניזאציע.

שנית, האבן מיר געהאט דעם כבוד צו הערן א באריכט פון מר. מ. א. גרעי (נור־אריה) אלס פארשטייער פון מערב קאנא־דער קאמיטעט פון א. א. ה. פ. וואו ער איז עקזעקוטיוו סעקרעטאר. אגב, לאזט מיר אייך דערציילן א סוד, (?) אז ה' גרעי האט דערקלערט פון דער טריבונע אראפ, אז ער רעזיגנירט. אדרבה, מעגט איר דאך אויך וויסן דערפון; דאס איז דאך שוין זיכער אייך נוגע.

און דריטנס, איז דער מיטינג סתם גע־ווען אן אינטערעסאנטער. געווען דארט באריכטן וועלכע האבן געווארפן א שיין אויף דעם לעבעדיקסטן נערוו פון אידישן געזעלשאפטלאכן לעבן אין קאנאדע.

* * *

געפענט דעם מיטינג האט מר. בנימן ראבינזאן, פרעזידענט פון דער ארגאניזאַ־ציע וועלכער האט, אין א לענגערן "מע־סערוש", איבערגעגעבן וועגן די דערגריי־כונגען פון א. א. ה. פ. אויפ'ן נעביט פון אידישער אימיגראציע קיין קאנאדע פאר די לעצטע צען יאר זייט עס עקזיסטירט די געזעלשאפט. איבערגייענדיק נאכהער צודער קאנאדישער, נאנע פון די איזו אין מזרח אייראפע. וואו זעלבסט־מארדן איז געווארן א אפטער נאסט אין די הייר־מען פון אפילו ארטאדאקסישע אידן, דאס מר. ראבינזאן אנגעוויזן, אז הנם גרויסע חילפס־ארבעט פון א ברייטערן קאנסטרוק־טיוון פארנעם ווערט געפירט אין איירא־פע, דאך פארלייכטערט עס ניט אויף א סך די לאנע פון די דארטיקע אידן. און אז די בעסטע לייזונג איז נאך אלץ עמיגראציע פון די איבערגעפאקטע מדינות אין ניי־יערע הייטען אויף דער זייט ים.

"מיר זיינען צופרידן פעסטצושטעלן דעם פאקט — דערקלערט מר. ראבינזאן, אז קאנאדער אידן האבן געגעבן א גוטן צושטייער צו דער דאזיקער חילפסארבעט. פאר די לעצטע צען יאר זיינען אריבערגע־בראכט געווארן 41873 אידן קיין קאנאדע דורך אונזער ארגאניזאציע. לויט די עק־זיסטירנטע אימיגראציע רעגולאציעס קאָ־נען אריינקומען בלויז באַנענטע קרובים פון קאנאדער איינוואוינער. אונזער ארגאניזאַ־ציע — דערקלערט מר. ראבינזאן, — האט ערגע לעצטן יאר נעקראָגן, דורך דער באמיאונג פון לייאן קאהען, ערן פרעזי־דענט פון דער ענזעלשאפט, א ספעציעלע דערלויבעניש פון דער רעגירונג צו ברייג־נען קיין קאנאדע צוואנציק אידישע פאמי־ליעס וועלכע האבן לנמרי ניט קיין איינע־נע אין קאנאדע. מיר דריקן דאריבער אויס א דאנק צו דער לייאן קאהען דערפאר און וויישן אים, אז ער זאל ווערן געזונט אין קאנאן ווייטער אנגיין מיט זיין ארבעט לטובת־הכלל.

מר. ראבינזאן האט אויך באדאנקט די ערן־פרעזידענטן פון דער ארגאניזאציע, ס. ו. רושייקאבס און א. א. היפס, די אידי־שע פארלאמענט־מיטגלידער פאר זייער נאענטער און אקטיווער מיטהילף וואס זיי האבן געגעבן צו דער ארגאניזאציע. ער האט אויך באדאנקט די קריסטלאכע מעמ־בערס־אף־פארלאמענט, וועלכע האבן גע־נעבן זייער אינדארסייטן אויף אפליקיי־שאנס פאר פערמיטס וועלכע זיינען צוגע־שטעלט געווארן צו זיי דורך אונזער אר־גאניזאציע.

זייער א שטארקן רושם האט געמאכט דער באריכט פון עקזעקוטיוו סעקרעטאר פון הויפט־ביורא, מר. א. י. פאל. פונ'ם דאזיקן באריכט האט זיך געשאפן א קלאר בילד פון דער דאזיקער נאציאנאל־אידי־שער קאנאדער ארגאניזאציע.

דער באריכט ניט איבער, אז זייט עס עקזיסטירט דער א. א. ה. פ., דאס הייסט, פון יולי 1920 אן ביז'ן 30טן אפריל, זיי־נען אריינגעקומען קיין קאנאדע 41873 אי־דען וועלכע זיינען, אויף אזא אדער אנדער אופן געהאלפן געווארן פון דער ארגאניזאַ־ציע.

דורך דער דערמאנטער צייט זיינען גע־בראכט געווארן 3507 פלטים, וועלכע זיי־נען אנטלאפן געווארן פון די פאגראמען אויף דער אוקראינע און פון די באלשע־וויסטישע נגישות און געבליבן "שטעקן" אין רומעניען, פוילן און אין די פארטן אין מערב אייראפע. דאס אריבערברייגנען פון די דאזיקע פליכטלינגע האט פאקטיש געלייזט איינע פון די וויכטיקסטע פראַב־לעמען וואס זיי געלעגן אויף די פלייצעס פון אלוועלטלאבע אידישע כללטור. כמעט אלע פליכטלינגע האבן זיך גוט איינגעגאַ־דענט און א טייל פון זיי זיינען ז רייד.

וואָס הערט זיך אין מאָנטרעאַל?

פון אברהם-דוד כרפּס

"ביזי אין מאָנטרעאַל". — קאָנווענשאָן, פעדעריישאָן און אימיגרייִשאָן. — מ. א. גרעי רעזיגנירט(?). — 41,873 אידן אריינגעקומען אין די לעצטע צען יאָר. — דעפיציט. — גרעיס באריכט. — דזשייקאבס און היפסעס רעפעראַטן. פּראָווינציעלע רעגירונגען און אימיגראַציע. חיפס מוז ווידערדערוויילט ווערן

פון באריכט דערוויסן מיר זיך אויך, אז 2762 אידן זיינען פאר די דאזיקע צען יאר פארהאלטן געווארן אין די קאנאדער און איירא־פייאישע פארטן און אז בלויז 276 זיינען ניט אריינגעלאזן געווארן, וואס עס מיינט אז נייַנציק פּראָצענט פון די פארהאלטענע אידן זיינען באפרייט גע־ווארן א דאנק דער אינטערווענץ פון דער־ארגאניזאציע. עס איז ניט קיין ספק, אז ווען ניט אט דאס וואכעדיק אויג פון דער ארגאניזאציע, וואלט די ציפער געווען א פארקערטע: נייַנציק פּראָצענט צוריקגע־שיקט און צען פּראָצענט אריינגעלאָזטע. פשוט דערפאר, ווייל זיי וואלט ניט געווען ווער עס זאל פאר זיי אפעלירן און פועל'ן אין די הויכע פענסטער.

באזונדערס אינטערעסאנט איז דער באַ־ריכט פאר דעם לעצטן פיסקאלן־יאָר. עס ווייזט זיך ארויס אז טראָץ די באשרענקונ־גען און די שטיינער וואס ווערן געלייגט אויף'ן וועג פון דער אידישער אימיגראציע קיין קאנאדע, זיינען דאך אריינגעקומען פאריקן יאר 3874 אידן וואס מאכט אויס כמעט א יעלבע צאל אידן, אין דורכשניט. וואס זיינען אריינגעקומען פאר די לעצטע צען יאר און שטייגט אריבער דעם דורכ־שניט פון דער אידישער אימיגראציע קיין קאנאדע פון פאר דער קריג.

826 פערסיטן האט דער מאנטרעאלער אפיס דערהאלטן איבער'ן יאר: 146 אידן וועלכע זיינען פארהאלטן געווארן אין איי־ראפייאישע פארטן און אז בלויז 276 זיינען ניט אריינגעלאזן געווארן, וואס עס מיינט אז נייַנציק פּראָצענט פון די פארהאלטענע אידן זיינען באפרייט גע־ווארן א דאנק דער אינטערווענץ פון דער־ארגאניזאציע. עס איז ניט קיין ספק, אז ווען ניט אט דאס וואכעדיק אויג פון דער ארגאניזאציע, וואלט די ציפער געווען א פארקערטע: נייַנציק פּראָצענט צוריקגע־שיקט און צען פּראָצענט אריינגעלאָזטע. פשוט דערפאר, ווייל זיי וואלט ניט געווען ווער עס זאל פאר זיי אפעלירן און פועל'ן אין די הויכע פענסטער.

באזונדערס אינטערעסאנט איז דער באַ־ריכט פאר דעם לעצטן פיסקאלן־יאָר. עס ווייזט זיך ארויס אז טראָץ די באשרענקונ־גען און די שטיינער וואס ווערן געלייגט אויף'ן וועג פון דער אידישער אימיגראציע קיין קאנאדע, זיינען דאך אריינגעקומען פאריקן יאר 3874 אידן וואס מאכט אויס כמעט א יעלבע צאל אידן, אין דורכשניט. וואס זיינען אריינגעקומען פאר די לעצטע צען יאר און שטייגט אריבער דעם דורכ־שניט פון דער אידישער אימיגראציע קיין קאנאדע פון פאר דער קריג.

אין איך קאן אויך פארזיכערן, אז ווען ניט אימיגראציע, ווען ניט אט דער שטראם וועלכער ברענגט אריין יעדעס יאר עטלא־כע טויזנט נייע אידן, מיט אידישער קול־טור און דערציאונג און אידישער געזעל־שאפטלאכקייט — וואלטן קיינע אידישע אינסטיטוציעס, שולן, סינאגאגן א. א. וו. ניט געווען.

ריידנדיק וועגן דער אימיגראציע פאלר־טיק פון דער רעגירונג, האט מר. דזשיי־קאבס דערקלערט אז ער גלויבט ניט אין דער דורכפירבארקייט פון איבערגעבן די אימיגראציע ארבעט צו די פּראָווינצן.

"לאמיר אננעמען, אז אלבערטא וועט ניט וועלן האבן מער קיין אימיגראנטן און קוויבעק יא, קאנען דאך די אימיגראנטן וועלכע קומען אין קוויבעק פאהן קיין אל־בערטא. בכלל, האט מר. דזשייקאבס ריכ־טיק באמערקט, איז די פאליסי פון אמא־ווא נאכצוקאפּירן וואשינגטאן, מיר אין קאנאדע האבן ניט קיין 2 פּראָצ. קוואטא, אבער מיר קריגן אויך ניט אריין מער ווי 2 פּראָצ. — פונקט ווי די פאראיי־ניקטע שטאטן.

מר. דזשקאבס האט אויך אנגעוויזן אויף די שווערקייטן וועלכע אנטשטייען צוליב די מיסערפערזעגטאציעס וועלכע ווערן גע־מאכט ביים אויססמאנ באַליקייטאַר. ער האט אפעלירט צו אלעמען, אז מען זאל שטענדיק זאגן דעם אמת ביים מאכן אפ־ליקייטאנס אריבערגעבן קרובים אין אויב עס וועט זיין א פראגע פון ספעציע־לער אינטערווענץ, זיינען די אידישע פאר־לאמענט־מיטגלידער און דער איר. אימ.

חילפס פאראיין שטענדיק גרייט צו העלפן יערן אידן.

דעם צווייטן רעפעראט האט געהאלטן מר. א. א. היפס, דער אידישער מעמבער אף פארלאמענט פון ווינניפעג. מר. היפס איז אפטימיסטיש געשטימט וועגן דער אידישער אימיגראציע קיין קאנאדע.

"די ציפערן באווייזן, אז אין די נאך מלחמה יאָרן זיינען אריינגעקומען קיין קאַ־נאדע מער אידן ווי פאר דער קריג און עס איז קיין שום ספק ניט, אז דאס איז א דאנק דעם וואס די קאנאדער אידן האבן אויפגעפאסט דעם נעדאנק פון גרינדן א ספעציעלע ארגאניזאציע צו העלפן דער אי־דישער אימיגראציע אין קאנאדע.

מר. היפס האט בכלל ניט קיין מורא טאַ־מער וועט איבערגעגעבן ווערן די אימיגראַ־ציע ארבעט צו די פּראָווינצן. אנשטאט צו וועגן זיך אין אין ארט, וועלן מיר קאנען שתדל'ען אין ניין ערטער, די פּראָווינצן זיינען צו אונז נעענטער, מיר קאנען זיך בעסער מיט די דארטיקע רעגירונגס־לייט און אויב מיר וועלן זיי איבערצייגן אז אידן זיינען ניט נאר קיין לאסט אויף דער באַ־עלקערונג נאר פארקערט, א בייטראג, מיר בריינגען אריין אן אינטעלעגענטנעם קלאס מענשן. געוועזן־היינטיגע, ארבעטשאמע, וועלכע פאלן ניט צו לאסט, דאן וועלן זיי־כער די פּראָווינציעלע רעגירונגען ניט האַ־בען דאנגען אונזער אימיגראציע.

אבער מר. היפס, פונקט ווי מר. דזשיי־קאבס, גלויבט ניט אין דער הורכפירבאר־קייט פון דעם דאזיקן געזעץ וואס איז אין גרונד גענומען א פערערלאר ענין.

מר. ה. וואלאפסקי, רעדאקטאר פון "קאַ־נאדער אדלער" האט אויסגעדריקט אנער־קענונג צו די צוויי אידישע מעמבערס אף פארלאמענט פאר זייער נוטער מיטהילף וואס זיי גיבן צום איד. אימיג. חילפס פאראיין. ער האט אנגעוויזן אז א דאנק דער מיטהילף פון די הערן דזשייקאבס און

סעם סטרעטשין

(נעקראלאג)

פון פ. ניזמאן

עס וויילט זיך ניט גלויבן, דאך איז עס א טרויעריקער פאקט! פריינט און חבר סעם סטרעשין געפינט זיך ניט מער צווישן די לעבעדיקע! פּוצלונג, ניך ווי א בליץ, האט דער גרויזאמער טויט מיט זיינע מערדערישע הענט א יונגן, ווירדיקן לעבנס קארד איבערגעריסן. שווער איז דער גע־דאנק וואס הריקט אין מח, אז אט נעכטן האט ער מיט אונז צוזאמען אויף א אר־בעטער רינג מיטינג פארבראכט, געוויצלט זיך, געלאכט און נוטמיטיק "געקיבעצט." פרייוויליק אנגענומען דאס פּראַיז פון סעק־רעטאר פון דער "שלום עליכם שול און מיט א "באפעלגדן" טאג געוואגט צו א חבר אז ער זאל אים אויף "מארגן" אומבאדינגט ברייגנען דעם ליסט פון די חובות פאר דער שול און ער וועט צלייך גיין קאלעקטן. און ווער האט דאס געקאנט דערוואַרטן? ווער האט געקאנט וויסן, אז א שעה נאַכ־חער פארזאמלונג, זאל שוין ליגן א קאלטער אומבאוועגלאכער טויטער גוף, ארומגערינ־גלט מיט א גערריקטן אומעט און שטי־קענדן טרויער. און פון דעם טויטן גע־שטאלט האט מען געקאנט אדויסלייענען דעם שטומען אויסדריק "לא קאמערי און פיניע" — געענטליקט איז די לעבנס קאַ־מעדיע!

פריינט סערטשין איז געווען, אן עקס־טרימער אידעאליסט, אן אויפריכטיקער פריינט און אן אבערגעגעבענער חבר. זיינע האנדלונגען אין לעבן זיינען געווען אין איינקלאנג מיט זיינע געוויסנהאפטע איבערצייגונגען. געליטן פאר די לעצטע אכט יאר פון שווינדזוכט, אפט זיך געפילט ניט געזונט, נאר ווען עס איז אויסגעקומען צו העלפן א פריינט אדער א חבר, אדער ארבעטן פאר א געזעלשאפטלאכער אונ־טערנעמונג, ריזיקירנדיק מיט זיין געזונט און לעבן, — פלעגט ער ווי אן איבערגע־געבענער סאלדאט אויף זיין פאסטן געוויר־פנהאפט דערפילן זיין פליכט. צו זיינע נאענטע חברים און פריינט איז ער גע־ווען דער מענש פון טאט . . .

עס ווייגט דאס הארץ אז דער הערלאכער פנים, די מאטע־פינקלענדע טונקעלע אויי־גען וואס פלעגן שטענדיק מיט טרויער און אומרו אריינקוקן אין אומבאשטימטער ווייטקייט, איז פון אונז אויף אייביק פארשוואונדן. יונג איז ער פון דער וועלט אוועק; סך הכל זעקס און דרייסיק יאר אלט געווען. אן דעם קורצן שפאן פון זיין לע־בען איז ער געווען גייסטיק דער פארטרעַ־טער פון דעם שטענדיקן פּראָטעסטירנדיקן אידישן געוויסן, וואס פיל מאל דערהויבט ער זיך צו דער הויך. איבערשטייגענדיק זיינע איינגעע גרעניצן און געפינט זיין רוים און אויסדרוק אין דעם ברייטז־וועלט דאנק וואס הריקט אין מח, אז אט נעכטן האט ער מיט אונז צוזאמען אויף א אר־בעטער רינג מיטינג פארבראכט, געוויצלט זיך, געלאכט און נוטמיטיק "געקיבעצט." פרייוויליק אנגענומען דאס פּראַיז פון סעק־רעטאר פון דער "שלום עליכם שול" אין מיט א "באפעלגדן" טאג געוואגט צו א חבר אז ער זאל אים אויף "מארגן" אומבאדינגט ברייגנען דעם ליסט פון די חובות פאר דער שול און ער וועט צלייך גיין קאלעקטן. און ווער האט דאס געקאנט דערוואַרטן? ווער האט געקאנט וויסן, אז א שעה נאַכ־חער פארזאמלונג, זאל שוין ליגן א קאלטער אומבאוועגלאכער טויטער גוף, ארומגערינ־גלט מיט א גערריקטן אומעט און שטי־קענדן טרויער. און פון דעם טויטן גע־שטאלט האט מען געקאנט אדויסלייענען דעם שטומען אויסדריק "לא קאמערי און פיניע" — געענטליקט איז די לעבנס קאַ־מעדיע!

פריינט סערטשין איז געווען, אן עקס־טרימער אידעאליסט, אן אויפריכטיקער פריינט און אן אבערגעגעבענער חבר. זיינע האנדלונגען אין לעבן זיינען געווען אין איינקלאנג מיט זיינע געוויסנהאפטע איבערצייגונגען. געליטן פאר די לעצטע אכט יאר פון שווינדזוכט, אפט זיך געפילט ניט געזונט, נאר ווען עס איז אויסגעקומען צו העלפן א פריינט אדער א חבר, אדער ארבעטן פאר א געזעלשאפטלאכער אונ־טערנעמונג, ריזיקירנדיק מיט זיין געזונט און לעבן, — פלעגט ער ווי אן איבערגע־געבענער סאלדאט אויף זיין פאסטן געוויר־פנהאפט דערפילן זיין פליכט. צו זיינע נאענטע חברים און פריינט איז ער גע־ווען דער מענש פון טאט . . .

עס ווייגט דאס הארץ אז דער הערלאכער פנים, די מאטע־פינקלענדע טונקעלע אויי־גען וואס פלעגן שטענדיק מיט טרויער און אומרו אריינקוקן אין אומבאשטימטער ווייטקייט, איז פון אונז אויף אייביק פארשוואונדן. יונג איז ער פון דער וועלט אוועק; סך הכל זעקס און דרייסיק יאר אלט געווען. אן דעם קורצן שפאן פון זיין לע־בען איז ער געווען גייסטיק דער פארטרע־טער פון דעם שטענדיקן פּראָטעסטירנדיקן אידישן געוויסן, וואס פיל מאל דערהויבט ער זיך צו דער הויך. איבערשטייגענדיק זיינע איינגעע גרעניצן און געפינט זיין רוים און אויסדרוק אין דעם ברייטז־וועלט וואס פריינט סטרעשין האט געגלויבט האבן פיל פון אונז געקאנט איינפארשטאַ־נען זיין, אבער איינס וועלן אלע נאכגעבן, ער איז געווען אן ערלאכער אידעאליסט, אן אויפריכטיקער פריינט און איבערגעגע־בענער חבר, און א ליידנשאפטלאכער טוער פאר דער זאך וואס ער האט געהאלטן פאר ערלאך, וויכטיק און יושר'דיק.

ערע זיין אנדייַנק.

זלמן רייזין

(שלום פון זייט 6)

רייזין איז איינגעלאך איינער פון די הויפט איניציאטארן וואס האט זיך געגומען אט די וויכטיקע אין פארגטווארטלאכע מיי־סיע דורכצופירן.

צו וועלן געבן נאך א מער גענויערן באריכט פאר די לעזער וועגן דער אלגעמיי־נער ברייט־פארצווייגטער אידישער קולטור טעטיקייט אין ווילנע פאר די לעצטע פאר צענדליק יאר מיט וועלכע זלמן רייזין איז כמעט דורכאויס פארבונדן און א דאנק דערוועלכעס עס איז איצט אויסגעבראכט געווארן אויפ'ן פאדערגרונט אט דער איצט שייגער פאלקס־בנין פון ייוא וועלכער באשטאלט אלע אידישע וועלט־ווינקעלאך וואו עס איז נאר פאראן א סימן פון אי־דישעס קולטורעלעס שאפנס און וועלכעס איז אן אן פאר זיך א גאנץ באזונדער קא־פיטל פאר דער אידישער קולטור געשיכטע. דערלויבט עס אבסאלוט ניט אין די ענגע ראמען־בלויז פון איין צייטונגס־ארטיקל.

איך בין אבער געגוויגט עס כאטש טייל־ווייז צו טאן, אויף וויפיל עס וועט מיר געלונגען, אין מיינונג א צווייטן ארטיקל.

INCOME TAX SERVICE
AUDITS, FINANCIAL REPORTS
INVESTIGATIONS
בוקקיפינג סערוויס
ס. א. פארטינאל
— מיט —
דזשא. לוס און קאמפאני
Chartered Accountants, Auditors
204 ע'יועניו בלאק, טעלעפאן 23 942
רעזידענס פאן 24 524

דער שפאליער זיידע וויל נישט מקבל זיין די תורה

פון מאיר הערץ

(א שבועות'דיקע פאלקס־מעשה'לע)

דער שפאליער זיידע האט געהאט א געוואוינהייט תמיד ארומצוואונדערן אי־בער די ווייסטסע ישובים, וואו אידן זיי־נען נאר געווען פאנאנדערגעשפרייט. זיי־נע אלע יאָרן דאן דער ערעזינג איבער שטע טאון דערפער, איבער ווילדערד און מ'ברויות און האט זיך נישט אפגעשטעלט פאר קיין שום זאך אין דער וועלט.

וועגן שפאליער זיידנס ארומזוואנדערן זיינען ארומגעגאנגען פארשיידענע לע־גענדעס. א טייל האבן געזאגט, אז דער שפאליער זיידע יאגט זיך נאך פארבלאַנ־דזשעטע נשמות, וואס וואלנגערן זיך ארום דער וועלט, ווי גלגולים, און זוכן א תיקון; א טייל האבן געהאלטן, אז דער שפאליער זיידע פארט ארום צו זעען, וואס די אידן מאכן. ווי אזוי זיי לעבן, ווי אזוי זיי זיינען זיך מפרנס און צו ווערן זיי נישט כסדר גע'רודפ'ט, גע־יאגט און געפאלגט.

די נאנצע וועלט האט געטראכט און דער שפאליער זיידע האט נטעמאן — ער איז געפאלן און געפאלן אן א סוף און אן עץ.

אומעטום וואו דער שפאליער זיידע איז אנגעקומען, האט ער געזעגענט אידישע צרות און טרערן מיט ב'טערע קרעכצן האבן אנגעפילט די לופט.

תחילת, איידער שפאליער זיידע איז נתגלה געווארן און מ'האט נאך נישט גע־האט געוואוסט וועגן ער איז, האט ער נעהאט א רגילות, אז קוים איז ער אנ־געקומען אין א שטעט, וואס האט גע־זיפצט אונטער'ן שווערן יאך פון שלעכ־טע גזירות, האט ער זיך געמאכט פאר א קונצן מאכער. ער האט אפגעטאן אזעלי־כע שטיקלאך אז דאס שטעט — האט נעמיינט זיין פארזונקען אין דער טיפ־סטער מרה שחורה, — האט ער זיך אויף שטיקט פאר געלעכטער. אט איז ער ארויף צום רב, מיט אים פארפירט א שמועס אין תורה, פון וואס דער רב איז פאר גרויס דרך ארץ אויפגעשטאנען אויף די פיס. דער שפאליער זיידע האט אים אויפגעוויזן דורך ראיות פון דער תורה, אז יעדע שטעט לעבט נאר אין זכות פון זיין מנהיג, ס'הייסט פון רב, אין וויבאלד דער שטעטל דערגיין עס שלעכט, איז עס צוליב די זינד פונ'ם רב, דעם עלטסטן פון דער עדה, אין אזוי ווי אין שטעטל איז גראד געווען זייער שלעכט, האט דער שפאליער איינגעזעען, אז דער רב איז שולדיק און ער איז מחיב מלקות. דער רב, פארשטייט זיך, האט, חלילה זיך נישט אנטשולדיקט און גלייך מסכים געווען. איז געווארן אין שטעטל לעבעדיק און חנם'ע געווען אין שיינעם מיטן העלן מיטוואך פירט מען דעם רב אין שול אריין, דער פרעמדער הלצה'ניק ציילט אים אריין אחת ואחת, דאס גאנצע שטעטל איז פארזאמלט אויף איין ארט און האלט זיך ביי די זייטן.

אין א צווייטער שטעטל קומט אן דער שפאליער, ווי א גרויסארטיקער שליח פון מלכות. און פארט גלייך אין מאנס־טראט אריין, פירט דורך א קאנטראל, נעפינט אויס, אז ס'איז עפעס נישט אין אדרענונג — און באמוילט תיכף, אז דער בירגערמייסטער זאל זיך ארויס־לייגן, וואס ווערט גלייך אויסגעפירט און מען שמייסט אים אפ. דעם בירגערמייס־טער כדבעי. נאכדעם ווערט דער שפאַ־ליער געלט און דאס שטעטל שטיקט זיך פאר געלעכטער.

אין א דריט שטעטל האבן זיך די פּוי־ערים אפגערעדט אויפ'ן יאריד נישט צו פארקויפן די אידן קיין שום פּראָדוקט. דער שפאליער האט זיך דערפון. דער־וואוסט און ער איז געקומען צו פארן אין שטעטל אויף א קאוטש, פארשטעלט, ווי

א רייכער פריץ, און האט אפגעקויפט ביי די פּוּיערים אלץ וואס זיי האבן געבראכט אין שטעטל אריין. ער האט זיך אפגעפאר־טיקט, באשטימט א פריץ אויף אלע פּוּיי־ערים פון דער אר־בעט אויף אלע פּוּיי־ערים פון שטעטל זיינען זיי געפאר'ן און געפאר'ן, אביער בערג און טאל, אז זיי האבן שיר ניט צעבראכן האלז אונקאן־ווען די רעדער האבן שוין געגומען קרעכ־צען, און די פערד זיינען שוין געווען מיד א טראט צו שטעלן, האבן זיי פּוּי־ערים זיך אפגעשטעלט און זיי זיינען צו־געלאפן צו דער קאוטש. אבער צוקומענ־דיק צו דער קאוטש האבן זיי דארט קיינעם נישט געטראפן. וואס פאר א פּוּיי־ערים? ווי א פּוּיי־ערים? — נישטא, קיין פּוּיי־ערים פון דעם פּוּיי־ערים. האבן זיי געגומען פאר זיך די קאוטש, ציצט זיך אויף דער קעלנע א יונגערמאן, שפּייסט די פערד און ווייזט מיט א פינגער אר־בער'ן נאָ: געדיינקט אין רוים זיך נישט!

קרינגן די פּוּיערים מורא און אנטלוי־פען צוריק דערגיין־פענדלן אין שטעטל אריין. טרעפן אבער דארט נישט קיין קונים. די נאכט איז צוגעפאלן און די פּוּיערים גייען ארום צווישן די אידישע הייזער און בעטן אים צווישן זיי אידישע צרות און טרערן מיט ב'טערע קרעכצן האבן אנגעפילט די לופט.

תחילת, איידער שפאליער זיידע איז נתגלה געווארן און מ'האט נאך נישט גע־האט געוואוסט וועגן ער איז, האט ער נעהאט א רגילות, אז קוים איז ער אנ־געקומען אין א שטעטל, וואס האט גע־זיפצט אונטער'ן שווערן יאך פון שלעכ־טע גזירות, האט ער זיך געמאכט פאר א קונצן מאכער. ער האט אפגעטאן אזעלי־כע שטיקלאך אז דאס שטעטל — האט נעמיינט זיין פארזונקען אין דער טיפ־סטער מרה שחורה, — האט ער זיך אויף שטיקט פאר געלעכטער. אט איז ער ארויף צום רב, מיט אים פארפירט א שמועס אין תורה, פון וואס דער רב איז שטומם געווארן, סוד סודות האט דער שפאליער אנטדעקט און דער רב איז פאר גרויס דרך ארץ אויפגעשטאנען אויף די פיס. דער שפאליער זיידע האט אים אויפגעוויזן דורך ראיות פון דער תורה, אז יעדע שטעטל לעבט נאר אין זכות פון זיין מנהיג, ס'הייסט פון רב, און וויבאלד דער שטעטל דערגיין עס שלעכט, איז עס צוליב די זינד פונ'ם רב, דעם עלטסטן פון דער עדה, אין אזוי ווי אין שטעטל איז גראד געווען זייער שלעכט, האט דער שפאליער איינגעזעען, אז דער רב איז שולדיק און ער איז מחיב מלקות. דער רב, פארשטייט זיך, האט, חלילה זיך נישט אנטשולדיקט און גלייך מסכים געווען. איז געווארן אין שטעטל לעבעדיק און חנם'ע געווען אין שיינעם מיטן העלן מיטוואך פירט מען דעם רב אין שול אריין, דער פרעמדער הלצה'ניק ציילט אים אריין אחת ואחת, דאס גאנצע שטעטל איז פארזאמלט אויף איין ארט און האלט זיך ביי די זייטן.

אין א צווייטער שטעטל קומט אן דער שפאליער, ווי א גרויסארטיקער שליח פון מלכות. און פארט גלייך אין מאנס־טראט אריין, פירט דורך א קאנטראל, נעפינט אויס, אז ס'איז עפעס נישט אין אדרענונג — און באמוילט תיכף, אז דער בירגערמייסטער זאל זיך אויבער־לייגן, וואס ווערט גלייך אויסגעפירט און מען שמייסט אים אפ. דעם בירגערמייס־טער כדבעי. נאכדעם ווערט דער שפאַ־ליער געלט און דאס שטעטל שטיקט זיך פאר געלעכטער.

אין א דריט שטעטל האבן זיך די פּוּי־ערים אפגערעדט אויפ'ן יאריד נישט צו פארקויפן די אידן קיין שום פּראָדוקט. דער שפאליער האט זיך דערפון. דער־וואוסט און ער איז געקומען צו פארן אין שטעטל אויף א קאוטש, פארשטעלט, ווי

אין הימל איז אבער נגזר געווארן שלעכטע גזירה אויף אידן און די איינ־ציקע מניעה ביים אונטער'חתמ'ענען אין געווען, וואס מ'האט מורא געהאט אז דער שפאליער זיידע וועל אים נישט דער־טאפן און שטעלן א ווידערשטאנד. האט מען עס געמאכט צו רעש, אן גערודער, דער שפאליער האט מען געגומען מבלבל זיין און אראפפיר פון וועג.

ס'איז גראדע געווען אין אן ערב שבו־עות. דער שפאליער זיידע מיט זיינע תלמידים זיינען געפאר'ן אין א וויינטן וועג און זיך שטארק געאיילט צו א גא־ענטער שטעטל אויף יום־טוב.

אין אבער דער שטן אדרום פון זיינע באהעלטענישן און פארשטעלט דעם וועג. פון א גלייכן טראקט איז געווארן א טיפער און גערויטער וואלד, אן א סוף. אט האט זיך געראכט, זיינען זיי שוין ביים שליאך, אבער אין איין רגע איז געווארן אויס שליאך און צוריק וואלד.

די פערד, מיט וועלכע דער שפאליער זיידע איז געפאר'ן, האבן פּוצלונג אנ־געהויבן שטארק צו רעווען און שרייען. זיי האבן זיך געשראקן פאר דער שוואר־צער, אימש'דיקער געשטאלט, וואס איז געקומען פאר זיי פאראויס, אז אן זיי האבן נישט געוואלט אפזייגן פון וועג, האט זיי, יענע שווארצע געשטאלט גע־שלאגן מיט אן אייזערנער רוט, וואס דאס הילכיק אפגעקלאפט אויף די פערד, אזוי ווייט, אז די פערד זיינען געפאלן אויף די קני מיט די קעפ טיף בעגראבן זיך אין דער ערד, אויסצומיידן די קלעפ.

די פערד האבן געגרעוועט און די קלעפ געבלאנקט. זיינען די תלמידים שטארק דערשראקן געווארן און איינער האט זיך געטוליעט צום צווייטן. דער שפאליער האט דערווייל געדרימלט און די תלמידים האבן געפהאוועט אויפוועקן זייער רבי'ן.

אויף מערב זייט האט די זון אנגע־הויבן אונטערצוגיין. דינע שאטנס זיינען ביסלאכווייז ארויסגעקראכן פון די גראַ־זען. די נאכט איז אנגעקומען. די נאכט פון שבועות — און דא איז מען אין אזא וויינטן, אומבאקאנטן וועג.

האבן די תלמידים זיך צעוויינט און דער שפאליער האט אלץ געדרימלט. פּוצלונג האט ער זיך אויפגעכאפט און ער האט געגעבן א געשריי — אהא! דאס איז עס! מען וויל מיך, הייסט עס, אראפפירן פון וועג. דער שטן איז שוין דער־פערד און געגומען זיי אנטריינן.

און דער שפאליער איז אראפגעשפרונ־גען פון וואגן, האט אליין אויסגעשטעלט די פערד און געגומען זיי אנטריינן. דער שטן האט זיך ווייטער ניט אפגעשטעלט פון דער ארבעט און כסדר געפאכט מיט דער אייזערנער ריט איבער די פערד, וועלכע האבן געמורא געהאט צו גיין און זי האבן זיך געטוליעט אין דעם שפאר ליער'ס כאלאט.

געווען, אז ס'איז שלעכט, האט דער שפאליער אראפגענומען פון זיך זיין כאַ־לאט און דערמיט פארדעקט די רוקנס פון די פערד און ער האט גענומען פארן ווייטער.

אז דער שטן האט געווען אז די פערד פיהן נישט מער זיינע קלעפ און לויפן ווי לייבן, האט ער, געלאזט הערן זיין קול און נאכגעשריען: — שפאליער! שפאליער! ס'איז שוין יום־טוב, מען טאר נישט פארן.

— איך וועל יא פארן, איך מעג פאַ־רן. איך האב נישט מקבל געווען די תורה! — האט דער שפאליער צוריק אפגענעטפערט.

— מען טאר דאך טאקע שוין באלד ניט פארן, רבי — האבן זיך די תלמידים אנגערופן.

— איך וועל פארן א נאנצע נאכט און איך וועל די תורה באין אופן נישט מקבל זיין. זיינען אידן נארנישט ווערט, דארפן זיי נישט קיין תורה — הערטא! וויא! — האט דער שפאליער א שמייס געטאן און די פערד זיינען געפלויגן פייל אויס'ן בוינן.

באלד איז דער שטן פארשוואונדן גע־ווארן. אין הימל האט מען געזעען אז מען וועט שפאליער'ן נארנישט ניט מאַ־כען און אלע וועגן זיינען פאר אים צו־ריק געע

פאַרוויר קלאַכט אייער טרוים אין 1930 - בויט איצט אויס פאַר זיך אַן אייגענע היים

די פערמאַנענטקייט פון אייער הויז אָדער בילדינג

איז אבסאָלוט אפהייַנגיק אַן די פונדאַמענטן אויף וועלכע זיי זיינען געבויט. אויב זיי זיינען שלעכט געבויט און אייער פּראָפּערטי הויבט אַן צו זינקען, היט זיך! טוט עפּעס אין דעם באַלד.

מיר באָטן אייך אַן באַדינונג

וואָס איז די איינציקע פון דעם סאָרט אין גאַנץ קאַנאַדע, מיט וועלכער מיר גאַראַנטירן צו מאַכן יענע שוואַכע פונדאַמענטן אַזוי דויערהאַפט פונקט ווי אייער הויז אָדער בילדינג וואָלט געשטאַנען אויף אַ פעלזן שטיין.

רופט אונז באַלד אָפּ אין מיר וועלן זיין צופרידן צו איבערצייגן דעם ווערט פון אונזער אַרבעט

מיר ספּעציאַליזירן זיך אויך אין

בויען און פאַרריכטן וועראַנדעס, לייגן צעמענט סיידוואָקס פאַטס און דרייוס

אָפּשאַצונגען פריי

אַלע אונזערע אַרבעטן גאַראַנטירט

H. A. JACK & Co.

260 MAGNUS AVE. PHONE 52 482

אינסוליישאַן שפּילט אַ גרויסע ראָל אין איינשפּאָרונג פאַר אַ פאָלק

מוזיזנטער דאָלאַרס קאַנען איינגעשפּאַרט ווערן יערלאַך ווען איר וועט אינסוליטן אייער היים, אָפּיס, ווערהויז אָדער וועלכע עס איז אַנדערע געביידע

ביי דעם ערשטן געדאַנק זעט עס אויס אַז בילדינג אינסוליישאַן איז בלויז אַן אינדזווידועלע פּראָבלעם וואָס נעהערט צו דער גרעסערער באַקוועמלאַכקייט און עקאָנאָמיע אין אונזערע היימען. און דאָס איז איז אין אַ גרויסער מאָס אמת.

אָבער ווען עס ווערט געזאָגט, אַז דריי סיק מיליאָן דאָלאַר אַ יאָר וואָלט געקאָנט איינגעשפּאַרט ווערן אויב אַלע וואוינונגען אין קאַנאַדע וואָלטן פּינקטלאַך אינסוליירט געד געוואָרן, איז שוין דער ענין פון אינסוליישאַן פון הייזער אַ נאַציאָנאַלער ענין. גיט צו נאָך דרייסיק מיליאָן דאָלאַר צו דעקן די יערלאַכע פאַרלוסטן און באַהייצונג פון אפיסעס, ביזנעס און פאַבליק געביידעס און מיר דערגרייכן אַ סומע פון זעכציק מיליאָן דאָלאַר.

די דאָזיקע סומע פאַרטרעט די יערלאַכע פאַרמיידונג פון באַהייצונג פאַרלוסטן אין קאַנאַדע. איינדרוקספול, ווי עס איז, שליסט ניט איין דער דאָזיקער ציפער דעם פאַרלוסט פון 40 ביז 50 פּראָצענט פון דעם באַהייצונג וועדט פון די קוילן וואָס נייט אינסוליטער געביידע. סיל־אַ־פעלט וועט באַצאָלן פאַר זיך אַליין דורך איר איינשפּאַרונג אויף באַהייצונג אין וועלכער היץ וואָס קומט אריין אינווייניק אין דער געביידע.

דאָס איז די אַפּשאַפונג פון דעם פאַרלוסט פון נוצלאַכער היץ דורך די ווענט, פלאָרס און דורך דער דאַך פון דער געביידע וואָס איז אונז נוגע. דאָס איז דער צוועק פון סיל־אַ־פעלט אינסוליישאַן. אָבער מיט דער דערגרייכונג פון בעסערער באַקוועמלאַכקייט אין ווינטער צייט און שפּאַרזאַמקייט, קומט נאָך צו די באַקוועמלאַכקייט אין זומער ווי אויך די עקסטרע רואיקייט און שטילקייט וואָס די דאָזיקע אינסוליישאַן גיט צו צו דער געביידע.

סיל־אַ־פעלט, 1 אינטש די גרעב, האָט פונקט אַזאַ גרויסן אינסוליישאַן ווערט ווי פון דריי אינטשעס האָלץ, 16 אינטשעס ציגל, אָדער 27 אינטשעס קאַנקריט. ווען פינקטלאַך אָנגעוועגדעט וועט עס רעדוצירן דעם באַהייצונג ביל פון 20 ביז 35 פּראָצענט ווען גענוצט אין צוגאַב צו סטאַנדאַרד קאָנסטרוקציע. די מאַס פון'ם באַהייצונג פלעגט קאַן פאַרקלענערט ווערן ווייניקסטנס אויף פופצן פּראָצענט אין דער גוט אינסוליטער געביידע. סיל־אַ־פעלט וועט באַצאָלן פאַר זיך אַליין דורך איר איינשפּאַרונג אויף באַהייצונג אין

האַלט אייער היים קיל דעם זומער, וואַרם נעקסטן ווינטער, דורך אינסוליטינג אַ י צ ט מיט **טען/טעסט**. שפּאַרט געלט אויף אייערע באַהייצונג בילס. פרעגט אייער אַרכיטעקט, קאָנטראַקטאָר אָדער דעם נאָענטסטן פאַרטרעטער פון **טען/טעסט** אינסולייישאַן וועגן דעם. - - - -

INTERNATIONAL FIBRE BOARD LIMITED
1111 Beaver Hall Hill
Montreal, Que.

TEN/TEST

INSULATING BUILDING BOARD

"SOLD BY ALL GOOD LUMBER DEALERS"
Western Distributors
THE T. R. DUNN LUMBER CO., LTD.
Winnipeg, Man.

נייע סקולס אין ווייניפּעג

טענדערס זיינען גערופן געוואָרן צו אויפבויען אַ נייע סקול פון 25 רומס אויף דעם פּלאַץ פון דער אָפּגעברענטער וויקטאָריאַ סקול, אויף ווילאָם און בענעטיין עוועניוס, אין עלען סטריט.

די נייגעפּלאַנטע סקול וועט קאָסטן אַרום צוויי הונדערט און פופציק טויזנט דאָלאַר. וו. פּ. אַוועריי, אַרכיטעקט, וועט צוזאַמען מיט די קאָמישאָנערס פון סקול נעביידעס צוגרייטן די נויטיקע פּלענער און אַלע ספּעסיפיקאַציעס אין פאַרבינדונג מיט דער נעפּלאַנטער נייער עלמוואוד סקול, וואָס וועט זיך באַלד אָנפאַנגען צו בויען. ביידע סקולס וועלן געבויט ווערן לויט די לעצטע דערגרייכונגען פון דער בוי טעכניק און קונסט מיט אַלע מאָדערנע באַקוועמלאַכקייטן וואָס זיינען פאַרבונדן מיט אַ סקול.

פאַרלויף פון עטלאַכע יאָר — געוויינלאַך אין דריי יאָר.

סיל־אַ־פעלט איז דער בעסטער אינסולייטינג מאַטעריאַל וואָס ניט די בעסטע באַקוועמלאַכקייט און רואיקייט.

—(::)—

וואָס די האַדסאָנס בעי קאַמפּאַני פאַרמאַנט אין קאַנאַדע

די האַדסאָן בעי קאַמפּאַני פאַרמאַנט ביי היינטיקן טאָג אין קאַנאַדע: 11 דעפּאַרטמענט סטאָרס — ווייניפּעג, סאַסקאַטון, קאַלגאַרי, עדמאָנטאָן, לעטבריידזש, נעלסאָן, ווערנאָן, קעמלופּס, וואַנקאָווער און וויקטאָריאַ.

6 האַלסייל עטאַבליירונגען אין ווייניפּעג, סאַסקאַטון, רעדזשיינע, קאַלגאַרי, עדמאָנטאָן און וואַנקאָווער:

איבער 300 פאַר טריידינג פּאָסטס אַרום 30 טן זיי געפינען זיך אין דעם אַרקטיק סירקל;

86 סטאָרס און מאָטאָר שיפן אויף די קאַנאַדער וואַסערן אויף די מזרח און מערב בראַנן אין דעם אַרקטיק;

צוויי מיליאָן און 500 טויזנט אַקער אויסגעקליבענע פאַרם און פּאַשע לענדער רייען אין מאַניטאָבאַ, אַלבערטאַ, און אין סאַסקאַטשעוואַן. דאָס דאָזיקע לאַנד ווערט פון דער קאַמפּאַני אָנגעבאָטן צו פאַרקויפן אויף גינסטיקע טערמינען צו די יעניקע וואָס וויינען צו באַזעצן זיך אויף לאַנד.

די קאַמפּאַני איז אויך אין אַ גרויסער מאַס פאַראינטערעסירט אין דער האַדסאָנס בעי מערלענד אויל קאַמפּאַני.

לאַמבער און אירע קוואַליטעטן איז אַנערקענט

מענשן וועלכע פאַרשטייען קאָנסטרוקציע שעצן הויך דעם גוטן ווערט פון אונזער לאַמבער. אונזער לאַמבער איז דאָס אויסגעקליבנסטע, און עס קומט נוט צו אייך ווי עס ווערט אפט צוגעשטעלט פון די מילן.

Caledonian Coal Company

Office & Yard: cor. Jarvis & Aikins
PHONE 51 653

א אידעאַלע היים

די וויכטיקייט פון אינסוליישאַן פאַר אייער היים

פון בריוס וו. קעמעראַן, אסיסטענט מענעדזשער דזשיפּסום, ליים און אַלבאַסטין, לטד.

פון בריוס וו. קעמעראַן

(אסיסטענט מענעדזשער דזשיפּסום, ליים און אַלבאַסטין, קענעדאַ, לימיטעד).

מערב־קאַנאַדער היים איינטיומערס און בילדערס דאַרפן שטאַרק נעמען אין אַנבאַטראַכט דעם קלימאַטישן צושטאַנד פון מערב קאַנאַדע, און זיי דאַרפן נעבן מער אויפמערקזאַמקייט ווען זיי בויען אַ הויז.

עס איז נייטיק אַז אַ רעפרידזשיריטער זאָל געבויט ווערן מיט אַ דיקער אינסולייישאַן, כדי צו האַלטן אייער שפּייז אין פאַרלויף פון די הייסע זומער מאָנאַטן אין אַ גוטן צושטאַנד. עס איז גאַנץ פאַרשטענדלאַך אַז מענשן זאָלן טראָגן ווינטער וואַרמע אונטערוועש, און וואַרמע קלייד, ווי אויך אַ וואַרמען מאַנטל כדי צו האַלטן דעם קערפּער וואַרם.

ווען איר וועט זיך אַביסל פאַרטראַכטן ווען דעם אויבן געזאָגטן וועט איר עס לייכט קאָנען פאַרענטפערן פאַרוואָס דאָס דאַרף אַזוי זיין. אין דעם ערשטן פאַל פּרובירט איר איינצוהאַלטן די קעלט אין דעם רעפרידזשיריטער כדי עס זאָל ניט אַרויס, און אין דעם צווייטן פאַל טוט איר זיך אַן וואַרם כדי די וואַרמקייט פון אייער קערפּער זאָל ניט אַרויס און די וואַרמע קלייד דער דערלאַנג ניט די קעלט צו צוקומען צו אייער קערפּער.

עס איז ניטאָ קיין אויסנאַם אורזאַך פאַר וואָס מיר בויען הייזער אַזוי ווי מיר טוען עס געוויינלאַך, ווי נאָר דערפאַר ווייל אונזערע עלטערן און אור־עלטערן האָבן געבויט אויף אַזאַ אופן. די מייסטע היימען אין ווייניפּעג וואָלטן געווען גאַנץ באַקוועם אין קאַלגאַרי. אָבער זיי זיינען ניט גענוג צוגעפּאַסט צו די קלימאַטישע באַדינגונגען אין ווייניפּעג אין פאַרלויף פון די ווינטער מאָנאַטן. די הייזער דאַרפן האָבן אַן אוועראַלס.

נייע היימען וואָס ווערן איצט געבויט קאָנען געבויט ווערן עקאָנאָמיש און זאָלן זיין וואַרם דורך אָנפילן די ווענט מיט אינסולייישאַן, אַ דיקן "לעיער" פון דעם זעלבן מאַטעריאַל — איבער'ן סילינג, די דאָזיקע פּראָצעדורע גיט צו זייער ווייניק צום קאָסט פון דער היים ווען געפינישט, צוליב דעם פאַקט וואָס די "ראַדיאַישאַן" קאָן זיכער רעדוצירט ווערן פערציק פּראָצענט און די דאָזיקע איינשפּאַרונג באַצאָלט פאַר דער אינסולייישאַן.

עס איז אפשר ניט אַזוי לייכט צו אינסולייטן די ווענט פון אַן אויפגעבויטער הויז. אָבער צוליב דעם פאַקט וואָס דער אויבן פון דער הויז איז ניט געבויט אַזוי גוט ווי די ווענט קאָן אָט דער שוואַכער פּונקט אויסגעהייַלט ווערן דורך אַ דיקער אינסולייישאַן אַזעלכער ווי "זאַנאַליט" אָדער "דריי אינסולעקס" איבער דעם סיילינג. דער דאָזיקער מיטל דערלאַזט ניט אַז די היץ זאָל אַרויסגיין וואָס גייט דורך (אַן אינסולייישאַן) דורך דעם עטיק און דורך די טירן.

איבער צוויי הונדערט סילינגס זיינען דורך דעם דאָזיקן מיטל באַהאַנדלט געווען אין ווייניפּעג ביז היינט און אין יעדן פאַל האָט די איינשפּאַרונג אויף באַהייצונג צוריק געצאָלט פון דרייסיק ביז פופציק פּראָצענט פון דעם קאָסט פון אינסולייישאַן, וואָס עס מיינט, אַז דער קאָסט פון דער דאָזיקער אָנווענדונג ווערט איינגעשפּאַרט אין באַהייצונג אין פאַרלויף פון צוויי ביז דריי ווינטערס.

אויב איר ווילט האָבן אינסולייישאַן, מוזט איר באַזאָרגן אייער היים מיט דעם דאָזיקן מיטל, ווייל די גרעב פון אינסולייישאַן שפּילט זייער אַ וויכטיקע ראָל אין האַלטן אייער היים וואַרם און באַקוועם אין ווינטער און אָנגענעם קיל אין זומער.

—(:·:)—

ריל עסטייט לייט אויפמערקזאַם!

די מוניציפּאַל און פאַבליק יוטילי באַרד פון מאַניטאָבאַ ציט די אויפמערקזאַמקייט אויף דער נייער רעגולאַציע, וואָס איז דורכגעפירט געוואָרן ביי דער לעצטער זיצונג אין דער לעגיסלאַטור, וואָס איז איצט אַ טייל פון'ם "סעקיוריטי פּראָודט פּרעווענשאַן" נעזעץ, וואָס דערקלערט ווער עס זאָל האַנדלען ווי אַ ריל עסטייט סיילסמאַן, יעדער אָדער אַ ריל עסטייט סיילסמאַן, יעדער אָנענט מוז זיך רעגיסטרירן מיט דער באָרד" וועלכער פירט אַן ביזנעס אין גרויס ווייניפּעג, און ווער עס וועט דאָס ניט טאָן, וועט באַשטראָפט ווערן לויטן נעזעץ.

"ריל עסטייט אָגענט" — מיינט, יעדער מאַן, וועלכער טוט פאַר אַנדערע און פאַר קאָמפּענסאַציע אָדער פּראָפיט אָדער פאַרשפּרעכן, פאַרקויפן, אויסבייטן אָדער ער קויפט, אָדער ער באַט אַן, אָדער ער מאַכט אַ פאַרזוך דורכצופירן אַ סייל, פאַרבייטן אָדער קויפן לאַנד אין גרויס ווייניפּעג.

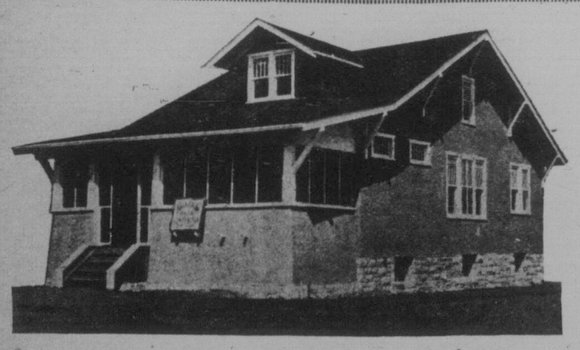

דאָס איז גוטער לאָמבער וואָס בויט אַ גוטע הויז!

פאַר יאָרן האָבן אונזערע יאָרדס צוגעשטעלט דאָס פאַמע בעסטע וואָס די שטאָט האָט געגוצט אויף די געביידעס פון אירע היימען. איצט, ווען די צייט פון בילדינג קומט, ווינשן מיר צו דערמאָנען אייך דעם פאַקט אַז מיר קאָנען געבן ביידע, קוואַליטעט און דעליווערי באַדינונג, און מיר האָבן לאָמבער וואָס איז נייטיק פאַר אַלע סאָרטן געביידעס.

באַצייכנט אייער לאָמבער צו אייער בילדער אָדער קאָנטראַקטאָר

The McArthur Lumber & Fuel Co. Ltd.

Cor. Princess & Higgins Phone 86 619

ווען איר בויט — —

נוצט אייערע אייגענע

היידראָ לייט און פּאָוער

אין אייער הויז און ביזנעס

געדיינקט: היידראָ האָט איינגעשפּאַרט צו די פירער פון ווייניפּעג

מיליאָנען דאָלאַרן

מאַכנדיק נידעריק די עלעקטרישע רייטס.

באַראַט זיך מיט היידראָ אינזשענערן ווען עלעקטרישע פּראָבלעמען

Phone 848 161

Winnipeg Hydro

55-59 Princess St.

באַדינונג צו קאָסט

היידראָ קאָסטאָמערס זיינען היידראָ בילדערס

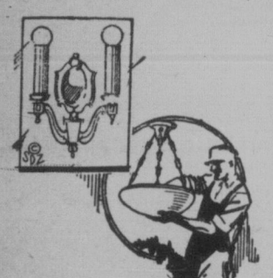

די זיכערקייט פון אייער היים

איז אפילו וויכטיקער ווי די באַקוועמלאַכקייט

כדי איר זאָלט זיין זיכער מיט ביידע, צו יעדער צייט, ווען איר בויט אָדער איר רעקאָרירט איבער אייער היים לאָזט דעם גוט באַוואוסטן עלעקטרישן

ד. טאָמפּסאָן

אריינשטעלן אייערע עלעקטרישע פיקסטשורס פאַר עסטימייטס און פאַר שנעלער באַדינונג רופט

D. THOMPSON

ELECTRICAL CONTRACTOR

449 FLORA AVE. PHONE 53 398

אַלע אַרבעטן גאַראַנטירט

ווען איר בויט

אַ נייע היים

אָדער רעמאָנטירט

אייער אַלטע היים

זעט אַז אייער קאָנטראַקטאָר זאָל נעמען אונזערע סטיילס

טירן, פענסטער, קעבינעטס

און אַלע אַנדערע סאָרטן פינישינג מאַטעריאַלן

מיר האָבן אַ נייעם סטייל גלאַז פאַר

פרענטש טירן

די מאָדערנסטע אין ווייניפּעג

אויך נייע סטיילס קעבינעטס און אַנדערע פינישינג מאַטעריאַלן, געמאַכט געמאַכט אין אונזער פעקטאָרי

די איינציקע אידישע קעבינעט, טירן און פענסטער פעקטאָרי אין דער וועסט

מיר זיינען געווען די צושטעלער צו אייניקע פון די גרעסטע הייזער אין ווייניפּעג

THE GENERAL CABINET MAKERS

215 HENRY AVE., WPG. PHONE 26 951

אַלסיפּ

בריק, טאַיל און לאָמבער קאָ. לימיטעד

לאַדט אייך איין

צו באַזוכן די פיינסטע בילדינג סופּליי שאָורום אין מערב קאַנאַדע

אין 537 פּאָרטעדזש עוועניו

מיר מאַנופעקטשורן—

קאָמאָן קלעי בריק
רוגטעקס פעיס בריק
האָלאָו בריק
האָלאָו טאַיל
סענד ליים בריק
דרעין טאַיל א. א. וו.

און מיר שטעלן צו—

אַלצדינג פאַר אייער בילדינג, פונם קעלער ביז צום דאַך

אייער בילדינג דאָלאַר וועט אַ סך מער דערגרייכן ווען איר וועט קויפן פון דעם מאַנופעקטשורער.

קומט אַריין אין אונזערע שאָורומס און זעט אַלע אונזערע ספּעציאַליטעטן

קאָלאָרקריט בוירד באַטס, סיטס, וואַזעס און גאַרדן פורניטשור

אַל קענעדאַ פיינט פּראָדוקטן.
סיימס בראָשעס א. א. וו.

ALSIP

Brick, Tile & Lumber Co. Ltd.

PHONE 37-164-5-6 (private exchange)

יאָרדס אין עלמוואוד און סט. באָניפייס
דעליווערי איבעראַל

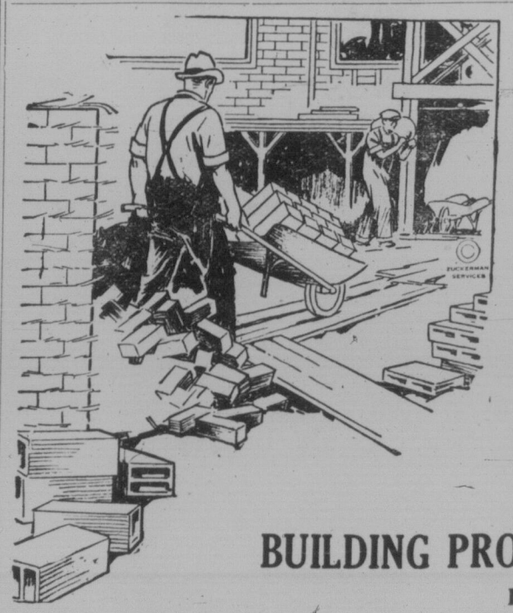

פאַר אַ סך יאָרן האָבן מיר צוגעשטעלט בילדינג מאַטעריאַלן צו די אָנפירנדיקע קאָנטראַקטאָרס אין ווייניפּעג פאַר

גראַוול, זאַמד בריק, צעמענט פּלאַסטער

אין אַלע בילדינג מאַטעריאַלן

פינקטלאַכע באַדינונג אויף אַלע אָרדערס אַן אונטערשייד, גרויס אָדער קליין

ווען איר בויט אָדער איר פאַרריכט פאַרזיכערט זיך מיט די בעסטע בילדינג מאַטעריאַלן דורך אָרדערן פון

BUILDING PRODUCTS & COAL CO.

LIMITED

460 Jarvis Ave., Wpg.
Phone 51 389

בען ראָזנבלאַט

גאַרט ענד פּאָרטרעטער.

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY

גראדואירונג פייערונג פון פרץ-שול

(דורכגעפירט לעצטן זונטאג אין דאמיניאן טעאטער).

פון מאָרים גוסין

פונקט ווי יעדן פריערדיקן יאר צו די יערלאכע גראדואירונגען פון דער י. ל. פרץ שול אין ווינניפעג, איז אויך דאס יאר גע־קומען א גרויסער עולם צום שלוס־טוב וועלכער איז געפיירט געוואָרן לעצטן זונטאג אין דאמיניאן טעאטער, לכבוד דער גראדואירונג פון 41 קינדער פון עלעמענ־טאר־שול און 12 קינדער־פון דער מיטל־שול.

די שטימונג, ווי עס פאסט פאר אזא יום־טוב, איז געווען א פייערלאכע, א גע־הויבענע, וואס האט דערפרייט א סך הער־צער — די הערצער פון די שול־טוער, פון די לערער און איבערהויפט (וואס איז גאנץ נאטירלאך) די הערצער פון די עלי־טערן פון די גראדואירטע קינדער און די בעלי שמחות, דיהייפט מחותנים אליין — די גראדואירנדיקע.

דער אָרסדרוק "יום־טוב" פאר א גראַ־דואירונג, וואלט איך געוואגט צו זאגן, איז נים בענוג שטארק און עס פילט ניט אויס אין דער געהעריקער מאס די פיל־שטענדיקע באדייטונג פון דער זעלטענער פאסירונג.

ימים־טובים האבן מיר מער ווי איין מאל א יאר, און זיי חזר'ן זיך איבער יעדן יאר מיט דעם זעלבן אינהאלט. אונזערע ימים־טובים זיינען שוין אזוי אלט און באַ־קאנט צו אונז, אז זיי האבן שוין אנגענומען — פאר א גרויסן טייל פון אונז — פאר־וואכעדיקט ווערן, בפרט אין אמעריקע און אין קאנאדע, וואו דאס אידישע לעבן איז אזוי מאנאטאן און וואו דער געיעג נאך א "לעבן מאכן" האט אוועקגעשטעלט אלע אונזערע ימים־טובים אין הינטער גרונד און דאס אייביקע אנגעניש און אי־בער־אנעגעניש נאך "געגנוס", האט אונז ווייט, ווייט צוריקגעשטויסן, און אין אפ־גרונד פון וואכעדיקייט פארשליידערט מיט אזא אומגעהויערער קראפט, אז מיר שרע־קען זיך א קוק צו טאג א יום־טוב אין פנים אריין . . .

קומען מיר צו א גראדואירונג פאסירונג, און מיר רופן עס ווידער אן מיט דעם וואָר־טעדיקן נאמען "יום־טוב". א פאסירונג וואס עס טרעפט זיך בלויז איינמאל אין א קינדס לעבן, פארדינט א פייערלאכערן נאָ־מען ווי "יום־טוב". גראדואירונג דארף זיין יום־טוב'דיקער פון יום־טוב אפילו אין די וואכעדיקסטע טעג פון אונזער לעבן און אזא פאסירונג פארדינט די געהעריקע פיי־ערונג. יום־טובים נייען אוועק און קומען צוריק. פון איין יום ביז דעם צווייטן איז בלויז א קורצע צייט, און פון איין יום טוב ביז דעם זעלבן געדויערט בלויז איין יאר, אבער פון דעם קינדער גארטן ביז דער גראדואירונג פון א מיטל־שול, לויפן פאר־ביי א סך וואסערן — אפט נעמישט מיט נים ווייניק ליידן און מענשלאכע טרערן, —דערפאר פארדינט אזא פאסירונג די גע־הערינקע אויפמערואמקייט.

***

ווען מיר קומען צו א גראדואירונג־פייע־רונג האבן מיר ס'רעכט צו דערווארטן, אז דאס זאל דורכגעפירט ווערן אויף א העכסט קינסטלערישן אופן. מיר האבן דאס רעכט צו דערווארטן א נעשמאקפולע פראגראם, פינקטלאך דורכגעפירט ביז צו די גענויסטע דעטאלן. נשקשה, מיר מאגן זיך פארגינען אזא זאך. מיר זיינען אלע צו דעם באַרעכטיקט, און אין יעדער שול געפינען זיך כחות אויף דורכצופירן דאס, די פארוואלטונג דארף עס נאר ווען לעזן.

אין דעם פאל האט, לויט מיין מיינונג, דער ריטם־ארקעסטער פון די קליינינקע קינדערלאך פון דעם י. ל. פרץ שול קינדער־גארטן, איבערשטיגן אלע נומערן פון דער גראדואירונג פראגראם לעצטן זונטאג, איינשליסנדיק ב. בראנשטיינען מיט דעם י. ל. פרץ־שול כאר, ווייל אמת'ן ריטם, פינקטלאכקייט און אויסגעהאלטנקייט האָ־בען באוויזן צו שאפן קאלעקטיוו די עופה'־לאך פונ'ם קינדערגארטן, אונטער דער לייַ־טונג פון א קליינינקער מיידעלע — א תלמידה פונ'ם קינדער־גארטן.

איך האלט אז די פרץ שול טוער זיינען דעמאקראטישע מענשן, און זיי קאנען און ווילן פארטראגן ערלאכע קריטיק. איך מיין דא אויך מיין פריינט ב. בראנשטיין: מיט מיין גאנצער אויפריכטיקייט וויל איך איצט באטאנען אז אנשטאט דעם אז דער כאר פון שול זאל זיין פארוויס, נייט ער צוריק. דער כאר ז י נ נ ט נ י ט נאר ער ז י נ ק ט ! ווייניקסטנס האט ער נעזונקען לעצטן זונטאג אין דאמיניאן טעאטער. וואו זיינען אהינגעקומען די אינגלאך פון כאר? פארוואס אזא קאלט־קייט אינ'ם געזאנג? די קינדער האבן שטימען מען קאן זיי מאכן צום זינגען. מען קאן פון זיי ארויסציען שיין געזאנג. און ב. בראנשטיין אלס דער דיריגענט דארף דאס טאן. גיט אונז ריטם, גיט אונז פייער און גיט אונז נשמה און אויסטייטשונג, די קינדער פארמאגן דאס. ברייננט עס ארויס און צינדט אונז אן מיט זייער ליד.

פונקט ווי דער כאר, אזוי איז אויך גע־ווען איינגעטליעט דאס געזאנג פון די 9 מיידלאך אין דעם ליד בקר קיץ. פון פנחס מינקאווסקי. איך קאן ניט דאס ליד און איך ווייס ניט ווי אזוי עס דארף געזונגען ווערן. נא ראוב דאס דאזיקע ליד ד א ר ף אזוי געזונגען ווערן, דאן האט מר. בראנ־שטיין געמאנט אויסקלייבן א בעסער ליד צו זינגען, ווייל דאס געזאנג פון "בקר קיץ" האט ווייט ניט דערגרייכט . . . און מען קאן מיט דעם ליד אפשר ווייט ניט גרויי־כען. פאר אזעלכע לידער און דער אופן ווי אזוי עס איז געווזונגען געווארן, איז דער פאסנדסטער פלאץ צו באהאלטן זיי אין א מוזיי, און דאס דאזיקע ליד וועט געבן ווען עס איז א גוטע געלעגנהייט פאר א פאר־שער פון דער ווייטער פארגאנגענהייט צו באקאנען זיך מיט א שטיק נודנעקייט פון צוואנציקסטן יארהונדערט.

"ביים גוסס צוקאפנס" (א בילד), און די "איבערגעבליבענע" (איינאקטער), זיי־נען מער גערעדט געווארן איידער זיי זיי־נען געשפילט געווארן. זאלן די רעוישסארן, אדער דער רעוישיסאר, האבן אין זיינען ווען זיי ווילן עפעס אויספירן, אז טעאטער לעזט מען ניט, און מען דערקלאמירט ניט. נאר מען שפילט! זיי קאנען זיך טאקע

האלטן פאר אויטאריטעטן אין הלכות לי־טעראטור, אבער ליטעראַרישע פארשטע־הונגען דארף מען אויך ש פ י ל ן און ניט ר ר ד ן, אז ניט ווערט עס אנשטאט לי־טעראטור—ל י ט ע ר א ט ו ר־ ל א ז י־ ק ר ר ט. און עס פארלירט דעם חן, אפילו אין די אויגן פון ליטעראטן. טעאטער דארף מען שפילן, און מען דארף אויסהיטן די קינדער פון צו ריידן אין א דעקלאמאטאָרי־שען טאן, נאר ריידן מענשלאך, און שפילן, און עס איז אן אומגליק אז ביי אזא גע־לעגנהייט זאל מען שפילן א פאסנדע קאָ־מעדיע אין איין אקט, נשקשה, ווען גוט געשפילט, וועט דער עולם דאס קאנען פארטראגן פונקט ווי א טראגעדיע וואס ווערט קאמיש געשפילט . . .

די דאזיגע איבונגען פון די קינדער זיי־נען גאנץ גוט דורכגעפירט געווארן, אי־ן בערהויפט זיינען געווען געראטן די טענץ פון די קינדער אויף די שטריקלאך. אויך איז דער קינדער גארטן געווען ניט שלעכט אין זיינע פארשיידענע נומערן.

***

די דורכגעפירטע פראגראם, איז אבער ניט מער ווי דער אמוזירנדיקער טייל, וואס העלפט צו באריינערן דאס נוצלאכע מיט דאס שיינע. אמאל ניט זיך עס איין דורכצופירן געראטענער, און אמאל ניט. אבער די הויפ־שמחה, די עסענץ פון דער פייערונג, ליגט אין דער גראדואירונג זעלבסט.

די י. ל. פרץ שול אין ווינניפעג האט יע־דע אורזאך צו משמח זיין זיך מיט דער דערגרייכונג אויפ'ן דערציאונג געביט וואס זי פארשפרייט צווישן נאענט צו זעקס הונדערט קינדער, וועלכע לערנען ביי היינ־טיקן טאג אונטער איר דאך, אין די שול פארוואלטונג, צוזאמען מיט אירע לערער, פריינטאן סימפאטיקער ארום דער שול, האבן אורזאכן זיך צו גראטולירן מיט זייער אויפטו ביז היינטיקן טאג און זיך אנ־שטרענגען אויף ווייטער פארצוזעצן די פארשפרייטונג פון ליכט און וויסן צווישן די אידישע קינדער אין ווינניפעג, וועלכע וועלן סוף כל סוף מ ו ז ן א מ א ל א י־ ב ע ר נ ע מ ע ן די שול פארוואלטונג אין זייערע הענט, און פירן די שול אויף איר ווייטערדיקן וועג-וואס אין אנגעצייר־כענט געווארן פון זייערע עלטערן.

די 53 גראדואירטע קינדער, וועלכע האָ־בען אין זיך אריינגעוואפט דעם לימוד פון דער שול, און וועלן ווייטער לערנען, איז די בעסטע גאראנטיע פאר דער עקזיסטענץ פון דער שול, און עס איז באמת געווען א דערפרייענדע דערשיינונג צו זעען די גרא־דואירטע ארמיי לעצטן זונטאג אויף דער בינע אין דאמיניאן טעאטער. פריידיקע לוסטיקע, באוואוסטזיניקע אידישע זין און טעכטער, און די הויפט זאך צוקונפטיקע אידן און מענשן אליין אין זיך.

זאלן די גראדואירטע בחורים און מייד־לאך יעדערער ביי זיך אין הארצן א טראכט טאן אויף וויפיל זיי זיינען רייכער געווא־רען מיט זייערע דיפלאמען־צייכנס פון ווי־ל מיר קלארא לענארא סילבערמאן, פיאר־ניסטן, האט אקאמפאניירט דעם כאר און מיס בארדיצקי, פיאניסטן, האט געשפילט פאר דעם קינדער־גארטן. זונטאג אוונט איז דורכגעפירט געווארן א באנקעט אין פרץ שול, לכבוד דער גראדואירונג.

COMMUNITY PLATE

דיואוויל

דער רייצנדער נייער דעזיין אין

קאָמיוניטי פלייט

אין בוירקס, אין די נייעסטע טרעי און טשעסט סעטס אדער א י ן אינדיווידועלע שטיקער.

דיואוויל טיילעפל, סעט פון זעקס, $4.25

BIRKS

פאר אמת שיינע

חתונה בילדער

אדער שיינע

פאמיליען בילדער

קומט צו דער נייער

SHAPIRA'S STUDIO

228 Selkirk Ave. ארום מיין סטריט

די כנסת ישראל סיסטערהוד

בעט העפלאכסט אייך אז אייערע פריינט צו קומען צו זייער

זיבעטן יערלאכן שוועסטער אָוונט

וואס וועט פארקומען

מיטוואך דעם 4טן יוני, 8 אזייגער אין אָוונט

אין דער גרויסער תלמוד תורה

מר. מ. דוש. פינקלשטיין און מר. ר. קליפער וועלן אדרעסירן די פארזאמלונג מוזיקאלישע פראגראם — תפרעשמענטס — קיינע קאלעקשאנס

איירין ליואק וועט פארלעזן און טאנצן

אקאמפאניירט ביי איירין דייוויס

באקוועמלאכקייט און רו

איז פארזיכערט פאר יעדער נאכט פון א גאנץ יאר און פילע יארן — פאר די וואס קויפן דעם שיינעם, קאמפליט בעט אוטפיט.

גוטער סעלעס ספרינג קאטאן מאטראץ און סטיל וואלנאט בעד־סטער, צו דעם זייער ביליקן פרייז פון $22.50 צו 1.00 $א וואך

מיר האבן א פולקאמענעם סטאק פון פוירינ־טשור, לינאלעאומס, דרייפס און א. וו. צו אויסערגעוויינ־לאכע ביליקע פרייזן. מיר לאדן אייך איין צו קומען זעען. גרינגע אויסצאלונגען — אויב פארלאנגט

Gillies Furniture Co. Ltd.

956 Main Street Phone 533 533

BOSTON HAT WORKS

איין טאג באדינונג

ליידים און דזשענטס פעלט העטס און קעפס גערייניקט, געבלאקט און רעמאדעלט.

מיר קומען נאך דעם און מיר דעליווערן עס צוריק.

566 מיין סט. טעל. 25 623

זאמלט די

"פאוקער הענדס"

"POKER HANDS"

געפאקט מיט "טורעט" דין געשניטענעם טאבאק

TURRET FINE CUT TOBACCO

שלייקעס

צוויי קאמפליט סעטס פון "פאקער הענדס"

פראבקע צייער

צוויי קאמפליט סעטס פון "פאקער הענדס"

טשיניק

צען קאמפליט סעטס פון "פאקער הענדס"

קארטן

איין קאמפליט סעט פון "פאקער הענדס"

זיי קאָנען אויסגעביטן ווערן אויף ווערטפולע פרעזענטן

"פאוקער הענדס"

"POKER HANDS"

ווערן אויך געפאקט מיט די פאלגענדע פאפולערע ברענדס:

MILLBANK CIGARETTES
מילבענק סיגארעטס

WINCHESTER CIGARETTES
ווינטשעסטער סיגארעטס

REX CIGARETTES
רעקס סיגארעטס

OLD CHUM TOBACCO
אלד טשאם טאבאק

OGDENS CUT PLUG TOBACCO
אגדענס דין געשניטענער טאבאק

DIXIE PLUG SMOKING TOBACCO
דיקסי פלאג רויכער־טאבאק

BIG BEN CHEWING TOBACCO
ביג בען קיי־טאבאק

STONEWALL JACKSON CIGARS
סטאנוואל דזשעקסאן סיגארס

(געפאקט אין פעקלאך פון 5)

שייווינג בראש

4 קאמפליט סעטס פון "פאקער הענדס"

וועק זייגער

פינף קאמפליט סעטס פון "פאקער הענדס"

טארטש לייט

פינף קאמפליט סעטס פון 'פאקער הענדס'

ליאלקע

אכט קאמפליט סעטס פון "פאקער הענדס"

וועגן שרייבער פאר־ווייַלונגס־אָוונט

שבת, דעם 17טן מאי, איז פארגעקומען דער ערשטער פארווייַלונגס־אָוונט פון דעם היגן אידישן שרייבער פאראיין ביי קאָ־לעגע ה. פארקער אין הויז.

כאטש ס'איז ניט געווען קיין אויסגע־ארבעטע פראגראם פאר'ן אָוונט איז דער אָוונט געווען זייער אן אינטערעסאנטער. כמעט אלע מיטגלידער פון פאראיין אין אייניקע געסט, — איינשליסנדיק קאלעגע ז. מלמד וועלכער האט זיך געפונען דאן אין שטאט, — זיינען אנוועזנד געווען.

קאלעגע י. ראבינאוויטש איז געווען פארויצער פון אָוונט און אין א פאר ווערטער האט ער איבערגעגעבן דעם כאראקטער וואס דער אָוונט דארף טראגן, — אויך אז אייניקע מיטגלידער זאלן פאר־לייענען פון זייערע שאפונגען.

קאלעגע פארקער לייענט פאר א פאעמע און די מערסטע מיטגלידער פון פאראיין זאגן ארויס א מיינונג וועגן דער פאעמע. כמעט יעדערער זאגט ארויס א גינסטיקע מיינונג און ניט דערמיטיקונג קאלעגע פארקער'ן ער זאל פארזעצן צו שרייבן פאעזיע.

ס'לייענען אויך פאר ראבינאוויטש און מרדכי מילער און אן אלגעמיינע דיסקוסיע קומט פאר נאך די פארלעזונגען. כמעט יע־דער איינער איינשליסנדיק דעם גאסט קאלעגע מלמד האבן עפעס צו זאגן, און מען פילט אז די יום־טוב'דיקע שטימונג האט אלעמען ארומגענומען און די שרייבער פון ווינניפעג, — די, וועלכע העלפן שמידן דאס שיינע אידישע וואָרט, — האבן באקומען א זין אן א דערמוטי־קונג פאר זייער ארבעט.

קיינער פילט ניט ווי ס'ווערט שוין גרויסער טאג — און קאלעגע מלמד שול־ז ווערט ווי אזוי פרואוון ווערן געמאכט אוועקצושטעלן דעם אידישן בוך פעסט פינאנציעל — ער זאל זיך באצאלן, און מען פילט אז דארט אין פוילן ווערט אוועקגעלייגט א מעכטיקער בנין וואס וועט פיל אויפטאן פאר דער פארשפרייטונג פון אידישער קולטור.

קאלעגע מלמד זאגט, אז אמעריקע האט א גוואלדיק פאר'ן אידישן בוך. דער באָרן איז נאך ניט באארבעט געווארן, און דאס וואס ער פרואווט איצט טאן, איז זיין מי־סיע אין אמעריקע, — שאפן אט דעם מארק דא, דעם באָרן.

ס'איז שוין געווען גרויסער טאג, ווען די מיטגלידער זיינען זי רצענאנגען אין א גע־הויבענער שטימונג. האפענדיק פארצוזע־צען די פארווייַלונגען וואו יעדער מיטגליד זאל האבן א מעגלאכקייט פארצולייענען זיינע שאפונגען און ערנסט חבריש דורכ־שמועסן זיך וועגן דעם.

ה. ג.

מרס. סמיט אנאָנסירט פארלאָ־בונג פון איר טאָכטער, מינע

מרס. רחל סמיט האט לעצטן זונטאג, דעם 25טן מאי, פאר פילע פון אירע בעס־טע פריינט אנאנסירט די פארלאָבונג פון איר איינציקער טאכטער, מינע, צו סעם ריטשמאן, פון יארקטאן, סאסק. ביי שיין געדעקטע טישן האבן די געסט פארבראכט ביז שפעט אין דער נאכט. מר. מ. פינקל־שטיין איז געווען פארזיצער פונ'ם אוונט. מר. י. קניזמאנסקי, מר. מ. מאלקין, מר. ז. מאזע, מר. מ. באבין און י. סמיט האבן געהאלטן שיינע רעדעס.

(::)

מאָרים קושניר געהערט אין א דערפאָלגרייכן דעסייטל

מאָרים קושניר, א פיופיל פון פיליפ שעדוויץ, האט געשפילט א דערפאלגרייכן פידל־קאנצערט מיטוואך אוונט, דעם 2טן מאי אין מוזיק און ארט בילדינג קאָ־ל־צערט אודיטאריאם.

זיינע נומערן אין גוטן סטיל האבן גע־וויזן א גוטן מוזיקאלישן געשמאק און אויסדרוק. ער האט מיט זיין שפילן גע־וויזן און אויסערגעוויינלאך גוטע טעכניק.

מיס קלארא לענארא סילבערמאן, אלס געהילף ארטיסטן און אקאמפאניסטן, האט געשפילט אירע סאלאס מיט פיינעם מוזי־קאלישן פארשטאנד, און מיט א גלענצנ־דער טעכניק. איר אקאמפאניימענט איז גע־ווען זייער איינדרוקספול, און זי איז באַ־לוינט געווארן מיט שטארקע אפלאדיס־מענטן.

קערי מאהאליק, סאפראנא, די אסיס־טענט ארטיסטן, איז געהערט געווארן אין א גרופע לידער וואס זיינען גלענצנד געווזונ־גען געווארן פון איר און זי איז אויפגענו־מען געווארן מיט ענטוזיאזם.

שפּאָרט אָפּ

דאס אפנוצן פון אייערע פארהאנגען (קוירטענס), לינענס און א. וו. שיקט זיי צו אונז. א גוטע מעטאָדע פון וואַ־שען וועט שטענדיק אנהאלטן אייער וועש פריש און ריין — ווי ניי.

ווען אין די ביטשעס

נוצט אויס אונזער ספעציעלע ביטש באדינונג — וואס אין פונקט אזוי גוט ווי אין שטאט. ניט בלויז אייער אר־דעס צו אונזער דרייווער. אדער

טעלעפאָנירט 22 818

אדער שרייבט צו

PEERLESS LAUNDRY

55 PEARL STREET

געווען פארשטאָפּט, איבלדיק, מיד, איצט געזונט — נייע פרוי

"געווען אימער פאר־שטאפט, איבעלדיק, מיד, ניט מונטער. זינט כ'האב גענומען "פרוט־א־טיווס" פיל איך ווי א נייע פרוי, פערפעקטן ג ע ז ו נ ט. פארשטאפונג פאר־שוואונדן". — מוריעל מעקהענדרי, מאנט־רעאל

מאכן מענער און פרויען שרייבן אן יאר־אלט פארשטאפונג און לעבער טראבל געענדריקט איבער א נאכט מיט "פרוט־א־טיווס". איבלקייט, אומפארדייאונג, הארץ ברענונג, גען פארשווינדן ווי דורך כישוף. נירן און בלאדער קראנקהייט, ווייטיקן אין פלייצע פארשווינדן שנעל. נערוון באראוי־קען זיך, מאמענטאלער שטארקער שלאף, רומאטיזם, נוראלרזשיא, נייוריטיס, קאפּ־שמערצן גייען שנעל אוועק. פנים ווערט ריין.

צען פון נאטורס בעסטע רפואות פאר־איינציקט אין באקוועמען טאבלעט. וואונ־דערבארע אנטדעקונג פון באריטסן קאנאַ־דער דאקטאר. שנעלע רעזולטאטן איבער־ראשן אלעמען.

הערט אויף זיין קראנק, מיד, שוואך. קויפט "פרוט־א־טיווס" פון דראגיסט

8

אין קווינס טעאטער

דעם פרייטאג און שבת אוונט ווערט אין קווינס טעאטער איפגעפירט ווערן דאס שיינע מייסטערשטיק — "דאס ליד פון פאלעסטינע" — אין צוויי אקטן מיט א פראלאג און עפילאג.

יעקב (קאהען) בערלין, מיט זיין אויס־געקליבענער טרופע פון טאלאנטפולע שוי־שפילער, וועלן די דאזיקע צוויי אוונטן זיין דער סימבאל פון נאציאנאל־טראדיצי־אנעלן אויפברויז. פארקערפרדרניק גוטע אין בייזע פראטאטיפ פון אידישן יאוש און אידישן אויפלעב.

"דאס ליד פון פאלעסטינע" איז באזירט אויף געשיכטלאכע געשעענישן, מיט א רייכען אינהאלט און מיט פולע קוריאזע פאסירונגען. זאל דארום קיינער ניט פאר־פעלן צו זעען דאס דאזיקע טעאטער שטיק, און געניסן פון אמת'ער בינע־קונסט. די בילעטן פארקויפן זיך שנעל, און עס איז רא־טזאם, אז יעדער איינער זאל וואס פרי־ער באשטעלן זיינע סיטס.

(::)

אין פעלעס טעאטער

היינט און מארגן (שבת) וועט אין פע־לעס טעאטער געוויזן ווערן די שפאנענדע דראמע פון דעם לעבן פון א לופט־פליער "די פלייאינג מארין" אין וועלכער בען לייַ־אן צייגט זיך אריס מיט זיין מוט און קו־ראזש אונטער אויסערגעוויינלאכע דראמא־טישע אומשטענדן.

פאר די ערשטע טעג פון קומענדיקער וואך צייגט דער פעלעס טעאטער א בילד וואס האט ארומגענומען ווי א שטורעם דעם נאנצן טעאטער נייענדן עולם "סאני סייד אפ". דאס איז א גוטמיטיקע דראמע, קונצן און עפעקטן פון א לעבעדיקן טעא־טער. די ארטיסטן זיינען פאלאם צוגע־פאסט צו זייערע ראלן — און צייגענען זיך אויס דורך זייער ארטיסטישן שפיל.

NEW

Palace Theatre

היינט און מארגן (דורכגעלאזט "ג")

"די פלייאינג מארין"

דורכאויס ריידנדיק

א שטארקע דראמע פון ברידערלאכער ליבע — מיט

בען לייאן, שוירלי מעיסאן און דזשאסאן ראבארדס

אויך

ריידנדע קאמעדיע, סעריאל, קארטון.

מאנטאג, דינסטאג און מיטוואך קומענדע וואך (דורכגעלאזט "ג")

ווערט געוויזן

טשארלס פארקלעי און דזשיין געינער

אין דער גרעסטער מוזיקאלישער סענסאציע פונם יאר

"סאני סייד אפ"

א דורכאויס ריידנדיק, זינגענדיק און טאנצענדיק בילד

ריידנדיקע קאמעדיע — פאקס נייעס

באמערקט די נייע פרייזן:

דערוואקסענע — 25c

יעדער סיט צו יעדער צייט _

קינדער, 10 און 15 סענט

באראט זיך מיט

"אמאר"

דער באוואוסטער פאלמיסט, פסיכאלאניסט און עקספערט ראטגעבער

אי, אי, אי, אי

ברייננט אייערע טראבלס צו אים. ער וועט אייך ראטן און העלפן. הערט אויף צו זארגן.

Ste. 2, 3rd Floor Steel Block

360 Portage Ave

אריינגאנג אויף קארלטאן סטריט

שטונדן: 11 אינדערפרי ביז 9 אוונט

פראגן, $1.00. איינצאלונגען, $2.00 און $3.00

א היים!

ווען איר זייט אוועק

פון דער היים

אין

לעווינס כשר רעסטאראן

49—47 מארטא סט.

בלויז די סאמע פרישע און בעסטע פראדוקטן ווערן גענוצט אין אונ־זערע מאצייטן און שטרייגנ כשר כהשגחת הרב י. י. כהנאוויטש

ליכטיקע ריינע צימערן פאר געסט.

מיט דער בעסטער באדינונג

פאר חתונות, פארטיעס, באנקעטן און א. וו. האבן מיר די פיינסטע אקאמאדייישאן מיט א טאנץ פלאר פאר 100 פארלאד

מיר שטעלן צו מאלצייטן פאר אלע אונזערע איינענעם פלאץ אויסער אונזער איינענעם פלאץ

Levin's Commercial Kosher Restaurant

47-49 MARTHA ST. PH. 25 219

צוליב וואס רייזקירן

אייערע קליידער?

NO CAUSTIC SODA USED

INSURANCE AGAINST FIRE & THEFT

ווען מיר פארזיכערן יעדע איינציקע זאך קעגן פייער און גנבה — אן קיין עקסטרא סענט — פאר אייך.

לאמיר זיך ווען דעם צוואמענריידן. מיר האבן

5 טעלעפאָנס

דייעל

201 117

JAMES DYE WORKS LTD

חתונה מתנה

פאר דער דזשון כלה

איר וועט געפינען א גרעסערן אויסוואל פון דער פיינסטער קוואליטעט זילבער, זעלטענע ענגלישע טשיינא, וואונדערבארע גלאזווארג; פראכטפולע לאמפן און בילדער.

אין

D.R. Dingwall LIMITED

WINNIPEG

פארטערזיש און גערי סטריט.

פארלאבונגס רינגען און חתונה רינגען

קווינס טעאטער, היינט פרייטאג און שבת

מאי 30 און 31
וועט אויפגעפירט ווערן

"דאָס ליד פון פאלעסטינע"

פון יעקב (קאהען) בערלין
זונטאג 8.30 אוונט —
גרויסער קאָנצערט

:: פערזענלאכעס ::
PERSONAL

פליכטוואטע מענער — נייע האָר —
אין 10 ביז 60 טעג גאראנטירט: שארבו קרעזן, דענדראף, שארבן עקזעמא, גע־היילט דורך פערזענלאכער באהאנדלונג.
FRANKS, 207 Montgomery Bldg.
215½ Portage Ave.
קארנער נאטר דיים.

SIMPSON & COMPANY
ביילינפס
לייסענסד און באנדער
ד. סימפסאן, מענערזשער
404 McINTYRE BLOCK PH. 88 008

געלט!
פאר אייערע באלויקע נויטן
$50 ביז $500
צוועלף מאנאטן צו באצאלן עס צורוק. ריזאנייבל רייטס. פינקטלאכע באדינונג. שטריינג פארטרויליך
אפן טעגלאך ביז 7.30 נאכמיטאג.
General Loan and Insurance Agency
718 Somerset Block, Winnipeg
Phone 24 789

R. B. ORMISTON
פלאָריסט
צוויי סטארס צו אייער באדינונג
96 Osborne St., Phone 42 386
340 Portage Ave., Phone 24 791
בלומען טעלעגראפירט איבעראל

מיס מאניע וואולף
גוט באקאנטע ווינייפענער דרעסמייקער און שניידערן האט זיך ערשט צורוקגע־קערט פון אייראפא.
615 Winnipeg Piano Bldg.
Phone 22 430; Res. 51 650

פאונדריישאָפּ פאר מצבות געמאכט און פאררייכט פאר אייער צופרידנהייט.
JOHN SCHALER
Phone 5993921

מאַרים דעליקאטעסן
מיר פארקויפן אלע סארטן וואורשט, גע־רויכערטע און געפיקלטע פלייש און ווינערס — אויך אימפארטירטע. א פולע ליין פון אידישע דעליקאטעסן
223 דאָפּערין עוו., טעל. 57 617

PUHLMANN HERB TEA
פאר אסטמא, בראנכיט, הוסטן, היי פיווער קומט. שרייבט אדער טעלעפאנירט
W. J. WHIDDEN & CO.
643 Somerset Bldg. Phone 26 931

A. MUIR
אוטאָריזירטער
רוקא פינישינג סטיישאן
פענדערס און באדי ריפערס
376 FURBY ST.
PH. 33 255

וואלפייפערס
עסטי־טרימד און סאנווארטהי
פולע ליין פון פיינסס און בערשטלאד
WINNIPEG WALLPAPER & PAINT, LTD.
614 Portage Ave. Phone 72 312

איינפאכע און פענסי דעקאָרייטינג
פיינטינג און סיינס
אונזער ספעציאליטעט אין אייך צופרידנשטעלן.
R. RIGGS
Phone 25 217

טעלעפאנס: אפיס 157 53; רעז. 777 58
פארוואס צאָלן מער?
עקאנאמיזירט ביי קויפן טעפאנד הענד לאמבער.
THE P. RUDYK & SON BUILDING & WRECKING CO.
"אלע סארטן נוצלאכע בוי מאטעריאלן"
יארדס: קאר. ארלינגטאן סט. און מאונטען עווע.
שנעלע דעליווערי
אפן אונטן

פארמעגלאכע עלטערן ווילן באקענען זיי־ער הויך־געבילדעטע, איידעלע, קאנאדער־דערצייונגענע, שיינע טאכטער, 27 יאר, — מיט א פעאיקן, געבילדעטן יונגן מאן, 30—38 יאר, א פראפעסיאנאל אדער גע־שעפטסמאן, מיט גוטן כאראקטער און אדישער דערציאונג. אבזיכט הייראט. גענויע איינצעלהייטן אין ערשטן ברייוו. וועט באטראכט ווערן אין פולער געהיימ־נים. שרייבט צו "דאס אידישע וואָרט", באקס 8852.

א מיטליאריקער רעליגיעז פראפעסיאנע־לער מאן זוכט באקאנטשאפט מיט אן אנ־שטענדיקער פרוי, מוז האבן אביסל פאר־מגן. שרייבט צו "דאס אידישע וואָרט", באקס 8833.

Auto Metal and Upholstery Co.
אוטאָ באדי ארבעט, פענדערס, ראדיאיי־טארס, טאפס, סיט קאווערס, טרימינגס, ראדיאייטאר קאווערס און א. וו.
198 Garry St., cor. St. Mary's Ave.
Phone 86 996

אידישע מצבות
איך ספעציאליזיר זיך אין מאכן אלע סארטן אידישע מצבות און איך קאן גא־ראנטירן מיין ארבעט און באדיזונג
זייער מעסיקע פרייזן.
(ארום סעלקירק עווענין)
F. SCHOENTHALTER
155 McGregor Street

ספעשל פריין — פיד און מעל
מעל, פיזון ראזעס, א זאק _____ $3.90
טשאפט אומס, א זאק _____ $1.60
טשיקען פיד, א זאק _____ $1.85
פינקטליכע דעליווערים אויף אלע ארדערס
DOMINION BAG CO.
596 Manitoba Ave.
PHONE 53 022

צוזאמענשטוים ארבעט
ספעציאליסטן
ראדיאייטארס, פענדערס און באדיס פארריכט. אויך וועלדינג און ברייזינג.
RICHLEWS AUTO METAL
895 Main Street Phone 53 233

:: צו פארקויפן ::
FOR SALE

א מציאה פאר דעם וואס ווייסט
8 רום פולי מאדערן הויז, גרויסע ליכ־טיקע צימערן, ציוויטער בלאק פון מיין סטר. פריין $3.000. די גרעסטע מציאה פון היינטיקן סעזאן.
א פול מאדערן דאבל הויז, 7 רומס אין יערער וואוינונג. צוויי באזונדערע פויר־נעסעס און באטס. פול שטיינערנער ביים־מיינט, 50 פוס לאנג. רענט $70 א חודש. ערשטער בלאק אין מיין סטריט. פריין, $5.000. א גרויסער סנעפ.
7 רום פול מאדערן הויז אין פלארא עווענין. שיינע ליכטיקע צימערן. אויסגע־פיקסט אויף דעם שענסטן אופן. פריין, $2.750. זייער לייכטע קאנדיציעס. א גרויסער בארגען.
5 רום פול מאדערן קאטעדזש, 50 פוס לאנג, אין דאפערין עווענין. פריין $1.800.
סוויטס צו פארדינגען אין גלאנ־אפארטמענטס, קאר. סט. דזשאנס און מיין סטריט.
סוויטס צו פארענטן אין פארשיידענע אפארטמענטס אין דער נארט ענד.
אינשורענס פאר אלערליי צוועקן. געלט צו לייען אויף 6½ פראצענט.
Sheps Agencies Ltd.
804 מיין סטריט
טעלעפאנס 761 55 און 807 53

סייל אויף ניי־מאשינען. $15 און העכער פאר גאראנטירטע זינגער מאשינען. טע־לעפאנירט, שרייבט אדער קומט אין 300 נאטר דיים עווע., קאר. פרינצעס. טעלע־פאן 86 171.

צו פארקויפן א פול מאדערנע באנגאלאָ, הייסע וואסער באהייצונג, מיט אלע באַ־קוועמלאכקייטן, זיך ווענדן אין 300 אבערדין עווענין.

פריין רעדוצירט צו $3,500
צו פארקויפן — 367 סעלקירק עווענין. פולי מאדערן 11 רום הויז, 0 פוס פראנ־טעדזש, מוז באלד פארקויפט ווערן צו שליסן אן עסטייט. זיך ווענדן
E. COOK
224 Higgins Avenue
Phone 27 783

צו פארקויפן אדער פאררענטן מיין איינענעם קאטעדזש אין ווייניפעג ביטש. א גרויסע ריווינג רום מיט אוק פלארס, פייער פלייס. 3 בעדרומס אינווייניק און 3 בעטן אויף דער וועראנדע. א גרויסע קיטשן מיט קעבינעטס. א סקרין קיטשן מיט א סינק, א גרויסער לאט. זייער שיין אויסגעפיקסט, גוטע נייע בעטן מיט גוטע נייע מאטראצן און כפרינגס, שיינע פאר־ניטשור. 11 אלדער סטריט. זיך ווענדן צו
Sheps Agencies Ltd.
804 מיין סטריט
טעלעפאנס 761 55 און 807 53

צו פארקויפן א האטפאינט עלעקטרישן אויוון, אין בעסטן צושטאנד. כמעט ניי. א גרויסער בארגען. מוז פארקויפט ווערן באלד. זיך ווענדן אין 413 אבערדין עוו. טעלעפאן 54 493.

צו פארקויפן א בייבי קערעדזש, א ביי־בים בעטל און טשער. כמעט ניי. ווענדן אין 442 מעקגרעגאר סטריט.

:: צו פאררענטן ::
FOR RENT

צו פאררענטן א שיינע גרויסע בעדרום. זיך ווענדן אין 448 קאלעדזש עווענין, טעלעפאן 52.808.

יונגערמאן פארלאנגט א רום אין א באלע־באטישער הויז, אוונט מאלצייט אויב מעגלאך. ווענדן צו ד. א. וו. באקס 8835.

צו פאררענטן א רום ביי א אינטעליגענטער פאמיליע. טעלעפאן אין הויז. זיך ווענדן אין 74 לאסטעד סטריט.

צו סובלעטן א דריי רום סוויט, רענט $50 א מאנאט. טעלעפאנירט 71 251 אדער דעם דזשעניטאר
Ste. 39 Morcambe Lodge

צו פאררענטן אין 348 סט. דזשאנס עווע. א 7 רום קאטעדזש, מייפל פלארס, באד, שיינער לאקיישן, נאענט צו מיין סטר. זיך ווענדן אין 366 רעדוואוד עווענין.

צו פאררענטן 2 אדער 3 רומס, מיט אדער אן פויריגישער. שיין דעקאָרירט. הייסע און קאלטע וואסער, קאן איבערגעבן באלד זיך ווענדן אין 420 פרינשארד עווענין אויך א נאראדזש, אויב נויטיק.

באָרד און רום אין אן אנטשענדיקער הויז מיט אלע באקוועמלאכקייטן. פאסנד פאר איינעם אדער צוויי. טעלעפאן 56 448.

צו פאררענטן אין 494 קאלעדזש עווענין, א 4 רום סוויט, $40 א מאנאט. גרויסע רומס. טעלעפאן 51 950.

צו פאררענטן א גרויסע ליכטיקע רום מיט אלע באקוועמלאכקייטן. זיך ווענדן אין 347 באראוס עווענין.

צו פאררענטן א גרויסע רום, פאסיק פאר א קאפעל. זיך ווענדן אין 412 דאפערין עווענין.

צו סובלעטן א 4 רום סוויט אין רענפריו אפארטמענטס. בייליקע רענט. זיך ווענדן צו 28 רענפריו אפארט., טעלעפאן 56 048.

:: שטעלע פארלאנגט ::
SITUATION WANTED

שוחט, לערער, גוטער בעל תפלה, קאן ענגליש, גוטע רעפערענסעס, פארלאנגט א פאזישן. מעסיקער געהאלט. זיך ווענדן צו דאס אידישע וואָרט באקס 8781.

סינגל מאן פארלאנגט א שטעלע אין א קאנסרי דזשענעראל סטאר. האב עקספ־ריענס און רעד ענגליש, דייטש, רוטעניש. אויך עקספיריענסד דיספליי סיילסמאן. זיך ווענדן דאס איר. וואָרט באקס 8859.

יונגערמאן, 25 יאר, מיט 5 יאר דערפא־רונג אין דזשענעראל סטאר. גוטער סטאר־קיפער, סיילסמאן, רעדט רוסיש, דייטש, אוקראיניש, פוילישן און ענגליש. קען געבן די בעסטע רעפערענסעס. גאראנטירטע צו־פרידנהייט. פארלאנגט א שטעלע. זיך ווענדן צו דאס אידישע וואָרט באקס נו. 8884.

פון די פארפלאנטערסטע רעצעפטן
ביז די באשיידענסטער זאלץ

ווען איר אויסגעפינען, אז אונזערע סטארס זיינען פונקט אזוי גרייט און באזארגט אייך בעסער צו דינען. אונזערע אפאטעקעס שטייען אונטער דעם איפזיכט פון דערפארענע, קוואליפיצירטע פארמאציסטן, וועלכע זיינען שטענדיק גרייט מיטצוארבעטן מיט אייער דאקטאר צו באשיצן אייער געזונט. די מעדיצינען און די בעמישע שמאפן וואס מיר באנוצן זיינען פון דער העכסטער קוואליטעט, וואס געלט קאן נאר קויפן.

די קלערקס וואס באדינען אייך זיינען העפלאך, דערפארענע און שטענדיק גרייט אייך צו העלפן.

אונזער סטאק איז פריש, ריין — און דער פולקאמענסטער אין אייער געגנט. איר וועט אין אונזערע סטארס געפינען פיל זאכן וואס קאנען אייך דינען ווען איר זייט געזונט — אזוי אויך ווען איר זייט קראנק.

שרייב מאטעריאל, קענדיס, ציגארן, מאגאזינען

וואס פארוואנדלט אונזערע מאדערנע דראג סטארס איינגנטלאך אין דער פולקאמסטער באדיזונג סטאנציע אין אייער געגנט.

אונזערע סאדא פאונטענס

זיינען אימער ריין און זויבער, וואו עס ווערט באנוצט בלויז די בעסטע אייז־קרים, מילך, פומער, אייער און אלע זאכן וואס זיינען נויטיק צוצו־גרייטן דערפרישנדע געטראנקען. און אויב איר קאנט ניט קומען אין סטאר, ווען איר ברויכט עטוואס, ווארט ניט, טעלעפאנירט אונז און מיר ווערן אייך עס גערן צושיקן. צוליב דעם האלטן מיר א מאטארסייקל צו אייער דינסט: צופירן וואס נויטיק — צו אייער היים — וואס שנעלער.

היינטיקע וואָך פייערן מיר אונזער ערשטן געבורטסטאג

מיט א באזונדערן
געשניטענע פרייזן סייל

וואס וועט אייך געבן א מעגלאכקייט צו באזארגן זיך מיט אלע זאכן וואס דארפן זיך געפינען אין א הויז — אויף פריזן וואס וועט אייך איינשפארן פילע סענטן.

פאר 5 טעג וועלן מיר פייערן דעם ערשטן יאר אונזערן פון דערפאלגרייכן האנדל מיט דער אידישער באפעלקערונג אין דער נארט ענד.

אלע ארטיקלען ארויסגעשטעלט אין דיזן סייל זיינען גאראנטירט צו זיין פון פולער מאס, פולער שטארקייט און פולן ווערט.

רענ.	פריין	סייל פריין
1.25	פינקהאמס ווערזשעטייבל קאמפ. _____	89 ס.
.25	עפסאם זאלץ _____	13 ס.
.25	ענגלישע העלט זאלץ	12 ס.
.60	טשעיסעס נערוו פוד	39 ס.
.50	בראנדיק עסיר, 1 פונט טין _____	29 ס.
.25	ליסטערין טוט פייסט,	17 ס.
1.20	בראמא זעלצער (גרויסע) _____	89 ס.
.50	מעקא זאלבע (גרויסע)	39 ס.
.50	קאסטאר אויל, 8 אונ.	29 ס.
.25	סעדלעין פאוועדער, 7 אין א באקס _____	12 ס.
.25	קאקאנאט אויל שאמפו _____	12 ס.
.60	פאמפעיען פאוועדער _	45 ס.
.25	איי. בי. עס. און סי. טעבס (100) _____	13 ס.
.60	טשעיסעס איינטמענט	39 ס.
.45	בעערס אספירין (24)	29 ס.
.75	וויהייט לינימענט (16 אונץ) _____	33 ס.

איינרייבונג אלקאהאל
16 אונץ באטל, רעגולאר 75ס.
29c

פריי
מיט יעדן רעצעפט, אויסגעפילט א י ן איינע פון אונזערע סטארס די וואך, וועלן מיר צושיקן א מעסטונגס גלאז
פריי

ריינער ראשען אויל
16 אונץ באטל, רעגולאר 75ס.
29c

Joseph Wilder—Druggist
אפערירט
ST. JOHN'S PHARMACY
Main St. at Mountain
PHONE 55 949
NORTH END PHARMACY
Main St. at Pritchard
PHONE 56 398
Ownership of
CENTRAL DRUGS LTD., NOTRE DAME AVE. PHONE 28 675
צאָלט אייערע ליכט און וואסער בילס אין אונזערע סטארס

געשעפט געלעגנהייטן
Business Opportunities

קאנפעקשאנערי און דעליקאטעסן, אין צענטער פון שטאט, פיקסטשורס צו פאר קויפן פאר א דריטל פון קאסט. אויב איר האט $2.000 קעש קאנט איר עס גלייך קויפן.
בוטשער און גראסערי אין אינדוסטרי־עלן סובארב. סטאר מיט באקוועמער וואוינונג און ערשט קלאסיקע פיקסטשורס צו פארקויפן אדער צום רענטן. קיין טשיין סטאר קאמפעטישאן אין דא ניטא.
עלמוואוד, א גוטע סטאר און א מאדער־נער 5 רום קאטעדזש פאר שנעלן פארקויף בלויז $4.000. מיט $1.000 קאנט איר עס איבערנעמען.
אויב איר ווילט א געשעפט, זעט
ה. פערלמאן און נ. זעלטשען
MUTUAL AGENCIES
796 Main Street Phone 51 000

ביזנעס צו פארקויפן. איינגנטימער מוז פארלאזן די שטאט און וויל איבערגעבן זיין סעקאנד הענד קלאדינג סטאר, מיט א גרויסן פארלוסט פאר זיך: $500. זי איז ווערט צוויי מאל אזוי פיל. זיך ווענדן אין 389 נאטר דיים עווענין.

א גלענצנדע געלעגנהייט פאר א גוטן בלעקסמיט מיט א פעאיקער פרוי. די פרוי קאן זיך אפגעבן מיט'ן רעסטאראן וואס איז גראד איצט צו פארדינגען. נאר א גוטער עקספיריענסד בלעקסמיט זאל זיך אפרופן. האפער געפינט זיך אין האדין פון א גוטן פארמינג דיסטריקט, מיט א גוטער היי־סקול. זיך ווענדן צו.
M. HOFFER
Hoffer : Sask.

וויניפעג ביטש בשר כשר
וועט ערעפנט ווערן אין רעכטן צענטער פון די ביטש
קאר. גראָאו און הייזעל סטר.
פלייש דעליקאטעסן און גראסעריס
גוטע און ראיעלע באהאנדלונג
Winnipeg Beach Butcher Shop
Cor. Grove and Hazel St.

פעדערענע און וואלענע קאלדרעס
נעמאכט צו ארדער, פארשיידענע סייזעס. אי־בערנעמאכט פון אייערע איינענע פעדערן. אויך וואלענע קאלדרעס.
THE PERFECTION QUILT MFG. CO.
682 Selkirk Ave. Phone 52 546

וואנצן און קאקראוטשעס
פארניכטעט. ארבעט גאראנטירט
CHARLES RIESS & CO.
376 Colony St. Phone 33 529

ארבעטער פארלאנגט
HELP WANTED

בלויז פאר דער שטאט וואנקאווער
אויב איר קאנט אותעקגעבן א פאר שטונ־דען א טאג, און איר זייט א גוטער סיילס־מאן, האבן מיר פאר אייך א גוטן אנבאט. שרייבט צו דאס אידישע וואָרט באקס נומער 8347.

דעם מאקאריווער־רבינס היים
איז 413 באיד עווע. דארט דאווענט ער במנין כל יום בבוקר, 8 אויגער פונקט. ווי אויך אין אוונט. טעלעפאן 56 591.

לכבוד יום טוב
האב איך ארייגנעקראגן נייע זיידענע און גוטע
וואלענע טליתים
וועלכע איך פארקויף צו ספעציעל ביי־ליקע פריזן. מחזורים און סידורים פאר יום־טוב
ספעשל פאר יום־טוב קינדערשע טליתים ____ **$1.50**
נייע אידישע רעקארדס צו 55 סענט ווען איר ברייגנט אן אלטן רעקארד, איר קאנט ברייגען א וויקטאר אדער בראנסוויק אלטן רעקארד און קויפן א נייעם פאר 55 סענט

שיקט אמעריקאנער דאלארן
צו אייערע קרובים. גאראנטירט אז דאס געלט־וועט אויסגעצאלט ווערן.
עלקינס
נעשאנאל בוק סטאר
441-43 סעלקירק עווע.
פאן 57 815
סטאר אפן יערן אוונט און זונטאג א גאנצן טאג

מרס. א. קאופמאן
אנאנסירט צו אירע פילע פריינט און באַ־קאנטע אז זי וועט היינטיקן זומער באַ־זארגן מיט בארד און רום און באַ'טעמ'טע מאכלים — נאכמיטאג טיי מיט היימישע געבעקס. דער אדרעס איז: 3 אש סטריט. טעלעפאנירט 51 746.

אויב איר האט וואס עס איז צו פאר־ריכטן, אדער עפעס איבערצוטאכן אין אייער הויז אדער ביילדינג, רופט מיך. 35 יאר עקספיריענס אין דער ארבעט.
צופרידנהייט גאראנטירט.
מעסיקע פריזן.
A. B. DESROCHERS
Phone 52 499 1226 Main St.

קיין אונטערשייד ווי
שלעכט אייער קאר זאל זיין צעשעדיקט

גאראנטירן מיר צו פארריכטן עס און מאכן עס ווי ניי.
ספעציאליסטן אויף צוזאמענשטוים ארבעט
Winnipeg Auto Painting Co.
Rear of 249-253 Ellen St., Ph. 24 527

ביי מעקס שטיימאן
אקשען סייל
פון ניט געמאכטע סטארדזש
הויז פארניטשור
און פארשיידענע זאכן אויף
160 סט עגדריוס סטריט
קארנער עגדריוס און סעלקירק
שבת, מאי 31טן, 2 און 7 נ. מ.
אינסטרואירט פון דעם איינגנטימער, וועל איך פארקויפן די פאלגנדיקע: גאנץ נייע 3 שטיק טשעסטערפילד סעט, 1 4 סעק־שאן בוק קייס; אויך דזשניאר סטעגד; וואזעס, קיטשען טשערס, קיטשען קאבי־נעט, 3־שפיגל דרעסער, שיפאנירס, סטאוועס, טראנסנא קאוטש, קיך נעעייג, נעשיר, פלאר לעמפס, גלאזווארג, אלומי־נום נעשיר, ווינדאי בליינדס, דאר מעטס, עלעקטריק סאוסטער, עלעקטריק היטערס, עלעקטריק אייזנס, — טערמס, קעש.
מאקס שטיימאן, אוקשאניר
טעלעפאן 53 243

פיינט אייער הויז איצט
שיין, גוט און ביליק
ראיעלע ארבעט אין צופרידנהייט
MAX GORDON
484 FLORA AVE.

שפעט צו קלאסיפיצירן
נארט ענד. איינע פון די בעסטע 6 רומיקע באנגאלאוס אין שטאט. הייסע וואסער, אוק פלארס און פיניש. פריים. $6.500.
גרינגע באדינונגען.
FOUR PROVINCES CO.
Phone 24 474 233 Somerset Bldg.

צו פארקויפן א הויז אויף אייקינס סטר. צווישן קאלעדזש און מאונטען. 9 רומס, פולי מאדערן. אלע גרויסע און ליכטיקע צימערן. גרויסער לאט. $3.500. אויף לייכטע אויסצאלונגען. טעלעפאנירט — 80 321 אדער 35 543.

אן אמת'ע מציאה! נאענט צו מיין סטריט א זייער שיינע היים. 7 רומס, 4 בעדרומס און דען. פייערפלייס. אוק פיניש. אוק פלארס. הייסע לופט באהייצונג. אין בעס־טן צושטאנד. סליפינג באלקאני, גלע־זערנע ווערענדע. נאראדזש. 33 פוס לאט. פריין $5.500.
אויך א שיינע היים פון 5 רומס. פולי מאדערן, אין בעסטן צושטאנד. מייפל פלארס, נאראדזש. 33 פוס לאט. ביימער, ארומגעצאמט. פריין $3.500.
W. J. EAGLESON
408 McIntyre Block Ph. 23 787

אין אַרעצק ס
פאר ערלאכן קאמפארט און לאנגן לעבן — טראגט
דר. מעק־קאאנס "ארטשסטעי" שיך
ליידיס! אט האט איר דא 3 גרויסע ווערטן

א באריומטער דאקטאר האט אמאל געזאגט: "דאס זיינען די שיך אויף איי־ערע פיס, וואס מאכן די קלייטשן אויף אייער פנים". הינער־אויגן, באניאנס, און קאלוסעס ווערן תמיד פארורזאכט פון שלעכט־צוגעפאסטע שיך, וואס לייגן דאס געוויכט אויף איין טייל פון די פיס. דר. מעק־קאאנס שיך פאר־שפרייטן די וואג אויפן קערפער אזוי אז קיין באזונדער וואג זאל ניט ווערקן אויף וועלכן ניט איז טייל פון די פיס. קומט און מעסט אן א פאר.

א ספעציעלער סייל פון
פול פעשאנד זאקן

ריינע זיידענע פאדים
פון וועלט צו דעם
קאלירן: רייפל אלמארא פוירל בלאש מוסקאדיין גאנמעטל אנגאנסקין סאנבלאש
ערשטע קוואליטי, בלויז
98ס. א פאר
ORETZKI'S
DEPARTMENT STORE LTD.
487 to 493 Selkirk Avenue
Phone 56269
מיר דעליווערן איבעראל

איר וועט זיין צופרידן
מיט אונזער ארבעט, באדינונג און פרייזן, אויב איר וועט שיקן אייער
פאר קאוט
צו אונז, פאר
רימאדעלינג, ריפעירינג און רילייניינג
מיר גאראנטירן אז איר וועט זיין פולקאם צו־פרידן און מיר וועלן אייער קאוט סטארדזשן
פריי
צופרידנהייט גאראנטירט — נידעריקע פריזן
MAYMAN BROS.
מאנופעקטשורינג פארערס
1116 MAIN STREET — ארום רערזואוד עווענין — טעלעפאן 53 200

מאדאם נעמי
ספעציאליסטן אין נעמאכטע צום מאס
קארסעטן
און
קארסעלעטס
אין די נייסטע סטיילס
און פיטינגס דאקטוירים'ס צושריפטן
אויסגעפילט.
פריזן
זייער מעסיקע
MDME NEMY
506 SELKIRK AVENUE
אנטקענן פעלעס טעאטער

זעט אונזערע נייע ספרינג סחורות
א גרויסער אויסוואל פון וואס אויסצוקלייבן
Dominion Furniture Co., Limited
499 NOTRE DAME AVENUE
PHONES: 86 195 — 87 873

אדווערטייזט אין "דאס אידישע וואָרט" — עס וועט זיר אייך באצאלן

פארוואס זאלט איר ארומגיין אין אן אומריינעם סוט?
ווען די
פערט דאי וואָרקס
(פארטנאי ברידער)
מאכן די בעסטע דריי קלינינג און פרעסינג צו די ביליקסטע פריזן
אונזער ארבעט איז גאראנטירט אין אלע אינזערע ברענטשעס
PERTH DYE WORKS LIMITED
(פארטנאי ברידער)
"די הויז פון סערוויס"
PHONE 55 188 — 808 Main Street
PHONE 55 200 — 1062 Main St., cor. Alfred
PHONE 37 266 — 482-4 Portage Ave., cor. Good
PHONE 42 328 — 238 Lilac St., cor. Corydon